પ્રસ્તાવના.

જડ પદાર્થોના અને જડ પ્રાણી સમ્બન્ધી ક્રિયાઓમા આજ કાલના મનુષ્યો જોગના બના મુઝાઈ ગયા છે, શાસ્ત્રના અનુભવ પૂર્વી મનન પ્રકાશની તેમને (અગાઉ કદી નહિ હોય એટલી બધી) આવશ્યકતા છે શાસ્ત્રનો અનુભવ નાનુ બન્ને વધ શકે તાણી પુસ્ત પના મુખ્ય મેળ ભાગ, જ્ઞાની પુરુષ આપણે નાગે પાંગરામા જે 'સ્વા' મળના, ગયા છે તે 'અમે' દ્વારા ચાર જ્ઞાની પુરુષના શુદ્ધિના 'સ્વૈરો' પરથી મન ગ્રન્થમા ઉપન્યાસ કરાવેલ 'સા' ઉપોઠાન

આ ત્રણ પૈકી પુરુષોનો તો આ કાળમા આ ભૂમિના મનુષ્યો માટે બન્ધ છે, મતલબ કે, એવા કેવલ્યજ્ઞાની મહાત્માઓ વિદ્યમાન જ નથી

બીજો રસ્તો જે જ્ઞાનીએ બાંધેલા વચનોના મહાન્ રૂપ જૈન 'સૂત્રો' તે, માગધી ભાષામા હોવાથી, 'આના ગ માણસો તેને પઢી શકે—તેનો લાભ લઈ શકે એમ નથી એટલાજ તે ભાષાથી વાકેફ ન હોવાથી લીધે કેટલાક, મૂળ હસ્તલિખિત પ્રતો ગ્રન્થ ઘણો કઠણ આવે તેમ હોવાથી અને કેટલાક, ઘણા ગ્રન્થો સૂત્રના પાન વાંચવા જેટલો વખત બચાવવા અશક્ત હોવાથી, આ હાલમા હસ્તગ પ્રકાશીત દીવાનો લાભ ઘણાજ થોડા પ્રમાણમા લેત છે /

અને એના ૪૮ ાાગ સૂત્રોનુ દોહન કરીને ૨ફેનો એન ૬૨
માર ૮ મા અને ગત્રી ગુજરાતી ાા ૧ખાનાની જરૂર નાની જ્યારે
છે એ જરૂર પુરી પાડવા માટે જ આ જૈન શાસ્ત્રમાળા ની
યોજના કરવામા આવી છે આ યોજનાને પ્રોત્સાહન આપવા
માટે આર્થિક રકમનો ઘણો ભાગ્ય સાથ ૨૯૦ ની તે માટે જૈન
સમાચાર ના ગ્રાહકોને મફત મજ આપે ને મફત આપવાનુ ન્યુ
અને બીજાઓને ૭ જ નામની કિંમતે વેચવાનુ ઠરાવ્યુ દાખલા
તરીકે જે ચાર સૂત્રો આ પદના ભાગમા માત્ર આ૦ આનાની
નજીવી કિંમતમા આપવામાં આવ્યા છે તેજ ચાર સૂત્રાની હસ્તલિખિત
પ્રત ખરીદવા ઈચ્છનાર રૂપીયા દશ ખર્ચવા પડે છે। અને દશ
ખર્ચેવા છતા તે સમજતા કાચ કેટલાક રૂપીયાનો ભોગ આપવો પડે।

ઇન્દ્રના નામ સર્વ શાસ્ત્રમા પહેલે નમસ્કાર જ્ઞાન ... કે
જે જ્ઞાનના મતિ શ્રુત અવધિ મનઃપર્યવ અને કેવળ એવા પાંચ
પ્રકાર છે આ પાંચમા પણ પરમ ઉપકારી જ્ઞાન તે શ્રુત જ્ઞાન ।
મતિજ્ઞાનાદિ બીજા જ્ઞાનો વડે વસ્તુના પદાર્થોનુ સ્વરૂપ આ
જ્ઞાનદ્વારા જ જણાય છે આ શ્રુત જ્ઞાનના પ્રતાપે જૈનમાર્ગના ગૌરવ
માટે એક હવા સમાર સમુદ્ર તરી ... વર્તમાનમાં મહાવિ
દેહ ક્ષેત્રમા શ્રી મન્દરાદિ તીર્થંકરો ની વાણી સાંભળીને ઘણા જીવે
તરવાનુ કામ કરી રહ્યા છે અને આ ભરતક્ષેત્રમા જો પણ નાભાદિ
તીર્થંકરોની વાણી સાંભળીને ધર્મરૂચિ અણગાર પ્રમુખ અનેક જીવ
એ આવુ પરમ ઉપકારી શ્રુત જ્ઞાન આ સંગ્રહાદિ ક્ષેત્રમા વર્ત
છે તે તો એક યા બીજા સાધન દ્વારા સાંભળીને યા વાંચીને
... મનન કરી મનમા શ્રદ્ધા ઉત્પન્ન કરશે અને શ્રદ્ધા સહિત
કરશે તે ઘણા કર્મથી વિમુક્ત થશે

શ્રુત જ્ઞાનની કલ્પના એ સમ્પૂર્ણ અંગ નાગા મનુષ્યના આકારથી કરી શકાશે જેમ માણસના જુદા જુદા અંગો વડે સર્વ ક્રિયાઓ થઈ શકે છે અર્થાત્ સર્વ ક્રિયાઓનો સમાવેશ મનુષ્ય શરીરમાં થાય છે તેમ સર્વ જ્ઞાનના-સર્વ દર્શનોનો સમાવેશ જૈન જ્ઞાનમાં થઈ જાય છે શ્રુત જ્ઞાનના બાર અંગ અને બાર ઉપાંગ છે, તે પૈકી બારમું અંગ (દૃષ્ટિવાદ) વિચ્છેદ ગયું છે

૧૧ અંગમાં આચારાંગ, સુયગડાંગ, ઠાણાંગ, સમવાયાંગ, ભગવતી, જ્ઞાતા, ઉપાસકદશાંગ, અંતગડ અનુત્તરોવવાઈ, પ્રશ્ન વ્યાકરણ અને વિપાકસૂત્ર, એ સૂત્રોનો સમાવેશ થાય છે

૧૨ ઉપાંગમાં ઉવવાઈ, રાયપસેણી જીવાભિગમ, પન્નવણા, જંબુદ્વિપપન્નતિ ચંદપન્નતિ, સુરપન્નતિ, નિરાવળી કપ્પવડંસીયા, પુપ્ફીયા, પુપ્ફચુલા અને વન્હી દશા એ સૂત્રોનો સમાવેશ થાય છે

આ ઉપરાંત જ્ઞાનપુરુષના અભ્યાસ કરનારની જગાએ મૂકવા યોગ્ય ચાર મૂળસૂત્રો છે જેના નામ દશવૈકાલિક, ઉત્તરાધ્યયન, નંદી અને અનુયોગદ્વાર એ પ્રમાણે છે આમાંના છેલ્લા સૂત્રમાં ગણિતાનુયોગ વગેરે ચાર યોગોએ કરીને નવ બોલમાં હેતુ દ્રષ્ટાંત સહિત પદાર્થો આદિના તત્ત્વનો એટલી બારીકાઈથી અભ્યાસ હોવાથી તે ઘણું કઠીન અને તત્ત્વજ્ઞાનમય તથા ઉચ્ચ શિક્ષણને યોગ્ય આપનારૂં સૂત્ર છે

હવે ચાર છેદ ગ્રંથ જેવા કે બૃહત્કલ્પ, વ્યવહાર નિશીથ, દશાશ્રુતસ્કંધ એ ચારનો સમાવેશ થાય છે આમને જ્ઞાનપુરુષના હાથની જગાનું સ્થાન અપાયેલું છે '૭૮' ગ્રંથમાં, યોગાભ્યાસના પગથીઆ સુધીની સીડીઓ ચઢી આત્માને પવિત્ર બનાવવાના સાધનો બતાવ્યાં છે

ઉપર જણાવેલા ૧૧+૧ +૮+૮=૨૧ સૂત્રો ઉપરાંત જ્ઞાનપુરુષની નામાવલીની ગાથાઓ મુકવા યોગ્ય આવશ્યક સૂત્ર ૦ - જેવડે મનુષ્ય Commission ઓ Ommission ના રૂપમાં પોતાની થયેલા સર્વ પાપોનું પુનઃસ્મરણ કરી શકે અને પશ્ચાત્તાપ કરી તેવા પાપો ફરી પડી ન જાય એ માટે નિશ્ચય બાંધી શકે આ આવશ્યક સૂત્ર કીની જ રાખો કે પવાનું કારણ એ જ કે આ ગ્રંથનું રહસ્ય સમજે તે તુમાર વનનાર માણસ જ જૈન ધર્મની ઉંચી રીતસુરી સમજવાને લાયક બની શકે એનાનો મનજ ઉંચા તત્ત્વ સમજવા જેવા નિર્મળ હોઇ શકે

પરન્તુ આ ૩૨ થી જ કાંઇ જૈન શાસ્ત્રનો ભંડાર પુરો થતો નથી જ્ઞાન તો આદ પૂર્વ સુધી છે એમાં હાલ સૂત્ર રૂપે ૩૨ જ શુદ્ધ હાલતમાં જડી આવે છે આ ઉપરાંત કેટલાંક બીજા ૧૩ સૂત્રો માને છે તે પણ જૈન ધર્મના તો ખરા જ પરન્તુ કાળ તરે એમાં જુદા જુદા પંથોના માણસોએ પોતાની મતિ પના મુજબ ભેળસેળ (Int rpolations) કરવાથી તે પ્રમાણ રૂપ માની શકાય નહિ હા માદ મ ર (પછી તે જનનો હો કે જૈનેતરનો હો) વાંચવામાં કશી હરકત નથી, માત્ર એગલીજ હરકત છે જે અબદ્ધ માણસ શુદ્ધ તત્ત્વ સર્વ ગ્રંથો કબુલ કરેલા ૩૨ સૂત્રોનો સાર જાણવા પહેલાં પહેલા ભેળસેળવાળા સૂત્રો વાંચે તો કદાપિ એના હૃદયમાં સાચી અસર થઇ જાય જે લાંબે ગાળે સમજણ સુધી શલ્ય રૂપ નડે માટેજ સૂત્રો કહે છે કે જે ૩૨ સૂત્રો સર્વ ગ્રંથવાળા વર્ગના ગણે છે તે વાંચ્યા પછી ભલે ૪૫ કે ૮૪ સૂત્રો અને હજારો ગ્રંથો વાંચો તે સર્વ લાભ રૂપે જ પરિણમશે

ફરી ફરીથી ચેતાવવાની જરૂર છે કે, તીર્થંકરોએ પ્રથમ જે ઉપદેશ કરેલો અને જે ઉપદેશને ગણધરોએ 'સૂત્ર' રૂપમા ગુંથેલા તે સર્વ કાંઈ આ ૩૨ કે ૪૫ કે ૮૪મા સમાપ્ત જતો નથી આમા તો અશ માત્ર છે પરંતુ આજના આપણે વામન મનુષ્યો આટલા ૩૨ સૂત્ર પણ વાચી કે સમજી શકતા નથી તો હજારો શાસ્ત્રોનું રક્ષણ તો આપણાથી થાય જ કેવી રીતે?

સર્વજ્ઞ પિતા મહાવીર, પંદ ખભજન વિક્રમ પૂર્વે ૪૭૦ વર્ષે મુક્તિ વર્યા એટલે આજે એ વાતને ૨૪૩૬ વર્ષ થયા તે વીર પિતાના નિર્વાણ પછી ૯૮૦ વર્ષે એટલે આજથી ૧૫૫૬ વર્ષ ઉપર જૈન સૂત્રો (કે જે તે વખત સુધી કંઠસ્થ હતા) પુસ્તકોમાં સમાયા અર્થાત્ લખાયા એમ અન્ય કે કાળ પ્રતાપે સ્મરણ શક્તિ ઘટતી જતી જાણી વલ્લભીપુર અને મથુરામા રહેલા જૈન આચાર્યોએ ઘણા વિદ્વાન માણુ મુનિઓની સ્મરણ શક્તિની મદદથી ટાચણુ કર્યું અને પછી બધાના મુનિઓએ એકઠા મળી એકત્ર થઈ સૂત્રો ચોજ્યા, જ્યા સ્મરણ શક્તિમા ભેદ પડયા ત્યાં પાઠાંતરે' એમ કહીને બન્ને પાઠ લખ્યા

આ પછી વખત જતા બીજા ઘણા મુનિવરોએ પોતપોતાના ક્ષયોપશમ પ્રમાણે પુસ્તકો રચ્યા જો સૂત્ર નહિ પણ ગ્રંથ'ના નામથી ઓળખાય છે તેઓ ઘણા મહાત્માઓની સયુક્ત મહેનતથી લખાતા હતા અને તેમા વીતરાગ દેવના ભાખેલા વચનોને જ (યથાર્થ રહેવા તેમ) લખવામા આવતા ' ગ્રંથો ' એમના મહાત્માની અદ્વિતા - વિશ્રામ હોઈ કોઈ ગીતે ' સૂત્રો ' જેટલા વિશ્વાસનીય ન ગણાઈ શકે ! પણ નિ સોને તો સર્વ ચીજ જ્ઞાન અને અનુભવ આપનારી નીવડે છે, માત્ર નાના ય માણસે પોતાનુ ગજુ વિચારવાનું છે

એમ્દા આ ઉદ્યાનમા આર્ય સુધર્મ સ્વામીજી પાચમો સાધુના પરિવાર માટે મુનિરોગર અભિગ્રહ ધારણ કરીને, એક ગામથી બીજે ગામ વિહાર કરતા કરતા આવી પહાચ્યા અને આગ્રા મા

---

* આર્ય શબ્દ અગ્રેજી Reverend જેવો છે બ ને સમજુને કહેવાય છે સ્ત્રીલીંગના 'આર્યા' વપરાય છે

* * ખરા સત કેવા હોય છે તે આ પરથી વિચારવા જેવુ છે સમારૂપે તેઓના માતાપિતા ખાન દાનઆબરૂદાર હોય છે (અને સામાન્ય રીતે નીચ માબાપને પેટે જાગી પુરૂષો બાહેર આવે છે) વળી તેઓ શરીરે મજબુત હોય છે (કારણ કે શરીરવાળાને બારવા સુગમ હોય તે શરીર કર્મ ગાળવામા પણ શુશ્રૂષન દાખવી શકે) વળી તેઓ સ્વરૂપવાન મન હોય છે આજ કેવાક બદલી નવાણા લોકો પોતાને 'કેવળજ્ઞાન' થયુ જણાવી ફૂલે છે તેવામા આવી આત્મિક શક્તિ હોવાનો સભવ નથી એ આ ઉપરથી સહેજ સમજ શકે છે એ પ્રખ્યાત અમેરિકન લેખ લખે છે —

"The per on (man of Cosmic consciousness) has an exceptional phys que exc ptional beauty of build and carriage exceptionally handsome features excepti onal health exeptional sweetness of temper excep tional magnetism (આશય —તે માણસની તન્દુરસ્તી અસાધારણ સારી હોય ચહેરો અસાધારણ સુન્દર હોય બાંધો અસાધારણ મજબૂત હોય બોલવા ચાલવાની ઢબ અસાધારણ આકર્ષક હોય સ્વભાવ અસાધારણ મીઠાસવાળો હોય અને એનામા ચુબક ગણ-આકર્ષણ શક્તિ પણ અસાધારણ (થાત્ સાધારણ રીતે કે જગાએ ન હોવામા આવતી હોય એ લી બરી હોય)

શ્રેણ

ગોને પ્રધાનમાં ઉત્તમ આર્ય સુધર્મ સ્વામી હતા તેઓ જાતિ (એટલે માતાનો પક્ષ) અને કુળ (એટલે પિતાનો પક્ષ) બન્ને થી તેઓ નિર્મળ છે. ચાર પૂર્વ અને ચાર જ્ઞાનના ધારણહાર છે, પચાસ હજારની સંખ્યાના ધારી છે. અનુત્તર વિમાનના દેવતાથી પણ અધિક કાંતિવાન છે. શ્રીમાન મહાવીર પ્રભુના શિષ્ય આર્ય સુધર્મ સ્વામી આવા પ્રતાપી પુરુષ હતા.

તેઓ ચંપા નગરી મહાનના જ્ઞાનના પધાર્યા છે એવા ખબર નગરીમાં જાતા ઘણા મનુષ્યો લાભ દર્શન અને ઉપદેશ શ્રવણનો લાભ લેવા આવ્યા અને અદ્વિતીય લાભ લઈને પોતપોતાને ઘેર ગયા.

આર્ય સુધર્મ સ્વામીની સાથે તેમના શિષ્ય જંબુ સ્વામી હતા. તેઓ જાતિ અને કુળ કરી નિર્મળ હોવા સાથે સાત હાથ ઉંચા હતા. તેઓ જ્યાંના તરફ જ્યાં સુધર્મ સ્વામી બિરાજે છે ત્યાં આવી, ત્રણવાર પ્રદક્ષિણા દઈ, પગે લાગી, વંદના નમસ્કાર કરી, બે હાથ જોડી અવિનય કહેતા હતા કે પૂજ્ય ! શ્રમણ ભગવાન શ્રી મહાવીર પ્રભુ જેઓ મોક્ષપદને પ્રાપ્ત થયા તેમણે અગીઆરમું ' અંગ ' જે ' વિપાક સૂત્ર ' તેનો અર્થ કેવી રીતે પ્રરૂપેલ છે તે મને જણાવવા કૃપાવંત થશો ?

આર્ય સુધર્મ સ્વામી જંબુસ્વામી પ્રત્યે કહેતા હતા—વિપાક સૂત્રના બે સ્કંધ (ભાગ) છે (૧) દુઃખ વિપાક અને (૨) સુખ વિપાક દરેક સ્કંધમાં ૧૦—૧૦ અધ્યયનોનો સમાવેશ કર્યો છે. આ ૨૦ અધ્યયનો પૈકી દુઃખ વિપાકના દશ અધ્યયનો અનુક્રમે નીચે મુજબ છે

બારણ છે તે જ બાધ ... વગ તે જ થી નુગો બાહીરો આ
આગ છે તેને હાથ-પગ વિગાદિ ...ાર માત્ર છે પ્રગટપણે નથી
તેને તેની મા ભોયરામા રાખી અનજાણથી પોર છે "

શ્રી ગૌતમે પૂછ્યુ હે ભગવન્! આપની આજ્ઞા હોય તો
હુ તે મૃગાપુત્રને જોવા જઉં પ્રભુએ કહ્યુ હે દેવાનાં પ્રિય
જેમ સુખ ઉપજે તેમ કરો

આજ્ઞા મળવાથી હર્ષિત થઇ શ્રી ગૌતમ સ્વામી ઇર્યાસમિતિ
શોધતા થકા નગરની મધ્યોમધ્ય થઇને મૃગાદેવીના આવાસ
ગયા ... ... પામી અને બોલી અહો પ... ... શા પ્રયો-
જને આપનુ અત્ર પધારવુ થયુ છે? જે આજ્ઞા હોય તે ફરમાવો

શ્રી ગૌતમ સ્વામી બોલ્યા હે દેવાનુપ્રિયે! તમારા પુત્ર
જોવાને હેતાવડા અત્ર આવ્યો

આ સાંભળી રાણીએ મૃગાપુત્ર પછી અનુક્રમે જન્મેલા ચાર
પુત્રોને વસ્ત્રાલંકાર પહેરાવી શ્રી ગૌતમને પગે લગાડ્યા અને બો
... મારા પુત્રો

શ્રી ગૌતમ કહેતા હવા "અહો દેવાનુપ્રિયે! તારા
પુત્રોને જોવા હુ આવ્યો નથી પણ તારો વડો પુત્ર મૃગાપુત્ર
જે જન્માંધ છે અને જેને ભોંયરામા રાખી મુકેલો છે તેને જોવા
આવ્યો છુ

ભગવાન ગૌતમ પ્રત્યે મૃગાવતી દેવી કહેતી હતી

પ્રજ્ઞપ્ત ! આવા અતિશય જ્ઞાની મહા માએ આપને આ ગુપ્ત વાત કહી ? ' ભગવાન ગૌતમ કહેતા હવા " ભાગ ધર્માચાર્ય ધર્મો પદેશક શ્રી મહાવીર સ્વામી સર્વ જાણે જાણે છે, સર્વ કાંઈ દેખે છે, તેમણે આ વાત કહી તેથી મે જાણ્યુ "

મૃગાપુત્રને અનનો (જમવાનો) વખત થયો જાણી રાણી બોલી " હે પૂજ્ય ! જરા મહુર કરો, હુ આપને બાળક દેખાડુ છુ " એમ કહી જ્યા ભાતપાણીનુ ઘર છે ત્યા આવીને પહેરવાના વસ્ત્ર બદલીને, પૈડાવાળી લાકડાની ગાડીમા ભાતપાણી ભરીને, બાળકની માફક દોરીની ખેચતી ખેચતી રાણી ગૌતમ સ્વામી પાસે આવી અને બોલી " હે પૂજ્ય ! મારી પાછળ પાછળ પધારો " તેમણે તેમ કર્યું

મૃગાવતી રાણી ગાડી ખેચતી ખેચતી ભોયરામા આવી એટલે પોતાનુ મુખ બાધ્યુ અને ગૌતમનુ પણ મુખ બધાવ્યુ અર્થાત નહો આડુ વસ્ત્ર રાખવા કહ્યુ (કારણ કે) ભોયરાનુ દ્વાર ઉઘાડતાજ તેમાથી સડતા મડદાથી પણ વધારે તિવ્ર દુર્ગંધ નીકળી અહી મૃગાપુત્ર દુર્ગંધીથી અને દુખથી પીડાયલો હતો આહારપાણીને વિષે મૂર્છિત થયેલો કે તેમુખ વડે આહાર લે છે કે તરત તે સર્વ નાશ પામે છે ત્યાર પછી પરુ અને લોહી થઇ વહે છે અને તે પાછો તેનો તેજ આહાર કરે છે આ જોઇ ગૌતમ સ્વામીને મનમા આવે એવો સકલ્પ ઉપજ્યો કે ' અહો ! આવા વિસ્મયકારી મૃગાપુત્ર પૂર્વે ભવે મહાઅશુભ પાપ-કર્મના કરનાર હોવો જોઇએ, કે જેથી આવા અનિષ્ટ ભોગો ભોગવે છે આ પોતાના દુષ્કર્મોના ભોગમાં

મે પ્રત્યક્ષ ના તથા નથી પરન્તુ પરોક્ષ છે આ મનુષ્ય જાણે મરખુ દુખ ભોગવે છે

પછી ગૌતમ સ્વામી એ ફરી વનમાં અણગાર શ્રી શ્રમણ ભગવાન શ્રી મહાવીર સમીપ આવ્યા અને વન્દના નમસ્કાર કરીને બોલ્યા કે સ્વામી ભગવાન આપે પૂછ્યું કે હે પૂજ્ય તે મૃગાપુત્ર પૂર્વ ભવે કોણ હતો તેનું શું નામ ગોત્ર હતું કયા ગામ નગરમાં તે વસતો હતો તે શું દઈને તથા કુપાત્ર દાન દીધા હતા તે શું આચરણ આચર્યા હતા તે શું દુષ્કર્મ કર્યા હતા અને કેવી જાતના ઘણા પાપ આચરેલા હતા કે ન્ગ નગરમાંહિ નિંદા–નિંદાય કરવાથી તે આ દુઃખ ભોગવે છે કૃપા કરી આ સર્વ ખુલાસો કરશો

ભગવાન કહેતા હતા તે શ્રી ગૌતમ સ્વામી ને જ બુદ્ધિપના ભરત ક્ષેત્રમાં શતદ્વાર નામે નગર હતું ત્યાં ન હતા તે નગરી ઘણી ઋદ્ધિ કરી ભરપુર અને ભય રહિત હતું ધનપતિ નામે રાજા ત્યાં રાજ કરતા હતા તે નગરથી અતિ દૂર નહિ તેમ અતિ નજીક નહિ એવો અગ્નિકૂણ વિજયવર્ધમાન નામે ખેડૂત વસતો હતો તે ગામમાં પ૦ ગામ હતા તેમાં [illegible]

* દુઃખ રૂપ અથવા વિપાક ના ફળ ભોગવે તેને મુ જ ઉપાડ શાસ્ત્રકારે કપટના વગેરે આપ્યા છે [illegible] નાના કુશળ જે જીવોના વિપાક [illegible] ભોગવે [illegible] નગરના [illegible] નિરીશ્વરાનાય [illegible] (ગ) ભોગવતા [illegible]

* ખેડૂતોના રહેઠાણ ગામને ખેડ કહે છે

આ ખંડામાં જમાં થતી ખંડાનો અધિપતિ એનાઠ રાંગડ હતો, તે ૫૦ ગામ નહિતુ અત્રેમનપણુ તથા સ્વામીપણુ ભાગવતો હતો તે ઘણો અધર્મી અો કુકૃત્ય કરવામા આનંદ માનનાર હતો લાભ પામેથી 'ક્રર' અને એનો પામથી "જમીન ભાગ' વધો હતો અને તેમાં પણ પ્રતિદિન વધારો કરતો હતો. તે લાચ લેતો નામીને મારતો, જીવ લતો અને કહેતો કે નાગી પાસે માર આ ભવનુ અને પરભવનું ભુ છે તે દે! એકનો એમ જુ હો વણાને માથે ના ખીને ધણુનો દંડ લેતો, ચોરને પોષતો, ગામને બાળતો, લૂંટ જતા વાનારી ભૂરતો, પોતે ભ્રને પીતો તથા બીજા પાસે પીવ કરાવતો અને સ્વઆચાર ની ભ્રષ્ટ કરાવતો આમ લોકોને અત્યન્ત દુખ દઈ, નિર્ભર રી પોતે ધર્મી એક્ર ક્રતો

વળી તે રાંગડ રના હતો ? ગજ સુવગાર, ગેર, માર્ગવાદ ઇત્યાદિના કાર્યોમાં રાશ કરતો તથા કરાવતો, મોટા નિન્દા નુ કાર્ય અને શુભ (ઘાની) તથા લગ્નની વાતનો નિષ્ઠુર કરતો નહિ, વિવાદ તથા વેપાર્ગો વિર માનરતુ ન્તા ન ગાઝરતુ કરતો, ના આગરતુ ભ્યા નારાજ્યુ કરતો દારુ આણદી કરતો અો અધુ નીકુ દીઠુ કહેતો મો યુ અગુમોલ્યુ કરતો (નો નો) અને લીધુ આપ્યુ લીન કરતો (ફરી નતો) આવી રીતે લીન શબ્દે અને નીત કર્મે કરી પ્રવર્તતો અશુભ કર્મ ઍવ્ર જેનુ વિનાન છ એવા ને રાંગડ નાનાવરણ આદિ કર્મ બાંધતો વિચરતો હતો

એવા એ એનાઇ રાંડો ના શરીરમાં જે તે કાળે એકીવખતે ૧૬ રોગ પ્રગટ થયા (૧) શ્વાસ—ક્રમ કે [illegible] તાવ

૪) ગહ (૫) ,ખને વિ રાગ, (૬) ભગ ,ર (૭) દર્દ
મમા) નું દુઃખ, (૮ અ-ર્ણ (૯) ઢબ્રિગ, (૧)મન્ન
ઘી (૧૧) અરુચિ (૧૨) આખની વદના (૧૩) માની
વના (૧૪) ખજ (ખરજ) (૧૫) જલોદર અને (૧)કોઢ

આ ૧૬ રોગ પ્રાપ્ત થવાથી તેણે કુ બીઓને કહ્યુ — તમે
જાઓ અને આપણા ગામમા જ્યા બે રસ્તા ત્રણ રસ્તા ચાર રસ્તા
અને ઘણા રસ્તા મળતા હોય એવા મોટા રસ્તાના આગળ ઉભા રહી
મોટે અવાજે આ પ્રમાણે કે ' એકાઈના શરીરમા ૧૬ રોગ પ્રાપ્ત
થયા છે તેમાના એકને પણ જે કોઈ વૈદ્યશાસ્ત્ર જાણે અગર
વગર ભણે રોગનિદાન જાણનારો વૈદ્ય અથવા વૈદ્યપુત્ર મટાડશે
તો તેને ઘણી લક્ષ્મી આપવામા આવશે એવી ઉદ્ઘોષણા ૨-૩
વાર મોટા અવાજથી કરી પછી મારી આજ્ઞા પાછી આપો (અર્થાત્
હુકમનો અમલ કરેલ મને જણાવી જાઓ)

તેઓએ તેમ કર્યું

ઉદ્ઘોષણા સાભળીને ઘણા વૈદ્ય તથા વૈદ્યપુત્રો પોતપોતાના
શસ્ત્રોના ભાજન તથા નાની ઝોળીઓ વગેરે લઈને ' ઘર ની
વચ્ચોવચ્ચ થઈને એકાઈના ઘેર ગયા તેઓમાનો કોઈ નાડી
જુએ છે કોઈ રોગનુ નિદાન પૂછે છે ... તનનુ મ ન કરાવ
છે, કોઈ ઓસડનુ નિરૂપણ કરે છે ... વગેરે
વગેરે પાઈ છે ઉકળી તથા જુલાબ આપે ... ડામ દે છે ...
જાતના ઔષધીમિશ્રિત જળ વડે સ્નાન કરાવે છે, ઉદાએ તન ચગાડે

છે, બસ્તીકર્મ કરાવે છે (ગુદા દ્વારા તેલનો નવેશ કરાવે છે) ચામડાની વાટ તેલ વાળી કરી ગુદામાં મુકે છે, નાસ દે છે, નસ્તર વડે ફસ ખોલે છે, ચામડીને કાપે છે, અને ચામડું વાળી તેલ સીંચી અગ્નિએ ગેરે છે પાણી જાતના પાક ખવરાવે છે, ગેહિણી વગેરે અનેક વનસ્પતિની છાલ તથા મૂળ વડે ગેક છે સ્નાન વગેરે કદ તથા પાંદડાથી ગેક છે, વળી પ્રકારની ઔષધિના જળથી તથા બીજા પ્રકારથી ગેરે છે, પુટ-રસ પાય છે, હરડે આમળા તથા અમા ગિયો નિરિ કમાવે છે, કરિયાતું પાય છે અને ગોળીઓ ખવરાવે છે, ઈત્યાદિ ઘણા પ્રકારના ઔષધ વૈદ્ય તથા ઉપચાર કરે છે, પરંતુ એ પણ રોગ કદાપી મટ્યો નહિ આથી વૈદ્યો અતિ ખેદ પામી પોતપોતાને ઠેકાણે ચાલ્યા ગયા

વૈદ્યો અને ઉપચાર કરનારા તથા ઔષધઉપચારક લાવનારા માણસો થાકીને નિરૂપાય થયા અને એકાઇ ઓળ રાજની પીડા પામ્યા જ કર્યો (એટલુંજ નહિ પણ નાગરિક 'રાષ્ટ્રિ' સાથે રાજ્ય તથા અંતેપુર (રાણીઓ) ના વિષે મુર્ચ્છાવાન હોવાથી આ ર્તધ્યાન તથા રૌદ્રધ્યાન ધ્યાવા લાગ્યો) (શારીરિક અને માનસિક દુઃખ ભોગવતો થકો) અઢીસો વર્ષના પરમ ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્યને અંતે મૃત્યુ પામી—

રત્નપ્રભા પૃથ્વી (એટલે પહેલી નરક) મા ગયો

ત્યાં એક સાગરોપમની સ્થિતિ ભોગવ્યા પછી ત્યાંથી નીકળીને તે જીવ આ મૃગાગામના વિજયરાજની મૃગાવતી રાણીની કૂખે પણપણે ઉપન્યો ઉપજતા વાર

ઉંજણી વધતા નગર થ !, એટલું ૮ નહિ પણ તે નિમથી રાણી ને
રા જા અપ્રીતિ અપ્રતીજ અને આ ારમો બનાવવા ના થા એ ર
આ નારીના પા ા પ્રસંગને વિષે રાણી કુટુંબ જા ગિ ન (એટલે કુટુંબના
સુખ ખનો વિચાર) કરતી હતી તે વખત મને ગિ ાર થયા કે
અમો ! હું કે જે મારા સ્વામીની રતન હતી વિશ્વાસનુ મ હતી,
તેજ હુ આ ર્ભ મારી કુક્ષીએ ઉત્પન્ન થયો કે ત્યારથી, સ્વામીને
અપ્રિય અને અપ્રતિજ્ઞકારી થઈ પડી છુ મા મે ગ મ આરતા
િ કરી મ પડ, ગર્ભ મર તનો ધનાજ કરૂ નો ઠીક એમ
વિચારી અને પ્ર ાગના ખાર તરા ક ી ઔષધી વસ્તુઓ ખા રી
મેનાનના પાણી પીધા વગેરે ક્રિયા કરતા ાન મ રા પડ્યો ગયો,
મુઓ નહિ તથી મગાવતી રાણીએ તથા મને ભરી ખેદ પામી અને
અભિનાણ રહિત થઇ તે ત્યે ગર્ભને તિન હતી હતી

આ બાળ ને ગર્ભમાં છતાજ આ નારી પોતાના રાણી ા જ
વહે છે આ નાડી શરીરની બહાર રહે છે આઠ નાડીથી પરૂ ન
છે અને આ નાડીથી લોહી વહે છે એ મે માનો આન બે મે
આ મને આંત મે બે નાકના આતરે ઔર તે ગ ધમણીના
આતરે (અપાન પ્રદેશે) તેનાથી વારંવાર નાડી પ વહે છે
વળી તે બાળ ને ગર્ભમાં છતાજ ભસ્માગ્નિ નામ વ્યાધિ ઉપ ન
છે તેથી તે બાળક જે આહાર કરે છે તે તરતજ નાશ પામીને
પરૂપણે તથા રુધિરપણે પરિણમે છે તેને પછી તે આહાર ર છે

ાનો નવ માસ પ્રતિપૂર્ણ થય મ ગાવતી રાણીએ એ દિવસે
તે બાળકને પ્રસવ તો ત ત્પત્તિ અંધ અગોપાંગ રહિત અને

ઇંદ્રિઓના આ ગર્ભ માત્ર છે પણ પ્રગટપણે નથી, એવા પરિણામના આયુ (ફાગ બાટનાના નીમાનશ જેવું) રૂપ જોઇને મૃગાદેવી બીની અને ત્રાસ પામી ધાવમાતાને બોલાવી કહેવા લાગી કે જાઓ એ બાળકને એકાન્ત ઉકરડે નાખો ' તે ધાવમાતાએ મૃગાદેવીનું વચન તહત (પ્રમાણ) કીધું અને એ વાત વિજયક્ષત્રી રાજા પાસે જઈ અનિનય [illegible] રાજા ઊતાવળો મૃગાદેવી પાસે આવીને કહેવા લાગ્યા કે ' તમારે પહેલીવારનો ગર્ભ છે, માટે તેને ઉકરડે નાખશો તો તમારા સંતાન [illegible] નહિ માટે તેને ઉકરડે નહિ નાખતા ભોંયરામાં છાનો રાખી અન્ન પાણીથી પોષો ' તે વચન મૃગાદેવીએ તહત કરી બાળકને ભોંયરામાં રાખ્યો અને તેને આહાર પાણીથી પોષવા માંડ્યો આ [illegible] પુત્ર બાળ- પૂર્વભવના ઘણા કાળના સંચિત કર્મ-ફળનું [illegible] દુખ ભોગવે છે આથી [illegible] વર્ષનું પ્રતિપૂર્ણ આયુ ભોગવીને કાળસમયે કાળ કરીને આ જંબુદ્વિપના ભરતક્ષેત્રે વિંધ્યગિરિ પર્વતની સમીપે સિંહપણે ઉપજશે [illegible] પાપ સંચિત કરીને કાળ સમયે કાળ કરીને આ રત્નપ્રભાપૃથ્વી એટલે પહેલી નરકે [illegible] સાગરોપમની સ્થિતિએ ઉપજશે ત્યાંથી [illegible] ([illegible]) થશે ત્યાંથી કાળ કરીને બીજી નરકે [illegible] ત્રણ સાગરની સ્થિતિએ ઉપજશે

---

* [illegible] ૧૯ ૩ ની [illegible] પ્રતમાં [illegible] અનુરૂપ [illegible] અમોએ [illegible] ત્રણ [illegible] પ્રતો મેળવી તે [illegible] ઉપરથી [illegible] તે પ્રમાણે લખ્યું છે

ત્યાથી આતરા રહિત ની-ગીને પક્ષી વિષે ઉપજશે. ત્યાથી કાળ-કરીને ત્રીજી નરકે સાત સાગરની સ્થિતિએ ઉપજશે ત્યાંથી નીકળીને સિંહ થશે, ત્યાથી મરીને ચોથી નરકે જશે પછી સર્પ થશે, પછી પાચમી નરકે જશે પછી સ્ત્રી થશે ત્યાથી છઠ્ઠી નરકે જશે પછી મનુષ્ય થશે ત્યાંથી સાતમી નરકે જશે ત્યાથી આતરા રહિત નીકળીને જળચર પચેન્દ્રિય તિર્યંચ યોનિ એટલે માછલા, કાચબા, ગ્રાહા, મગર, સુસુમારાદિક જળચર [illegible]માડીસાર લાખ કુળકોડીને વિષે ઉપજશે ત્યાથી એક યોનિના ભેદ વિષે અનેક લાખવાર મરીને ત્યાંજ ઉપજશે ત્યાથી નીકળીને ચોપદને વિષે ઉરપરી સર્પને વિષે, ભૂજપરીને વિષે, પક્ષીને વિષે ચોરેન્દ્રીને વિષે તેઇન્દ્રીને વિષે બેઇન્દ્રીને વિષે, વનસ્પતિ માહે કડવાવૃક્ષને વિષે, કડવા દુધને વિષે વાયુકાય અગ્નિકાય અપકાય અને પૃથ્વીકાયને વિષે અનેક લાખવાર મરી મરીને ત્યાંજ ઉપજશે પછી ત્યાથી આતરા રહિત [illegible]ગીને સુપ્રતિષ્ઠ નગરને વિષે સાઢપણે ઉપજશે તે જુવાન થયે એકદા વર્ષાઋતુના પહેલા મહિને (શ્રાવણ માસમા) ગંગા મહાનદીના તટની માટી (ઉપરથી માથાવડે ખણતા) તે ખાણની ભેખડ તુટી પડવાથી ચપાઇ મરણ પામશે. ત્યાથી સુપ્રતિષ્ઠ નગરને વિષે શેઠના કુળને વિષે પુત્રપણે ઉપજશે તે જુવાનવયે શાસ્ત્રમા કહ્યા છે તેવા ૭૬

ઋતુ છ છે—માગશર પોષ હિમ ઋતુ ૧ મા[illegible] ફાગણ શિશિર ઋતુ ૨ ચૈત્ર વૈશાખ વસતઋતુ ૩ [illegible] અસાડ ગ્રીષ્મઋતુ ૪ શ્રાવણ ભાદરવો વર્ષાઋતુ ૫, આસો કાર્તિક શરદ ઋતુ ૬

માનુ મમાપે 'પમ સાભળી, તે હયે ધારી, સાવુ થગે પાચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ ધારણ કરી શ્રદ્ધાપૂર્વક અને ઘણા વ નનુ ચારિત્ર પાળી, આલોચી પડિક્રમી, સમાધિ પામી નાળ સમયે કાળ કરીને સુધર્મ દેવલોક દેવતાપણે ઉપજશે ત્યાથી આનગ દિન દેવતાનુ શરીર ઝડીને મહાવિદેહ ક્ષેત્રને વિષે ઉત્તમ કુળ મમૃદ્ધિવત અને દૃઢપ્રતિજ્ઞાવંત અબડની પેઠે દઢપૈના એવે નામે ઓળખાતો જીવ થશે ત્યા તે બહોતેર કળા શીખશે પછી દિક્ષા લેઇ મુક્તિ જશે

સાર.

મૂળ સૂત્રના શબ્દોના ઉપયોગ કર્યા શિવાય માત્ર સાર કહી ગયા પછી હવે આપણે એ 'અ ધ્યયન —'પા' નો સાર તપાસીશુ

"કર્મનો કાયદો' અચળ છે' આ એકજ સિદ્ધાન્તમા જેને સમ્પૂર્ણ વિશ્વાસ હશે તે માણસ વહેલો-મોડો જરૂર મુક્ત થવાનોજ કારણ કે તે શુ કરવાથી શુ વિચારવાથી દુખ મળે છે અને શુ કરવાથી કે શુ વિચારવાથી દુખ મળે છે તે બરાબર બારીકીપૂર્વક તપાસે છે અને કદાપિ અયોગ્ય કરી બેસે અગર વિચારી બેસે તો પણ મનમા ખેદીત થાય છે પર તુ જેઓ ધર્મની મોટી મોટી વાતો કરવા છતા કર્મના અચળ કાયદાના સમ્પૂર્ણ શ્રદ્ધા રાખતા નથી તેઓને 'સમકિત' જ થયુ નથી—તો મોક્ષ તો મળેજ ક્યાંથી ?

'કર્મ' એ કાઇ 'નસીબ' નથી માણસે [illegible] કરેલા સારા - નરસા કામોનુ દફતર [illegible]

ક્ષેણ ાર પોતાનું લણ્યું ઝેડનો નથી તેમ નાગ - ખોગ ામાં મ નો લીધા વિવાય રહેતા નથી કેટલાક પ્રશ્નો જાણી જાણે છે અને વાલુ જેવા પ્રશ્નો એ વા ફરે છે તેમ કેટલાક માણસોનું ક્ષણ સુખ કે ણના રૂપમા જલદી મળે છે અને કેટલાકનું કેટલાક વર્ષ પછી કે ભવો પછી મળે છ માટે પણ બનાવ અણધાર્યો અનિયમિત રીતે કોઇ દેવની ઇચ્છા મુજબ મનનો નથી જે ાઈ મળે છે તે આ જના કાનના વાર્ડ ઉપરના ગત બનના દાખલા ભવો પહેલાના કોઇ કાર્ય કારણના પરિણામ તરીકે બને છે શ્રા ાના આ કા યુને સમજે તો દગાફટકા આપોઆપ છાડી ગીમો આ યો નશમા ઉતારે તો આર્ત ધ્યાન છાડી દે આ આ કારણની ફુ ી પીછાને તો રા ધ્યાન અને ખુનો છોડી પ્રજા આ કાય ા સમજે તો રાજકીય ખુનો (Anarchi m) આ હુ ો બધ થાય અને રાજાઓ આ કાયદા સમજે તો બાર જર ારી મળી ચામડીના તગાવત કોઈ જાતનો જુલમ પક્ષપાત વના પામે જ નહિ.

શ્રી વિપાક સૂત્ર નુ આ પહેલુ અધ્યયન જેવુ માટુ છ તે ટુંક આ જમાનાને માટે તો અમૂલ્ય અને ઉપયોગી છ રા ા રજવાડાને આમાથી ઘણી શિખામણ લેવાની છ એકાઇ રા નામના રાજાએ કર ઘણા લીધા લાંચા લીધી ના ાને અને રીતે લુંટીને પોતાના મહેલ સોનાના ગનાવ્યા બાપ્યા પ્રજાના ત્રાસ કર્યા અને એવા અને કુકર્મો કર્યા એનુ ફળ એને કેવુ મહા ખરાબ મળ્યુ ? માત્ર ૨૫૦ વરના આયુષ્યમા કેરાગના પાપોનો બ તો પહેલી નરકથી સાતમી નરકમા અનતા વર્ષ સુધી બળવાને

વાળવો પડ્યો ! અને ક્ષુદ્ર પ્રાણીઓના શરીર ધારણ કરી પરતના બંધનામા દુ:ખ સહના પડ્યા અને કોટ નાળીની પેરે આળીને પણ મહા દુ:ખ ભોગવવુ પડયુ ! અરે ખુદ માતાએ પણ તે ગર્ભના ગર્ભ-પડન માટે અનેક ઉપાયો કરી હતી !

જો ભગવાનની આ વાત ગૌતમ જેવા ત્યાગી પાસે કહી સમજાવવામાં જરા પણ સ્વાર્થ નહતો કોઈ જુની રાજાને અર્થે તથી સમજાવવાના ઇરાદો નહતો તે ભગવાનના આ શબ્દોપર હે રાજાઓ ! હે શ્રીમંતો ! હે શ્રીમતો ! જે તમો ખચીત જ લક્ષ એમતી હોય તો સ થાપને ચોડો કર્મના અચળ કાયદામા વિશ્વાસ રાખો અને જેમ બને તેમ ન્યાયને પથે પળો "લક્ષ્મી એટલુ દુઃખ ન સમજો આપણી હમેશ નહિ રહે આજે જે લક્ષ્મીનો ઉન્માદ સાનો મદ કરો છો તે ભાગ્ય તો એ વર્ષ ચાલે, પણ પછી ત્યાર પછી શુ ? પછી નરક, તિર્યંચાદિ યોનીઓમા ત્રાસદાયક દુ:ખ ખમવા તૈયાર છો ?

અને એમ પણ કદી બન્ને - તિન આર્ત ધ્યાન રૌદ્ર ધ્યાનના પરિણામ તમે આ જગમાં જ શોક મહારોગમા કોઇ મોટી આપત્તિમા ફસાઇ નહિ જાઓ ?

કોઇ જરૂર એમ સમજે કે આપણે તંદુરસ્તીના નિયમો જાળવીને ચાલીશુ તો મહારોગ ક્યાથી આવવાના હતા ? પરન્તુ ગરીબ બિચારા તે અજ્ઞાનતાના પુતળાને ખબર નથી કે શાસ્ત્રમા ઠરેલ ચક્રી રાજાઓનો શિરછેદ થવાના દાખલા છે અને જેના મુખેના દશમા ભાગ બન્યા છે, મોટા રાજાઓ પણ (જાપાનીઝ ઘણી વાર કહ્યુ તેમ) નાગોનીનો દાવ વાપરીને કીને એશી દાખ કે

જેથી ઉંચુ મ્હોં જ કરી શકાય નહિ. જેના ને જાણપણા કે ધરતીકંપ કે જ્વાળામુખી પર્વતનો નાશ સહવો પડે છે. જેના ને બીજા અણધારી રીતે દાખલ થઇને દીસાવે છે એ સર્વ 'કર્મ'ના કાનૂન છે અને તેને અટકાવવા કોઈ સમર્થ નથી.

'કર્મના કાયદા'નું રહસ્ય સમજાવનારા પ્રભુ મહાવીર પ્રભુ પણ એ કાયદાની ચુંગાલમાંથી છટકી શક્યા નહોતા. તેમના કાનમાં પણ ગોવાળિયાએ ખીલા ઠોક્યા હતા એ શું 'કર્મના કાયદા'નો અમલ નહતો?

માટે હે મનુષ્ય બાંધવ! શાંત થા, વિચારશીલ થા, કર્મના અચળ કાયદા માં દૃઢ શ્રદ્ધાવંત થા! તમે તારી નાનય આપનાગ કુકર્મને પણ છોડી ગમે તેવા બનાવ બનાવ્યા પણ મર્મને (તેના શુભ વિપાકની ખાત્રી રાખીને) નિઃ પછે આચર. જે આજે જેજે તું જુએ છે કે ભોગવે છે તે સર્વ જનમાંતરના તારા પોતાનું પરિણામ હશે તો જાગ્રત થા કે આજે જેજે તું કરે છે અને વિચારે છે તે સર્વનું યથાયોગ્ય ફળ તારે ભોગવવાનું જ છે માટે—

એક હાથે લેવું હોય તો—

બીજા હાથે આપ

એક હાથે વધવું હોય તો—

બીજા હાથે નાખ

એક આંખે ચમત્કારી જ્ઞાન જોવું હોય તો—

બીજી આંખે સમ્યક દૃષ્ટિ કર.

સાદી સાદી વાતો કરનારા ધર્મશાસ્ત્રો વ્હેમ નથી—

પણ અચળ અનિર્વચનીય કાનૂનની ઉદ્ઘોષણા છે.

અધ્યયન ૨ જું

उज्झियकुमार

તે કાળ, તે સમયને વિષે વાણિજ્યગ્રામ નામે નગર હતું તે ઋદ્ધિવંત અને ભય રહિત હતું તેના ઈશાન કોણમાં દૂતિપલાશ નામે ઉદ્યાન હતું, જ્યાં સુધર્મ નામે યક્ષનું ઘર હતું નગરના રાજાનું નામ મિત્ર હતું અને તેની રાણીનું નામ શ્રીદેવી હતું

આ નગરમાં કામધ્વજા નામે ગણિકા રહેતી હતી જે પાંચ ઇન્દ્રિઓએ સમ્પૂર્ણ, રૂપવતી, પુરુષની ૭૨ તથા સ્ત્રીની ૬૪ કળાની જાણનાર, ૨૯ વિષયના ગુણને વિષે રમણ કરતી, ૨૧ રતિના ગુણને બોલતી ૩૨ પુરુષના ઉપચારને વિષે પારગત નવે અંગને જાગૃત કરી શકે એવી, ૧૮ દેશની ભાષા જાણનારી શૃંગાર રસનું ઘર એવો સુંદર પોશાક ધારણ કરનારી, ગીત-ગાન-નૃત્યમાં કુશળ, હાથીના જેવી ચાલ ચાલતી, હસવામાં ડાહી, નેત્ર વિકાશથી તથા શાંતપણે મનોહર વચનો વડે ક્રિડાઓને વિષે કુશળતા ધરાવનારી લોક વ્યવહારને વિષે કુશળતા ધરાવનારી, મનોહર સ્તન-ચંદ્ર સમાન મુખ-કમળ સમાન હાથ અને કાચબા જેવા પગ વાળી, અને નાટીચેટામાં કુશળ હતી તેના ઘેર [illegible]

ઇની ત્જાગ ગીનાર (સુવપા મહો) ાે લાભ તેતી હતી ચામર-
ગ્ધ-પાન ાી વગેરે તેો ાજાએ બગીચમા આપ્યુ હતુ મીઠ રણી
ગણિ ાનુ ઉપભોગ ભોગવતી હતી આરી રીતે આ નામ ાજા
રણા ગુખમા દિવસ નિગમન કરતી હતી

એજ ારમા વળી મિત્રમિત્ર નામે ધનાઢ્ય માથવાહ
(વ્યાપારી) રહેતો હતા તેને સુભ ામે ી બો Cઝિયા નામે
બાાણ હતો (આ Cઝિયનુ ચરિા અત્રે આપવાનુ છે)

શ્રમણ ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામી એ દા આ નામા
પધારા રાજા તથા પ્રજા તેમને વાંદી ધર્મ ાા સાભળી પોતપોતાને
ઠેકાણે ગયા પછી ભગવાનના વડ શિષ્ય ઇદ્રભૂતિ (ગાતમ સ્વા
મી) જેઓ તેજો લેશ્યા સહિત છે અને છઠ છઠના પારણાં કરતા
વિચરે છે તેઓ પહેલા પ્ર માજ સજ્ઝાય (વાચ-જ્ઞાનાભ્યાસ)
કરી, બીજા પ્રહરમા ધ્યાન કરી, ત્રીજા પ્રહરે ગોચરી માટે ની ત્યા
ઉચ્ચ તથા નીચ કુળને વિશે ભ્રમન કરતા ફરતા તેઓ રાજમાગપર
આવી પહોચ્યા ત્યા તેમણે એ આશ્ચર્યજનક દેખાવ જોયો

મ નતર બાીે ા કુભ ાકડાિના ચિ હે ની સહિત ન
જાઓ હાથમા ધારણ કરી હાથીએ ચ ા છે તેનાી જો ચ માડી
સહિત ે અને નીચે વટ રન છે તથા તેમની ાભા માન ાગ
પહેરાવ્યા છે વળી શિયામણા અને રાતા બખતરા ઘોડાઓ ઉપર
મા ા ખ ગાિ ધા ણ કરી ચ ા તે વા ાઓ ચામર
અરિસા સહિત છે અને લગામ મેચી ગમનારી તેઓના ચાડ

ઋુદ્ધિ વાનુ દન ન ભગભગ ન ામા િતાગ ે

ઊભા થયેલા છે વળી તે સાથે પગે ચાલનાર સૈન્ય છે તેઓએ બખ્તર બાંધ્યા છે, ધનુષ્ય ધારણ કરી પણછ બાંધી છે અને ઘણા પ્રકારની જાતના શસ્ત્રો ધારણ કર્યા છે એવા ઘણા મનુષ્યો અને હાથીઓ તથા ઘોડા વગેરે સમૂહના વચ્ચે એક ચોરને જોયા છે તેને પાછળ અવળા બાંધ્યો છે નાક-કાન કાપ્યા છે, પરસેવે શરીર ભીનું થયું છે, મારવાને માટે હાથ કડીએ બાંધ્યા છે, ચોરને યોગ્ય એવા વસ્ત્ર પહેરાવ્યા છે, ગળે રાતા કણેરના ફુલની માળા પહેરાવી છે, મોઢે મેશ ચોપડી છે શરીરે ગેરૂ ચોપડેલો છે એવે વેગે તેના શરીરનું માંસ તલ તલ જેટલું છેદીને તેનેજ ખવરાવે છે અને આક્રોશ વચને કરી તથા સોટી અને ચાબખે કરી માર મારી અત્યંત પીડા ઉપજાવે છે (તેને માત્ર શ્વાસોશ્વાસ વડે જ તેનું સુખ છે) અને સ્ત્રી-નરનારીના સમૂહમાં જ્યાં બે રસ્તા, ત્રણ રસ્તા, ચાર રસ્તા મળતા હોય એવે મોટે રસ્તે ખાખરુ ઢોલ વગડાવતા એવા શબ્દો સંભળાવે છે કે " આ પુરૂષ, કોઈ રાજાનો કે રાજપુત્રનો અપરાધ કરનારો હણાનો નથી, પણ પોતાના કરેલા કર્મે કરીનેજ હણાય છે તથા છેદાય છે । "

ઉપર પ્રમાણે જ્ઞાન જોઈ થી ગૌતમ સ્વામી વિચારવા લાગ્યા ' અહાહા ! આ પુરૂષ પૂર્વ જન્મના કાંઇ આચરણ આગળ થયા નહિ હોય તથા ગણ્યા નહિ હોય, તેની અશુભ કર્મના ફળ પ્રત્યક્ષ ભોગવનો વિવરે છે મેં નારકીના દુઃખ પ્રત્યક્ષ તો દીઠા નથી પણ એ પુરૂષ નિરય (નરક) સરખાં દુઃખ ભોગવે છે " એમ ચિંતવીને વાણિજ્યગામને વિષે ઉંચ-નીચ કુળે ભ્રમણ કરતા પોતાની મર્યાદાએ આહારપાણી ભિક્ષા ગ્રહણ કરી, નગરની મધ્યોમધ્ય થઈ

ત્યાં ભગવાન મહાવીર જ્યાં છે ત્યાં આવ્યા આવીને આહાર દેખાડી, તેમને વંદી નમસ્કાર કરી કહેતા હવા હે ભગવન્ ! આપની આજ્ઞા થવાથી હું નગરને વિષે ગોચરી માટે ગયો હતો ત્યાં એ પાપી પુરુષને નરકના સરખી વેદના ભોગવતો દીઠો (એમ કહી દીઠેલો બનાવ કહી સંભળાવે) હે ભગવન્ ! એ પુરુષ પૂર્વ ભવે કોણ હતો ? અને શા પાપ કર્યા હતા કે આવું અપાર દુઃખ ભોગવતો વિચરે છે ?

શ્રમણ ભગવાન મહાવીર ફરમાવતા હવા ગૌતમ ! સાંભળ—

તે કાળ તે સમયને વિષે આ જ જંબુદ્વીપના ભરતક્ષેત્રને વિષે હથીણાપુર (હસ્તીનાપુર) નામે નગર હતું તે ઋદ્ધિએ કરી સહિત હતું ત્યાં સુનંદ નામે રાજા હતો તે જેમ પર્વતમાં હેમવંત, અનિયાચળ તથા મેરુ મોટા તથા ... સુનંદ મોટો તેમ મર્દ ... ... મોટો હતો તે હથીણાપુર નગરના મધ્ય ભાગને વિષે એક મોટો ગૌ-શાળાનો મંડપ હતો જે અનેક થાંભલાવાળો અતિ ... જોવા લાયક હતો તેમાં તે નગરના ધણીઆતા અને નધણીઆતા પશુ જેવા કે ગાયો આખલા બળદ ભેંસો, પાડા નિર્ભયપણે ઘાસ ચારો ખાઈ સુખેથી રહેતા હતા તે હથીણાપુરને વિષે મહાપાપી અને અધર્મ કામમાં આનંદ માનનારો એવો ભીમ નામે કસાઈ રહેતો હતો તેને ઉપલા નામે સ્ત્રી હતી તે એક વખત ગર્ભવતી થઈ તેના પ્રભાવથી તેને કેવું ભારે ખોટો ડોહળો* ઉપજ્યો ... પુત્રની માતાનો આવો મનોરથ પરિપૂર્ણ થતો હશે તેનો મનુષ્યજન્મ પ્રમાણ

* 'दोहद' અથવા ડોહળો એટલે મનોરથ ...

છે—જેવા કે, ગાયો વગેરેના આ (દૂધ આવવાના ડકાણા) તથા સ્તન, અને બળદ વગેરેના સ્કંધ, કાન, આંખ, નાક, જીભ, હોઠ, ગળા હેઠળની લટકતી ચામડી વગેરેના માંસના મોળા કરી, તેને તેલ તળીને તથા અગ્નિથી શેકીને લવણ મરચું વગેરે મસાલા નાખીને દારુ સાથે ભેળવીને એવી રીતનો જે ખોરાક ખાતી ડાહળો પરિપૂર્ણ કરતી વિચરે છે તે માતાને ધન્ય છે। અને મને અધન્ય છે કે જેથી કરી મારા મનોરથ સફળ થતો નથી '

આવા વિચારથી તે ઉપ્પલા સ્ત્રી મનોવૃત્તિ પૂર્ણ નહિ થતા થી અને ભોજન નહિ કરવાથી શરીરે સુકાઇ ગઇ તે સુન વસ્ત્ર પ્રમાણે અનકાર અણભોગવતી ચીમળાયેલા ફૂલની માળાના જેવી નિસ્તેજ અને પાડુરંગી બની એકદા નીચુ મુખ કરી, મનમા સંકલ્પ વિકલ્પ કરતી, આર્તધ્યાન, રૌદ્રધ્યાન ધ્યાતી ઉદાસ થઇને બેઠી છે તેવે સમયે તેનો પતિ ભીમ ત્યા આવ્યો તે પોતાની સ્ત્રીને ચિંતાતુર દેખીને બોલ્યો ' તમે શોકાતુર થઇ શા માટે વિકલ્પ કરોછો ? ' સ્ત્રીએ પોતાને ઉપજેલો ડોહળો કહ્યો ત્યારે ભીમ કુડગ્રાહી બોલ્યો " તમે એ બાબતની ચિંતા કશો નહિ હુ તમારી ઇચ્છા પરિપૂર્ણ કરીશ " એવા મધુર વચનો સાંભળી ઉપ્પલા સંતોષ પામી

હવે ભીમકુડગ્રાહી, મધ્ય રાત્રિના સમયે એટલે બકતર પહેરીને હાથમા હથિયાર ગ્રહીને પોતાના ઘરથી નીકળ્યો તેજે હથીણાપુર નગરના મધ્યોમધ્ય થઇને જ્યા ગોશાળાનો મંડપ છે ત્યા આવીને ગાયો, બળદ વગેરેના આગળ, બે પગની દોરડીની લટકતી

ચામડી ગળા આગળની લટકતી ચામડી તથા ઓપાંગ છેદી તેનુ માસ લેઈને જ્યા પોતાનુ ઘર છે ત્યા આવીને પોતાની સ્ત્રીને આપ્યુ તે સ્ત્રીએ તે માસના સોળા કરીને દારૂ સાથે ભેળવીને જમની થઈ પોતાનો દોહલા પૂરો કર્યો એમ પોતાના ગર્ભને સુખે ધારણ કરતા નવ માસ પૂરા થયે એક દિવસે તેણે બાળકને જન્મ આપ્યો તે બાળ નો જન્મ થતાજ તે મોગ મોગ શબ્દે ચીસ પાડી બરડાટ શબ્દે રડ્યો તેના ભયમરી શબ્દ સાભળી ને ગામના ગાયો વગેરે પશુઓએ ત્રાસ ભય અને ઉદ્વેગ પામી સઘળી દિશાઓમા દોડાદોડ કરી મૂકી તથી તે બાળકના માતાપિતાએ (ગાયો વગેરેને ત્રાસ થવાથી) તે પરનુ ગોત્રાસીઓ ' એવુ નામ પાડ્યુ પછી તે બાળક યુવાન થયે તો પિતા મૃત્યુ પામ્યો સગા સબધીએ તેનો અગ્નિ સસ્કાર કર્યો પછી એક દિવસે સુનદ રાજાએ તે ગોત્રાસીઆ બોલાવીને આડિયાપણે સ્થાપ્યો કારણ કે તે સર્વ ચાડીઆ માટે અધર્મ તથા અધર્મી અને માઠુ કામ કરવામા આનદ માનનાર હતો

તે ગોત્રાસીઓ બાળ દિન પ્રતિદિન મ ધ્યરાત્રિને સમય એકતા બખ્તર પહેરી હાથમા શસ્ત્ર ધારણ કરી પોતાના ઘરની કળીને જ્યા ગોશાળા છે ત્યા આવીને ગાય તથા બળદ વગેરેના ઓપાગ છેદીને તે માસ લેઈને પોતાના ઘેર આવી તેના સોળા પ્રમુખ કરી દારૂ સાથે ખાતો થકો વિચરે છે એવી રીતે તિવ્ર કર્મ અને અશુભ પરિણામ એજ જેનુ નિશાન છે એવો તે ગોત્રાસીઓ ઘણા પાપ મચીન કરીને પાચસો વર્ષનુ આયુ ભોગ

ને આર્તધ્યાન-રૌદ્રધ્યાન કાળ કરીને બીજી નરક પૃથ્વીમાં ત્રણ સાગરની સ્થિતિએ નારકીપણે ઉપન્યો ત્યાંથી નીકળીને ઉપર ન એવા વાણિજ્ય ગામમાં વિજયમિત્ર નામના સાર્થવાહની સુભદ્રા નામની સ્ત્રી મૃતવત્સા હતી (મુએલાં બાળક જણતી હતી) તેને પેટે પુત્રપણે ઉપન્યો નવમાસ પરિપૂર્ણ થયે તેનો જન્મ થયા જન્મતા વાતજ ઉકરડે નખાવીને પાછો ઘેર આણ્યો પછી તેનો જન્મ મહોત્સવ કર્યો ત્રીજે દિવસ ચંદ્ર-સૂર્યના દર્શન કરાવી, છઠ્ઠીની જાગરીકા જાગી મહોત્સવપૂર્વક કુટુંબીઓને જમાડી બારમે દિવસ તે બાળકનું ગુણનિષ્પન્ન નામ (ઉકરડે નખાવ્યો હતો તે ઉપરથી) ઉજ્ઝિય કુમાર પાડ્યું

હવે તે બાળક પાંચ ધાવ માતાઓવડે મોટો થાય છે તેના નામ-૧ खीरधाई એટલે દુધ ધવરાવનારી २ मज्जणधाई એટલે સ્નાનાદિક કરાવનારી ३ मंडणधाइ એટલે વસ્ત્ર આભરણ પહેરા વનારી ४ किलावणधाई એટલે રમત કરાવનારી ५ अंकधाइ એટલે ખોળે બેસાડનારી એ પાંચ નારી, એ રીતે પાંચ ધાવ માતાઓથી દેખભાળ પેઠે વ્યાઘાત-વિઘ્ન રહિત જેમ ચંપક વૃક્ષ પર્વતની ગુફાદિકને વિષે સુખે સુખે વધે છે તેમ આ બાળક આહી સુખ સુખે વૃદ્ધિ પામતો હતો

એક દિવસે વિજયમિત્ર સાર્થવાહ ચાર પ્રકારના કરીયાણા ભરી (જેવાં १ गणिमंच એટલે ગણી શકાય તેવા એટલે શ્રી ફળ વગેરે २ धरिमंच એટલે તોળીને અપાય તે ગોળ ઘી વગેરે, ३ मेज्जंच એટલે ગજે ભરીને અપાય તે, વસ્ત્રાદિક એટલે પ્રમાણ

વિચ્છેદ થયા એટલે પરીક્ષા થાય તે, રત્નાદિ) કરીયાણું સમુદ્ર માંહે વહાણે ચઢી જતાં તે વહાણ ભાંગવાથી કશાની નહિ સર્વ વસ્તુ બુડી ગઈ અને તે ધર્મના શરણ રહિત મરણ પામ્યો તેની થાપણ યુવરાજ કોટવાળ, ટકુંબીક શેઠ સાર્થવાહ વગેરેના મોંએથી મૃત્યુના સમાચાર સાંભળી તેની સ્ત્રી સોગ કરી પીડા પામતી છેદેલી ચંપકડાળની પેઠે મૂર્છા ખાઇ ધરતીએ ઢળી પડી તે બે ઘડીએ સાવચેત થઇ પછી ઘણા મિત્ર તથા ન્યાતિજનો તથા પોતાના પરિવાર સહિત રૂદન કરતી આક્રંદ કરતી સ્વામીની મૃત્યુક્રિયા કરી ત્યારપછી કેટલાએક દિવસ તે સુભદ્રા સ્ત્રી પણ પોતાના ભરથારનું દુઃખ ધરતી મરણ પામી

ઉજ્ઝિય કુમારના માતાપિતા મરણ પામ્યા એટલે તે નગરના કોટવાળે તેને તેના ઘરમાંથી બહાર કાઢીને તે ઘર બીજાને આપ્યું એટલે તે વાણિજગ્રામના વિષે બે રસ્તા ત્રણ રસ્તા ચાર રસ્તા તે વિષે જુગારીઆના ખજાના વિષે વેસ્યાના ઘરને વિષે ન્હાસતા ઘરને વિષે રહેવા લાગ્યો અને નિરંકુશ થવાથી પોતાની મરજી પ્રમાણે ચાલી દારૂડીઓ જુગારીઓ વેસ્યાનો યારી અને વ્યભિચારી થયો અને કામધ્વજા ગણિકા સાથે સબંધ થવાથી તેનાથી ભોગ ભોગવતો વિચરવા લાગ્યો તે દરમ્યાનમાં મિત્રરાજાએ પોતાની શ્રીદેવી રાણીને ગુહ્ય સ્થાનકે શુળરોગ ઉત્પન્ન થવાથી તેનાથી સોગ ભોગવી નહિ શકવાથી તે ઉજ્ઝિય કુમારને કામધ્વજા ગણિકાના ઘરમાંથી તિરસ્કાર કરી કાઢ્યો અને ગણિકાને પોતાના અંતઃપુરમાં રાખી પોતે તેનાથી કામભોગ ભોગવવા લાગ્યો ઉજ્ઝિય કુમાર

ાન રના ઘરમાંથી કાઢવાથી મૂર્છા પામ્યો અને વિષયાનન્દ વગ્ર થી મન કોઈ ઠેકાણે શાંતિ નહિ પામવાથી (તેનું ગણિકામાં તેનું મન ગ્યેલું છે અને તેનેજ ભોગવવાની ઇચ્છા છે તેથી) તેને મળવા માટે લાગ જોતો, ફરે બેઠો જોવા લાગ્યો

એક દિવસના સમયે લાગ જોઈ ઉજ્ઝિત કુમાર કામધ્વજા ગણિકાના ઘરમાં પ્રવેશ કરી તેનાથી વિષય સુખ ભોગવે છે તેજ અવસરે મિત્ર રાજા સ્નાન કરી, સર્વ અલંકાર પહેરી, ઘણા મનુષ્યના વૃંદ સાથે જ્યાં કામધ્વજાનું ઘર છે ત્યાં આવ્યો આવીને અંદર પ્રવેશ કરીને જુએ છે તો તે ઉજ્ઝિત કુમારને ગણિકા સાથે ભોગ ભોગવતો દીઠો દેખતા વારજ ક્રોધાતુર થઈ તેને પકડી ચાકરી તેને સેવક પાસે પકડાવી, નદી, ગીચણ અગ્નિના પ્રહારથી ગાત્ર ભંગ કરી પાછા અવળી બાંધી મારવાની આજ્ઞા દીધી હે ગૌતમ ! તે આજ્ઞાવડે એ ઉજ્ઝિત બાળક, પૂર્વભવના પાપના અશુભ કર્મના ફળે, આ શિક્ષા પામે છે

ગૌતમસ્વામી કહે "હે ભગવન્ ! એ ઉજ્ઝિત બાળક ત્યાંથી કાળ કરીને ક્યાં જશે ?"

ભગવાન કહેતા હવા તે ઉજ્ઝિત બાળક પચીશ વર્ષનું આયુષ ભોગવીને આજ દિવસના ત્રીજા ભાગને વિષે શૂળીએ પરોવ્યાથી કાળ કરીને પહેલી રત્નપ્રભા નરકને વિષે નારકીપણે ઉપજશે ત્યાંથી અનંતર રહિત નીકળીને આ જ જંબુદ્વિપના ભરતક્ષેત્રને વિષે વૈતાઢ્ય પર્વતના મૂળે વાનરાપણે ઉપજશે તે ત્યાં વાનરાના બચ્ચાઓ ને વિષે નિત્ય થવાથી પાપકર્મ ઉપાર્જીત કરી કાળ કરીને આ

જમ્બુદ્વીપના ભરતક્ષેત્રમા ...પૂર નગરને વિષે ગણિકાના કુળમા પુત્રપણે ઉપજશે ત્યા તેના માતાપિતા જન્મ થતી વખતે કરશે અને નપુંસકના વેશ કર્મ શીખવશે તથા તેના માતાપિતા બારમે દિવસે તેનુ પ્રિયસેન નપુંસક એવુ નામ પાડશે તે જુવાન થયે ...પૂર નગરમા રાજા યુવરાજા સેનાપતિ આદિને ઘણા પ્રકારે વિદ્યા મંત્ર ચૂર્ણ આદિ વિલેપન ક્રિયા વગેરેથી વશ કરી તેઓનું ધન હરતો થકો, તેવા મનુષ્યો સંબંધી ભોગ ભોગવતો થકો વિચરશે ત્યા પાપ કર્મ સમુહ ઉપાર્જન કરી ૧૨૧ વર્ષનુ આયુષ્ય ભોગવીને કાળના સમયે કાળ કરીને આ રત્નપ્રભા પૃથ્વીની પહેલી નરકે નારકીપણે ઉપજશે ત્યાથી નીકળીને ઘો તથા નકુળ (નોળ) થશે એમ સંસાર માંહી ભમશે જેમ મૃગાપુત્ર (લોઢીઆ) નો અધિકાર કહ્યો છે તેમજ પૃથ્વી આદિકને વિષે ઉપજશે ત્યાથી આંતરા રહિત નીકળીને આ જ જમ્બુદ્વીપના ભરતક્ષેત્રને વિષે ચંપાનગરીએ પાડો થશે ત્યા એકદા મિત્ર પુરૂષો ભેળા થયે થકે ક્રીડા કરતા ઉછળતી સુમાવશે (મારશે) મરીને તેજ ચંપાનગરીમા શેઠના ઘરને વિષે પુત્રપણે ઉપજશે ત્યા જુવાન થયે તેવા સ્થવિરના કહ્યા છે તેવા સાધુ પાસેથી વળી પણ ધર્મ પામી સાધુ થશે ત્યાથી આયુષ્ય પૂરૂ કરી સુધર્મ નામે દેવલોકે દેવપણે ઉપજશે ત્યાથી પહેલા અધ્યયને કહ્યુ છે તેમજ સર્વ દુઃખનો અંત કરી મોક્ષને વિષે જશે

સાર.

પહેલા અધ્યયનમાં લક્ષ્મી અને સત્તાના દુરૂપયોગના કડવા વિપાકનું વર્ણન આપ્યા પછી આ બીજા અધ્યયનમાં નિર્ગ્રંથ પ્રભુ વિષયાસક્તિના કડવા વિપાકનો ખ્યાલ આપે છે. ઉજ્ઝઅમાં ધનાવહ શેઠનો પુત્ર જે ઉજ્ઝિત કુમાર એવું નામ પડ્યું હતું તે કામાંધ બની ગણિકાના મોહમાં લીન થવાથી આ લોક તેમજ પરલોકમાં કેવી રીતે નાશકારક દુ:ખ પામ્યો તેનો આ અધ્યયન અચ્છો ચિતાર આપે છે. તેમજ હિંસા અને માંસાહારના વિપાક કેવા હોય છે તેનું ચિત્ર પણ આલેખ્યું છે. આ અધ્યયનમાં આલેખેલું છે વિષયની સત્તા ઘણી પ્રબળ છે અને એ બનાવ ઉપરથી વધારે ચીકણી છે એ બધું કાંઈ પર તું સુંદર મજાના પાસમાં ફસાયેલા મનુષ્ય બાંધના કરી શરીરથી કદાચ આજને આજ ન છૂટી શકાય તો પણ મનથી તો છૂટવું જ, અને મન છૂટ્યું તો શરીરને જરૂર વહેલું મોડું પણ છોડાવીશ.

અધ્યયન ૩ જું

अभग्गसेन चोर

તે કાળ તે સમયને વિષે પુરીમતાલ નામે એક ઋદ્ધિવંત નગર હતું તે નગરથી ઉત્તર અને પૂર્વ દિશાની વચ્ચેના ઈશાન ખુણામાં અમોઘદર્શી (અમોઘ દર્શન) નામે ઉદ્યાન હતું તે ઉદ્યાનમાં અમોઘદર્શી નામે યક્ષનું સ્થાનક હતું તે પુરીમતાલ નગરને વિષે મહાબલ નામે રાજા હતો તે નગરથી ઉત્તર અને પૂર્વ દિશાની વચ્ચેના ઈશાન કોણમાં દેશો અને એક સાલાટવી એવે નામે ચોરપલ્લી એટલે ચોરનું ગામ હતું તે પર્વત ગુફાએ કરી સહિત છે અને વંસજાળનો ગઢ ફરતો ચોફેર વિંટ્યો છે તેને ફરતી ખાઈ છે તેથી માંહી સુલભ અને બહાર દુર્લભ છે એટલે બહાર પાણી હોવાની મહારનો માણસ અંદર પેસી શકે તેમ નથી તેમાં નીકળવાને ઘણા અપદ્વાર (બારી) છે તેમાંથી જાણીતા માણસોને જ પેસવા નીકળવા દે છે અનેરાને (બીજાને) નહિ એ સાલાટવી ચોરપલ્લીને વિષે વિજય એવે નામે ચોરનો સેનાપતિ વસે છે તે અધર્મી છે અને ઘણા જીવોને મારવા વડે લોહી ખરડ્યા હાથ છે તેનું ... અને ... ઘણા ... વિસ્તૃત ...

તે અગાવ કરવામા સાહમિક અને ખરૂ વાપરવામા ચતુર છે પાચનો ચોરનુ અધિપતિપણુ કરે છે પરસ્ત્રીથી લપટ છે લોકોની નાડ છોડીને, બે ઘરની સધિ છેદીને, ભીંત ફોડીને ખાતર પાડીને ધન લે છે વળી બીજા માણસો જેના હાથ નાસિકા છેદ્યા હોય તેઓને માઝા સુધી સાથે રાખે છે

તે વિજયચોર પુરિમતાલ નગરથી ઈશાન કોણમા જનપદ નામે દેશ છે તેના ઘણા ગામ અને નગરમા માણસોની ઘાત કરતો, ગાયો ચોરી લાવતો, બદીવાનને ચોરી લાવતો, રસ્તે જતા માણસને લુટતો ઘરમાથી ખાતર પાડતો, લોકોને ઉપદ્રવહિત કરતો ધીરસાવતો માર મારતો, સ્થાનક રહિત કરતો અને ધન-ધાન્ય રહિત કરતો થકો વિચરે છે અને મહાબલ રાજાને વારવાર દ્રવ્ય માથી ભાગ દેતો નથી એ વિજયચોર સેનાપતિને ખદસિરિ નામે સ્ત્રી છે, તે પાચ ઇદ્રિએ કરી સહિત છે તે વિજયચોરનો પુત્ર અને ખદસિરિનો આત્મજ (અગથી ઉપનેલો) અભગસેન નામે કુમાર છે તે પણ પાચ ઇદ્રી સહિત છે

તે કાળ તે સમયને વિષે ભગવાન મહાવીરસ્વામીનાથ સમોસરે પધાર્યા તેમને વાદવાને રાજા તથા પ્રજા નીકળી યાવત ધર્મકથા સાભળી સર્વ પાછા ગયા પછી શ્રમણ ભગવાન મહાવીરના વડા શિષ્ય ગૌતમ, ભગવાનની આજ્ઞા માગી ગામ માહે ગોચરીએ ગયા જ્યા તેમણે રાજમાર્ગમા નીચે પ્રમાણે દેખાવ જોયો

એક પુરુષને બે હાથે બાધીને ઘણા હાથી ઘોડા અને હથિયારબધ માણસોની વચ્ચે રાજના ચાકર પહેલા ચકલે બેસાડીને

આ પિતાઇ ભાને તેની સમય માગી તેઓ નરકના અને દુઃખ
ના શબ્દો કરતા આ નેઓના જીવના ગામના મહાવીર સ્વામી
ને ગાડી તે જણાવ છે આ તેનુ સોદી પાપીને બહાર કરી
છે બીજા ચક્રને આ કાળો તેની નમ મારીને તેનું નામ
જણાવ છે ત્રીજા ચક્રને આ વ ર પિતાઇ કાગો મારીને તેનુ
નામ જણાવે છે ચોથા ચક્રને આ વળી કાળીઆ ને મારી
તેનુ નામ જણાવે છે પાચમા ચક્રે આ પોતાના બેન છઠ્ઠા
ચક્રને આ વળીઓ સાતમા ચક્રને આ જમાઇ આઠમા ચક્રે
આ રોગી નવમા ચક્રે આ મેગીના બેટા, દશમા ચક્રે
આ રગીની મેગી અગીયારમા ચક્રને આ દિકરી (મેગીની
બેગી) ના ધણી બારમા ચક્રને આ દોહિત્ર (બેગીના બેગ
ની વહુ તેરમા ચક્રો આ આ ચૌદમા ચક્રને આ ફોઇ
(બાપની બહેન) પંદરમા ચક્રે આ માસીના ધણી (માસા)
સોળમા ચક્રે આ માસી સત્તરમા ચક્રને આ મ ના ન
અઢારમા ચક્રને મામી ઇત્યાદિ મિત્ર સ્વજનાદિ ગોત્રિયા — આદિ
માતા-પિતાને મારીને તેના સામ ને ખા નામના ગી ખ
વરાવ છે અને તેઓ કુ લોની પામી મરણ પામે ?

ઉપર પ્રમાણે દેખાવ જ ી ગોત્તમ સ્વામી ભગવાન મહાવીર
પાસે આવી કહેતા હતા હે પ્રભુ ! હું આપની આજ્ઞા માગીને
પુરીમતાલ નગરીને વિષે ગોચરીએ ગયો હતો ત્યાં ઉપર પ્રમાણે
દેખાવ જોયો (એમ જી ઉપરની હકીકત મ્હી સ ભળાવી) તે પુરુ
ષ પૂર્વે કોણ હતો અને શા પાપ કરતા હતા આના અગાધ
દુઃખ ભોગવતો વિચરે છે ?

મહાવીરપ્રભુએ ખુલાસો કર્યો તે કાળ, તે સમયને વિષે આ જમ્બુદ્વિપના **ભરતક્ષેત્રમા પુરીમતાલ** નામે ઋદ્ધિવંત નગર હતુ, ત્યા ઉદાહ નામે મોગ રાજા હતો ત્યા નિન્નય નામે એક ઋદ્ધિવંત અંડવાણિયો (ઈંડાનો વપાર કરનાર) રહેતો તે અધર્મી હતો, વળી બીજાનુ બુરુ થયે આનંદ પામતો હતો તેના ઘણા પુરૂષો ભાતપાણી તથા દામ આપી મજુરીઆ રાખેલા છે તેઓ દીન પ્રત્યે જમીન ખોદનાને કોદાળી તથા વાંસના મોટા ટોપલા તથા નાની ટોપલીઓ લઈને પુરિમતાલ નગરની સમિપ ચાર દિશા તથા વિદિશાને વિષે ઘણા કાગડાના ઈંડા, ઘુવડના ઈંડા, પારેવીના ઈંડા, ટીટોડીના ઈંડા, બગલાના ઈંડા, ઢેલ (મોરલી) ના ઈંડા, કુકડીના ઈંડા અને વળી બીજા ઘણા જળચર થળચર ખેચર (આકાશમા ચાલનાર) ઇત્યાદિના ઈંડા લેઈને મોટા તથા નાના વાંસના ટોપલામા ભરીને જ્યા નિન્નય અંડવાણિયો છે, ત્યા આવીને તેને આપતા તે વળી અંડવાણિયો સર્વેને મજુરીના દામ આપતો ઘરે તે ઈંડાઓ તાવડીને વિષે મોટી કડાઈને વિષે નાખી અગ્નીનો યોગે તેનાદિક કરી તળતો, તથા ભોળા કરીને અંગારાદિક શેકીને તથા તેલાદિકે તળીને રાજમાર્ગે દુકાન માંડીને તેના વેપારે આજીવીકા કરતો અને પોતે પણ તે ઈંડા તથા ભોળા ખાતો એવા કર્મ કરીને નિન્નય અતિ ઘણુ પાપ ઉપાર્જિને એક હજાર વરસનુ ઉત્કૃષ્ટુ આયુષ્ય ભોગવીને કાળને સમયે કાળ કરીને ત્રીજી નરકે ઉત્કૃષ્ટી સાત સાગરોપમની સ્થિતિએ નારકીપણે ઉપજ્યો ત્યાંથી આંતરા રહિત નીકળીને ઉપર કહેલી શાળાટવી ચોરપલ્લીને વિષે **વિજય** ચોર સેનાપતિની

ખદનિગિ ભાયાની ,ગને વિ઼ ુનપણ ઉપના ખદસિરિને એ દા
નણુ માસ નતિકૂળ થયે એવો ડોહળો (મનોરથ) ઉપ ના —
ન ર , તેની માતાપિતાને જે શ્રી ઘણા મિત્ર ગોત્રીઆ,
વજન વનારીઓ દાસ દાસી ઇ ત્યાદિની સ્ત્રીઆ સાથે તથા
અનેગ ચોરની સ્ત્રીઓ ગાથે પરિવરી થગી સ્નાન ગી મર
અ ા ર પહેરીને અનપાણી ખાદીમ સાદીમ મ નાિ ર મહિત
ખાતી થગી નિચે છ અને જમ્યાપછી પુ ના લે ાસમા પુરૂ ના
આભરણ, વસ્ત્ર અને હિથિારથી મજ્જ થઇ ઉગાડા ખ ગ
ખા રે લઇ ભાથામા તીર નાખી પણછ સહિત ધનુષ ખેચી જ
વાએ ઘટા બાધી જેમ સમુ ગર્જના ર તેમ ગર્જના કરતી અને
સમુ ની વેગની પરે ફ્રનાનાદ િાતિ તી અને સાનાટની ચારપ
રિને સર્વ દિશાને નિર નેતી થગી ચાલીને ગોહળો ાર્ણ ર મારો
એવા ડાહળો નરારે પુરા થગે ? એમ નિચારતી ઝુરવા લાગી અ ા
નિ ચ ચાર તેને આર્તધ્યાન ધ્યતી ાઇ ર્ુ તમે શા માટે
માર્તધ્યાન ધરઆ છો ? ત્રીએ કહ્યુ મારા ગભને ત્ર માસ
થનાની યાવત્ આર્ત્તધ્યાન ધરૂ તે મ ન ાિ િ ચ વા ચ
ગભ સુ મ ઉપ ર તન ારા ાેનાર ર મ
વચર માન ાિ તે ા હર મત ા પર પ ાિ ા િર િવા
નમુખની ા૨ ત ા િર વાગની સ્ત્રીઆ નારે ાિ ગ થગી
સ્નાન કરીને અ ર ા ર ગીે ર ર ાગ્ના અ ૨ ર રો
ખાતી થ ા નિચર ા નાગી પ ા પુરૂનો વે રી ા પ ાના આ
ભરણ, વસ્ત્ર અને હથિયાર ચગીને ા ની પ્રુગ થતી ઘ ા ગોહ

ા કરવા લાગી એવી રીતે દાહદો સંપૂર્ણ થવાથી ગર્ભને સુખે
ખે ધરી રાખી વિચરે છે નવમાસ પૂરા થયે બાળક જન્મ્યો તેનો
ર દિવસ સુધી જન્મમહોત્સવ કરી, અગીયારમે દિવસે સગા સ
ધી જમાડીને ઉપર પ્રમાણે દાહદો ઉપ થ્યા માટે તેનુ નામ અ
ગસેણ કુમાર પાડયુ તે પાચ માતાએ કરી મોટો થવા લાગ્યો
મરતાયક થયે તેને આઠ ક યા પ ણાની આઠ 'દાત' દીધી કુમાર
ને સુખ ભોગવવા લાગ્યે એવામા વિજય ચોર કાળધર્મને પામ્યો તેના
થી અભગસેણ કુમારે પાચસો ચોર સાથે રોતો મૃત્યુ ક્રિયા કરી
છી અભગસેણ ચોરનો સેનાપતિ થયો તે મહા અધર્મી, પાપી થયો.
મહાબળ રાજાના માનમાથી માન લેઇ વડેરી લતો અને જનપદ
દેશના લોકને ઘણા પ્રકારે દુ ખ દેતો તે જનપદ દેશના લોક ઘણા
દુ ખ સહન નહિ થવાથી નાસીભાગી ભેગા થઇ એક મોટુ ભેટણુ
લઇ પુરિમતાલ નગરે આવી મહાબળ રાજા આગળ મૂકી બે હાથ
જોડી કહેવા લાગ્યા "હે સ્વામિન્! સાલાટવી ચોરપલ્લીનો સેનાપતિ
અભગસેણ ચોર, અમારા ઘણા ગામના લોકોને મારે છે તથા ધન
રહિત કરે છે, માટે હે સ્વામિન્! આપનુ શરણ ઇચ્છીએ છીએ "

જનપદ દેશના લોકોની અરજ સાભળી મહાબળ રાજા ક્રો
ધાયમાન થઇ, અગ્નિની પેર ધમધમાટ કરી, કપાળે ત્રણ લીટીઓ
ચડાવી, દંડ સેનાપતિને તેડાવીને કહેવા લાગ્યો 'તમે જાઓ,
સાલાટવી ચોરપલ્લીને વિધ્વસ્ત કરો, અને અભગસેણ ચોરને જી
વતો પકડીને મને આણી આપો પછી દંડ સેનાપતિ રાજાનો
હુકમ માથે ચડાવી, બખ્તર પહેરી, હથિયાર બાંધી, મસ્તકે ટોપ...

સુદિન પણ સૈન્ય સહ વાજન વજાગાવનો મારોમારી કપાડી
વગ ફરાવનો પુરિમતાલ નગરની મધ્યોમધ્ય થઈને શાલાટ
તરફ ચાલ્યો આ હકીકત અભ મિત્ર ચોર સેનાપતિના સ્નેહ
ચોર પુરુષે શાલાટવી ચોરપલ્લીએ જઈ અને મિત્ર ચોરસેનાપતિને
બે હાથ જોડી નિવેદન કરી તે ફેરે ધારીને અભગ્નસેન ચોરસે
નાપતિ પોતાના પાંચસો ચોરને તૈયારી કરવા લાગ્યો 'પુરિમ
તાલ નગરના મહાબલ રાજાનો સેનાપતિ દંડક સૈન્ય સહિત આપણી
ચોરપલ્લીને ઘેરો ઘાલવા આવે છે આપણે તેને અહીં આવતાં પહેલાંજ
હણીને પાછા વાળવો છે' તે વાત પાંચસો ચોરોએ કબુલ રાખી
ત્યાર પછી અભગ્નસેન ચોરસેનાપતિએ ચાર પ્રકારનો આહાર
નીપજાવરાવ્યો અને પાંચસો ચોર સાથે સ્નાન કરી, વિઘ્ન ટાળવા
નિમિત્તે પ્રાયશ્ચિત તથા ભોજન મંડપે વિ. આવી અશનાદિ ચાર
સાથે જમી સ્વચ્છ પાણીએ ચળુ કરી મુખ પવિત્ર કીધાં પછી
સધળાએ સન્નાહે બખ્તર પહેરી હથીઆર સજી વાજીંત્ર વાગતે
પાછલા પહોરે મધ્યાન્હ સમયે શાલાટવી ચોરપલ્લીથી નીકળીને
જ્યાં વિષમ માર્ગ અને કઠણ પંથ ગુપ્ત છે એવી જગાએ
પર્વતની વચ્ચે અટકીને વિષમ ભૂમીમાં દંડ સેનાપતિની વાટ જોતા રહ્યા
તેવામાં દંડ સેનાપતિ ત્યાં આવ્યા એટલે સામસામા યુદ્ધ થવા
માંડ્યું તેમાં અભગ્નસેન ચોરે દંડ સેનાપતિને સખ્ત હાર
પમાડીને તેના લશ્કરને દશે દિશામાં નસાડી મુક્યું દંડ સેનાપતિ
હારે પામી મોટા કોપથી પરાક્રમ રહિત થઈ પુરિમતાલ
[illegible]

ામિન્ ! આજ મેળ ચોગને મહા, વિભ ગઢ છે તણે કરીને ને
અતિશય ઘોડાના મને કરી, હસ્તીના બળે કરી, સુભટના બળે કરી
રથના બળે કરી, ચાર પ્રકારની સેનાના બળે કરીને પણ ભાગ
એમ નથી, પણ જો તેને સામ ભેદ એટલે મધુર વચન વડે દાનાદિ
વડે, વિશ્વાસ વડે અને અંતરના માણસને ધનાદિ દેઈ ભેદ કરીને
ઉપાય યોજીએ તો વશ્ય થાય એમ છે માટે તેને મહા અર્થની
(બહુ મૂલી) ઉત્તમ પુરુષને યોગ્ય એવી વસ્તુનું વારવાર ભેટણું
મોકલી વિશ્રામ બેસાડીએ તો પણ...

હવે તે ધ્યાનમાં લેઈ એ મહાબળ રાજાએ પુરિમ
તાલ નગરને વિષે એક મોટી લાંબી પહોળી શૃંગાર શાળા કરાવી
તેને અનેક સ્થંભ છે અને તે જોવા લાયક છે પછી તે રાજાએ
પુરિમતાલ નગરને વિષે દાણ લેવું નહિ ઇત્યાદિ યાવત્ દસ દીન
સુધી પ્રમોદના આનંદનો પડો વજડાવ્યો પછી કૌટુંબિક
પુરુષને બોલાવીને રાજાએ કહ્યું કે 'હે દેવાનુપ્રિય! તમે જાઓ
શાલાટવી ચોરપલ્લીએ અભગ્નસેન ચોર સેનાપતિને બે હાથ જોડીને
કહો કે હે દેવાનુપ્રિય! પુરિમતાલ નગરે મહાબળ રાજાએ એમ
દિવસનો મહોત્સવ માંડ્યો છે માટે તમને ચાર પ્રકારનો આહાર,
પુષ્પ, વસ્ત્ર, અલંકાર અહીં આણી આપીએ કે તમે ત્યાં પધાર
શો?' તે કૌટુંબિક પુરુષ બે હાથ જોડીને મહાબળ રાજાની
આજ્ઞા પ્રમાણ કીધી અને પુરિમતાલ નગરથી નીકળીને અતિ
ઉતાવળો નહિ, પથને સ્થાનકે વિસામો લેતો, જમણ, ચીરા

ગ્ગમેણુ ચોરસેનાપતિને હાથ જોડીને જય વિજય કહી વધાવીને, ઉપર પ્રમાણે કહ્યું તે સાંભળીને અભગ્ગસેણ ચોરસેનાપતિએ તે પુરૂષો કહ્યું અમે પુરિમતાલ નગરે આવીશું એમ કહીને તે પુરૂષને વસ્ત્ર તાંબુલાદિક સત્કારે કરી પાછો વાળ્યો

હવે તે અભગ્ગસેણ ચોર ઘણા મિત્ર જ્ઞાતિ પરિવાર સહિત સ્નાન કરીને સર્વ અલંકાર પહેરીને શાલાટવી ચોરપલ્લીથી નીકળી ને પુરિમતાલ નગરને વિષે જ્યાં મહાબલ રાજા છે ત્યાં આવીને બે હાથ જોડીને બોલ્યો 'જય હો સ્વદેશી ! વિજય હો પ્રદેશે !' એવા વચને કરી વધાવીને ભારે મૂલ્યનું ભેટણું મૂક્યું તે ભેટણું મહાબલ રાજાએ સ્વીકાર્યું અને તેનો સત્કાર સન્માન દેઇને કુટાગાર શાળાને વિષે અલગ આવાસ ઉતરવાને દીધો અને તેને સીરપાવ દેઈ ખુશી કીધા પછી કૌટુંબિક પુરૂષને બોલાવીને ચાર પ્રકારનો આહાર મદ્ય અને અલંકાર કુટાગારશાળાએ મોકલાવી આપ્યા ત્યાર પછી અભગ્ગસેણ ચોરસેનાપતિ ઘણા મિત્ર જ્ઞાતિ સાથે સ્નાન કરી સર્વ આભરણ પહેરી ચાર પ્રકારનો આહાર મદ્ય સાથે ખાતો સુખ ભોગવવા લાગ્યો એકદા મહાબલ રાજાએ કૌટુંબિક પુરૂષને તેડાવીને કહ્યું કે– હે દેવાનુપ્રિય ! તમે જાઓ પુરિમતાલ નગરના દરવાજાના દ્વાર બંધ કરો અને અભગ્ગસેણ ચોરસેનાપતિને જીવતો પકડીને મને આણી આપો તે કૌટુંબિક પુરૂષે પુરિમતાલ નગરના દરવાજા બંધ કરી અભગ્ગસેણ ચોર સેનાપતિને જીવતો બાંધીને મહાબલ રાજાને આણી આપ્યો ત્યારપછી રાજાએ અભગ્ગસેણ ચોરને ઉપર પ્રમાણે મારી

મા નાની આજ્ઞા લીધી હે ગૌત્તમ ! અભગ્ગસેણ ચોરસેનાપતિ પૂર્વ જીવેના ઘણા કાળના પાપકર્મના ફળની શિક્ષા ઉપર પ્રમાણે ભોગવતો વિચરે છે

ગૌત્તમ કહે " હે ભગવન્ ! હે પૂજ્ય ! એ ચોરસેનાપતિ કાળને અવસરે કાળ કરીને ક્યાં જશે ? '

સર્વજ્ઞ વદ્યા અભગ્ગસેણ ચોરસેનાપતિ સત્તાવીસ વર્ષનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય ભોગવીને આજ દિવસના ત્રીજા ભાગને વિષે શૂળીએ પરોવવાથી કાળ કરીને પહેલી રત્નપ્રભા નરકને વિષે ઉત્કૃષ્ટી સ્થિતિએ નારકીપણે ઉપજશે ત્યાથી આંતરા રહિત નીકળીને મૃગાપુત્રની પેરે સંસારમાંહી પૃથ્વીને વિષે ભમશે ત્યાથી નીકળીને વાણારસી નગરીને વિષે સુવરપણે ઉપજશે ત્યાં સુવરને પાળનારા તેને શસ્ત્રથી મારશે ત્યાથી વાણારસી નગરીમા શેઠના ઘરને વિષે પુત્રપણે ઉપજશે ત્યાથી બાળભાવથી મુકાયા બાદ, જેમ મૃગાપુત્રે દિક્ષા લીધી તેમ, દિક્ષા લેઇ આઠ કર્મનો અંત કરી મુક્તિ જશે

સાર.

હિંસા અને ચોરીનું ફળ કેવું મળે એ આ અધ્યયનપરથી સ્પષ્ટ સમજી શકાશે

ષને બાંધ્યાં છે સ્ત્રીની પાછળ પુરૂષને બાંધ્યો છે અને તેઓના નાક કાન કાપ્યાં છે અને તેઓ એવા શબ્દ કરે છે - " અમે અમારા પાપે હણાઇએ છીએ ! "

ઉપર પ્રમાણે દેખાવ જોઇ ગૌતમ સ્વામી, શ્રી મહાવીર સ્વામી પાસે જઇને અવિનય પૂછતા હવા ' હે ભગવન્ ! એ સ્ત્રી પુરૂષ પૂર્વભવે કોણ હતા અને શા પાપ કર્મ કરવે કરી આવી શિક્ષા ભોગવે છે ?

ભગવાન કહેતા હવા—તે કાળ, તે સમયને વિષે આ જંબુ દ્વિપના ભરતક્ષેત્રને વિષે છગલપુર નામે નગર હતું ત્યાં સિંહગિરી નામે મોટા રાજા હતો ત્યાં છનિક નામે ખાટકી (કસાઇ) હતો તે અદ્વિરત અધર્મી છે અને પારકાનું બુરૂ કરી રાજી થાય છે તેણે બકરી, બોકડા, ગાડર, રોઝ, બળદ, ગાય, ભેંસ સુવર, સિંહ, ચિત્તા શિયાળ, હરિણ, સસલા મોર, તેતર, પાડા ઇત્યાદિ જાનવરોના સો સોના સમુદાય, હજાર હજારના સમુદાય અને લાખ લાખના સમુદાય વિનાશ કરવા વાસ્તે વાડામાં ઘાલી રાખ્યા છે, વળી બીજા પુરૂષોને પણ મૂલ્ય (મજૂરી) આપી પાડા વગેરે જાનવરોને તેઓના વાડામાં રખાવ્યા છે તેમજ બકરી વગેરે જાનવરોને પોતાના ઘરમાં રાખ્યા છે વળી બીજા પુરૂષો પણ બકરી પાડા વગેરેને મારીને તેના માંસના છરી વડે કડકા કરીને તે છનિક ખાટકીને વેચાથી આપે છે એ પ્રમાણે તે ખાટકી ગલીનું માંસ, પાડા વગેરેનું માંસ કડાઇમાં તળીને, અંગારામાં શેકીને તથા તેના સોળા કરીને રાજમાર્ગને વિષે વેચી આજીવિકા કરે છે એવા ઘણા પાપ કર્મ ઉપાર્જીને તે છનિક નામે ખાટકી મરણ પામ્યો ! ઉ

વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવીને કાળ સમયે કાળ કરીને ચોથી નરકને વિષે ઉત્કૃષ્ટી દશ સાગરોપમની સ્થિતિએ નારકીપણે ઉપન્યો.

ત્યાંથી આંતરા રહિત નીકળીને ઉપર કહેલી સોહંજણી નગરીને વિષે સુનંદ નામે સાર્થવાહની ભદ્રા નામની સ્ત્રીની કુખે પુત્રપણે ઉપન્યો. નવ માસ પરિપૂર્ણ થયે બાળકનો જન્મ થયો. ભદ્રા સ્ત્રીના સંતાન જીવતા નહિ હોવાથી આ બાળકને (જેમ ઉજ્ઝિત કુમારને ઉકરડે નખાવ્યો હતો તેમ) એક ગાડા નીચે મૂકીને લીધો તે ઉપરથી તેનું નામ સગડ (અથવા શકટ) કુમાર પાડ્યું.

સગડ બાળક મોટો થયે તેના પિતાએ લવણ સમુદ્રમાં કાળ કીધો અને ત્યાર પછી તેની માતાએ પણ કાળ કીધો. એટલે રાજાએ તેને તેના ઘરમાંથી કાઢીને તે ઘર પોતાના નામે કીધું. સગડ કુમાર ઘર રહિત થવાથી જ્યાં ત્રણ રસ્તા ચાર રસ્તા મળતા હોય એવે ઠેકાણે રહેતો ફરે છે અને સાત વ્યસન સેવે છે તથા ઉપર કહેલી સુદર્શના ગણિકા સાથે વિષયતુબ્ધ થયો થકો તેનાથી ભોગ ભોગવતો વિચરે છે. એવામાં સુષેણ પ્રધાને તેને ગણિકાના ઘરમાંથી કાઢીને તે ગણિકાને પોતાના અંતઃપુરમાં રાખી.

સગડ કુમાર ગણિકાના ઘરમાંથી નીકળ્યા પછી બીજે કાળે કામભોગની તૃપ્તિ નહિ પામવાથી એક દિવસ સુદર્શના ગણિકાના ઘરમાં છાનો પ્રવેશ કરીને તેની સાથે ઉદાર ભોગ ભોગવતો રહ્યો. એવામાં સુષેણ પ્રધાન સ્નાન કરી, વસ્ત્રાભરણ પહેરીને ઘણા મનુષ્યના પરિવારે તે ગણિકાના ઘરમાં આવ્યો. ત્યાં સગડ કુમારને તેની સાથે ભોગ ભોગવતો દેખીને તીવ્ર રીસ ચડાવીને મીસમીસા-

સમાન નર્મની પેર સુમનાથ ઠગો કપાળની નસ લાદીઓ ચગાવી તેને પોતાના માણુસો પાસે પકડાવીને ગાડા-પાડુએ કરી (જેવી રીતે તેવી રીતે) ખૂબ માર મરાવ્યો અને મહચંદ રાજા પાસે આવીને બે હાથ જોડીને ફરિયાદ કરી કે "હે સ્વામિન્! સગડે મારા અંતપુરમાં અપરાધ કીધો છે" એ વચન સાંભળી મહચંદ રાજાએ સુષેન પ્રધાનને કહ્યું "હે દેવાનુપ્રિય! તમારી ઇચ્છા પ્રમાણે સગડ કુમારને શિક્ષા કરો" આ પ્રમાણે રાજાની આજ્ઞા થવાથી સગડ કુમારને અને સુદર્શના ગણિકાને ઉપર કહ્યા પ્રમાણે બાંધીને મારવાની આજ્ઞા દીધી. હે ગોતમ! એ સગડ કુમાર પૂર્વે કીધેલા ઘણા કાળના નઠારા કર્મની શિક્ષા ઉપર પ્રમાણે ભોગવે છે. ગોતમ કહે "હે ભગવાન્! એ સગડ કુમાર ક્યાંથી કાળ કરીને ક્યાં જશે?"

મહાવીર પ્રભુ કહેતા હવા સગડ કુમાર સત્તાવન વર્ષનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય ભોગવીને આજ દિવસના ત્રીજા ભાગે એક મોટી લાલની તાતી અગ્નિવર્ણ સરખી સ્ત્રીની પ્રતિમાને આલિંગન કરાવવાથી કાળને સમયે કાળ કરીને રત્નપ્રભા પૃથ્વીમાં નારકીપણે ઉપજશે. [illegible] રાજગૃહી નગરીમાં [illegible] કુળને વિષે ઉપજશે. બારમે દિવસે [illegible] નામ [illegible] પાળશે [illegible] થશે અને [illegible] યૌવન અવસ્થાને પ્રાપ્ત થશે [illegible] કુમારિકાનું [illegible] રૂપ [illegible] સગડ કુમાર તેનાથી [illegible] તેની (પોતાની બહેન) સાથે [illegible]

નો વિચરશે ત્યાર પછી તે સ૦ા કુમાર કુંમાહી ચાકિયાનો હાદી અગિઆર ુરી વિચરશે અને અતિ પાપ ઉપાર્જીને કાળે મમરે કાળ કરીને રત્નપ્રભા નામની પહેલી નરકને વિષે નારકીપણે ઉપજશે યાવત્ મૃગાપુત્રની પેરે સમારની માહે ભમશે ત્યાથી અાતરા રહિત નીકળીને વાણારસી નગરીને વિષે માછલાપણે ઉપજશે ત્યા મા છીએ મારો થ૦ા તેજ નગરીને વિષે શેઠના કુળે પુત્રપણે ઉપજશે ત્યા સમકિત પામી ચારિત્ર લઇને સુધર્મ દેવલોકે દેવતા થઇને મહાવિદેહ ક્ષેત્રને વિષે મુક્તિ જશે

સાર

અતિચારનુ ફળ આ લોક તેમજ પરલોકમા કેવુ મળે છે તેનો ચીતાર આપવા માટે આ અધ્યયન કહેવામા આવ્યુ જણાય છે આ અધ્યયનમાથી એ વધુ તત્વ એ જડી આવે છે કે માણસનુ મન જે વસ્તુની તિવ્ર ઇચ્છા કરે છે તે વસ્તુ તેને મળે છે, મુર્છામા તલ્લીન રહેવાથી, પ્રથમ ભગવામા ઉત્પન થયેલી તે વસ્તુ પાછળથી દુઃખરૂપે પણ મળી રહે છે અને ઇચ્છા કરનાર આ જન્મે પાપ કર્મની પરંપરા મારફતે વધારો કરે છે આ જ કારણથી શાસ્ત્રકારો કહે છે કે સુરા કૃત્ય કરતા પણ મુર્છા (અને તેમા પણ તિવ્ર મુર્છા ઇચ્છા) થી ઘણા ચેતીને ચાલતુ એક માણસ અને મુ ... કરીને પછી મનને તે દુર્ગતીથી દૂર નાખે તો પાપપરંપરા આગળ ચાલતી નથી,

તે પાપનો બંધ નડતો નથી, પરન્તુ એક માણસ એક પાપ શરીરથી ન કરી શકવા છતાં મનમાં તે પાપ (ઇચ્છા રૂપ) ચિન્તવ્યા કરે તો તે કર્મ કઠીન બન્ધુ, તિવ્ર ઇચ્છાઓ લીધે, વધેની મોડી તેને ભોગવવાની અને તેનાથી પાપ કર્મ વધ્યા કરવાનું એક ખરાબ કૃત્યથી એકજ પાપ ઉપાર્જન થાય છે જ્યારે એક ખરાબ કૃત્યની તિવ્ર ઈચ્છાથી પાપની પરંપરા ચાલે છે સકટ કુમારે અગ્નિનામાં ચિત્ત ગર્યું અને એ સ્ત્રીને ભોગવવાની તિવ્ર ઈચ્છા કરી તો મરીને નારકી થઇ નરક દશા ભોગવ્યા પછી તેજ સ્ત્રીના ભાઈ તરીકે જન્મી બ્હેનથી વિષય ભોગ ભોગવ્યા છે* આ પ્રમાણે પાપ પરંપરા વધતીજ જાય છે, માટે એમ ન સમજવું કે આપણે કુશીલ રહીએ અથવા પરસ્ત્રીને જોવા મનની બાધા લઇએ અથવા પરસ્ત્રીત્યાગનો નિયમ લઇએ તેથી આપણે જગતમાં મોટી મોટું પાપ માનસિક છે, મનમાં વિષય-ચિન્તવન કરતાં મહાપાપ બંધ થવાપણાના લાગ તો તેથી ઘણું વધારે

---

* શ્રી સોગોરી આ બનાવનો ખુલાસો આ પ્રમાણે કરે છે તીવ્ર ઈચ્છાને પરિણામે મરીને પ્રેત લોકમાં જઇ ત્યાં વિષય સુખ મને સુગમતાની ઝંખના કરી ફરતો-અદ્રશ્ય શરીરથી સુંદરતાના પાછળ જતો અને તેણીને બીજાઓ સાથે ભોગ ભોગવતી જોતો, આથી તે અત્યંત દુખી થતો, તથી પોતે તેમની નજીકમાં જ છતાં સ્થૂળ શરીર પોતાને ન હોવાથી તેણીનો સ્પર્શ કરવાને તદન અશક્ત છે એમ જોઈ ઘણો-ઘણો ઉદ્વેગ પામતો નારકીનું દુખ આથી બીજું વધારે હોઇ શકે નહીં આવી જાતની નરક દશા ભોગવી અને મનુષ્ય તરીકે જન્મ લીધો આવો મત થીઓસોફી કરે

છે લોલુપતા માત્ર શરીરથીજ નહિ પણ મનથી પણ થઇ શકે છે અને માનસિક લોલુપતા માણસને શારીરિક પાપમા જરૂર નાખશે જ માટે એક ખરાબ વિચાર મગજમા આવે કે તરતજ દાબી દેવો એ વખતે કોઇ સંત પુરૂષના દર્શન કરી એમની વિરાગી દૃષ્ટિપર મનન કરવુ અગર કોઈ આધ્યાત્મિક પુસ્તક વાંચી વિચારમા પડવુ અગર કોઇ કુદરતની શોભાવાળા સ્થળમા જઇ એ તીની સુંદરતામા રાચવા પ્રયત્ન કરવો, કે જેથી શારીરિક સુંદરતાથી આપણુ પામતું મન અહીંજ સંતોષ મળવાથી શાન્ત થશે

અધ્યયન ૫ મું.

કુમાર બૃહસ્પતિદત્ત

તે કાળ, તે સમયને વિષે, કૌશામ્બી નામે ઋદ્ધિવતી નગરી હતી તેની બહાર ઇશાન ખૂણામાં ચંદ્રોત્તર નામે ઉદ્યાન હતું, ત્યાં શ્વેતભદ્ર યક્ષ રહેતો હતો

આ નગરીના રાજા શતાનીક, રાણી મૃગાવતીથી ઉદાયન નામે કુંવર હતો અને પદ્માવતી નામે પુત્રવધુ હતી

રાજાના પુરોહિતનું નામ સોમદત્ત હતું, જે ચાર વેદનો જાણ હતો તેની વસુદત્તા નામે સ્ત્રીથી બૃહસ્પતિદત્ત નામે પુત્ર હતો

શ્રમણ ભગવાન શ્રી મહાવીર પ્રભુ ત્યારે કૌશામ્બી નગરીએ સમોસર્યા તેમની આજ્ઞા લેઇ તેમના વડા શિષ્ય ગૌતમ નામે અણગાર ગોચરીએ પધાર્યા ત્યાં રાજ્યમાર્ગમાં ઘણા હાથી ઘોડા અને મનુષ્યના સમુહમાંહી એક પુરૂષને દેખીને અંદેશો ઉત્પન્ન થયે ભગવાન મહાવીરને વંદના નમસ્કાર કરી પૂછતા હતા " હે ભગવન્! એ પુરૂષ પૂર્વ ભવે કોણ હતો ? "

ભગવાન કહેતા હતા —

આ જ જંબુદ્વીપના ભરતક્ષેત્રને વિષે સર્વતોભદ્ર નામે ઋદ્ધિવંત નગર હતું ત્યાં જીતશત્રુ નામે રાજા હતો તેને મહેશ્વરદત્ત નામે પુરોહિત હતો, તે ચાર વેદનો જાણ હતો તે મહેશ્વરદત્ત પુરોહિત

જીતશત્રુ રાજાને રાજ્યબળવૃદ્ધિના માટે નિત પ્રતિદિન એક બ્રાહ્મ
ણનો બાળક, એક ક્ષત્રિનો બાળક એક વૈશ્યનો બાળક અને
એક શુદ્રનો બાળક ગ્રહીને તે જીવતાનુ માંસ લઈને તેનો પીંડ ગ્રહીને
જીતશત્રુ રાજાની શાન્તિ નિમિત્તે હોમ કરતો વળી તે બૃહસ્પતિદત્ત
પુરોહિત આઠમ-ચૌદશે, બે બ્રાહ્મણના બાળક બે ક્ષત્રિના બાળક
વૈશ્યના બાળક અને બે શુદ્રના બાળક એમ ૮ બાળક ચાર માસ આવે
ત્યારે ૧૬ બાળક છ માસે આઠ આઠ એમ ૩૨ બાળક મારતો
સંવત્સર આવે ત્યારે સોળ સોળ બાળક મારતો વળી જે વારે જીતશત્રુ
રાજાને પર કટકનો ભય તથા ઉચાટ ઉપજે તે વારે પણ તે પુરો
હિત ૧૦૮ બ્રાહ્મણના બાળક ૧૦૮ ક્ષત્રિના બાળક ૧૦૮ વૈશ્યના
બાળક અને ૧૦૮ શુદ્રના બાળક એમ ૪૩૨ બાળક બીજા પુરુ
ષો પાસે તેડાવીને તે જીવતાના હૃદયના માંસનો પિંડ ગ્રહાવીને જીત
શત્રુ રાજાને શાંતિ નિમિત્તે હોમ કરાવતો એટલે પછી પર કટકનો
ભય તત્કાળ નાશ પામતો (કટક પાછું વળી જતું) આવા ઘણા
પાપ ઉપાર્જીને તે બૃહસ્પતિદત્ત પુરોહિત ત્રણ હજાર વર્ષનું પરમ
ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય ભોગવીને કાળને સમયે કાળ કરીને પાંચમી નર
કની સત્તર સાગરોપમની સ્થિતિએ ઉપન્યો ત્યાંથી અનંતર રહિત
નીકળીને એ જ કોસંબી નગરીને વિષે સોમદત્ત પુરોહિતની વસુદત્તા
ભાર્યાની કુખે પુત્રપણે ઉપન્યો બારમે દિવસે તેના માબાપે બૃહસ્પ
તિદત્ત એવું નામ પાડ્યું તે પાંચ ધાવમાતાએ વૃદ્ધિ પામી યુવાન
થયે ઉદાયન કુમારનો પ્રિય મિત્ર થયો સરખા જ તેઓ સાથે
જન્મ્યા, અને સાથે વધ્યા તથા સાથે ક્રીડા કરી હતી

એકદા સતાનીક રાજા મૃત્યુ પામવાથી તેના પુત્ર ઉદાયન

ણમાં ઘણો આહાર કરી તેને અગ્નિમાં દેહ બાળી સદ્ગતિએ કરી તેની મૃત્યુ ક્રિયા કરી પછી ઉદાયનને રાજ્યાભિષેક થયો ઉદાયન રાજાને ન ય માગવાથી મજકુર બૃહસ્પતિ દત્ત પુરોહિત પદ્મિ પામ્યા અને ઉદાયનના અંતઃપુરે વિષે વખત-બે વખત જવા લાગ્યો એમ પદ્માવતી દેવી સાથે આસક્ત થયો થકો તેનાથી ઉદાર ભોગ ભોગવે છે એક સમયે ઉદાયન રાજા સ્નાન કરી, વસ્ત્રાલંકાર પહેરી ત્યાં આવ્યો બૃહસ્પતિ તને ભોગ ભોગવતો જોઈને ક્રોધ કરીને સલાહમાં આમલીપાનમાં થઈ મપની પેરે મુસનાક કરતો કપાળની ત્રણ લીટીઓ ચડાવીને તેને પોતાના માણસો પાસે પકડાવીને ઉપર પ્રમાણે મારવાની શિક્ષા કીધી હે ગૌતમ! એ બૃહસ્પતિદત્ત પુરોહિત પૂર્વે કીધેલા ઘણા કાળના પાપ ફળ આજ ભોગવે છે

ગૌતમ કહે હે ભગવન્! એ બૃહસ્પતિ દત્ત પુરોહિત ત્યાંથી કાળ કરીને ક્યાં જશે?

ભગવાન પ્રભુ કહે-બૃહસ્પતિ દત્ત પુરોહિત ચોસઠ વરસનું પરમ [illegible] આયુષ્ય ભોગવીને આજે દિવસના ત્રીજે ભાગે શેષ થાકતા શૂળીએ પરોવ્યા થકા કાળ અવસરે કાળ કરીને રત્નપ્રભા નામની પહેલી નરકે જશે યાવત્ સમાન આરી મૃગાપુત્રની પેરે પૃથ્વીઆદિને વિષે ભમશે ત્યાંથી નીકળીને હસ્તીનાગપુરને વિષે મૃગપણે ઉપજશે ત્યાં પારધીથી હણાયો થકો શેઠ હસ્તીનાપુર નગરને વિષે શેઠના કુળે પુત્રપણે ઉપજશે ત્યાં સમકિત પામી ચારિત્ર લેઈ સુધર્મ દેવલોકના સુખ અનુભવી મહાવિદેહ ક્ષેત્રે વિષે સિદ્ધશે (મુક્તિ પામશે)

સાર

હિંસા અને વ્યભિચારનું ફળ સમજવવા આ અધ્યયનનો સાર ખુલ્લો જ છે

અધ્યયન ૬ ઠું

राजपुत्र नंदीवर्धन

તે કાલ, તે સમયને વિષે મથુરા નામે નગરી હતી તેના ભંડીર નામે ઉદ્યાનમાં સુદર્શન નામે યક્ષનું સ્થાનક હતું.

આ નગરીના રાજા શ્રીદામને બંધુશ્રી રાણીથી નંદીવર્ધન પુત્ર થયો હતો કે જે પટરાણીનો પુત્ર હોઈ યુવરાજ કહેવાતો હતો. (ગણધરે ચોકમાં ચોરને તે હોવા જતાં ગજમાળમાં ચીતરાતાં નિરખીને લીધે તેનું પૂર્વ કર્મ કહ્યું છે અને તેનું પરિણામ ભોગવે છે તે આ અધ્યયનમાં કહેવામાં આવે છે.)

શ્રીદામ રાજાને સુબંધુ નામે પ્રધાન હતો જે સામ-દામ-ભેદ આદિએ કરીને રાજ્ય કારભાર ચલાવવામાં પ્રવીણ હતો. તેને બહુમિત્ર નામે પુત્ર હતો.

રાજાએ ચિત્ર નામે નાઈ (નાપીક—હજામ) ને સર્વ ઓરડીઓમાં તથા અંતઃપુરમાં જવા આવવાની છૂટ આપી હતી.

એકદા ભંડીર ઉદ્યાનમાં શ્રી મહાવીર સ્વામી પધાર્યા તેમના

વાજા વાગતાં તથા પ્રેક્ષક નીકળ્યા યાવત્ વાણી, ધર્મકથા સાંભળી સર્વ પાછા વળ્યા તે સમયે શ્રમણ ભગવાન મહાવીર દેવના વડા શિષ્ય ગૌતમ નામે અણગાર, ગોચરીએ જતા રાજમાર્ગ ચૌટાને વિષે આવ્યા ત્યાં તેમણે પૂર્વવત્ ઘણા હાથી ઘોડા અને અને મનુષ્યોના સમૂહ વચ્ચે નીચે પ્રમાણે દેખાવ જોયો —

એક પુરુષને રાજાના પુરુષોએ એક લોઢાના અગ્નિ સમાન ખૂબ ઉનું કરેલા સિંહાસન ઉપર બેસાડ્યો છે અને અઢાર લોઢાના કળશમાં ત્રાંબાનો, રૂપાનો અને સીસાનો ઉનો રસ તથા ચૂર્ણાદિ મિશ્ર ઉષ્ણ પાણી ભરીને તથા ખાર મિશ્રિત ઉષ્ણ તેલ ભરીને રાજ્યાભિષેક નિમિત્તે તેના શરીર ઉપર સિંચે છે તથા અઢારસરો અને નવસરો હાર તથા લોઢાના હાર ખૂબ તપાવી અગ્નિ સમાન કરીને લોઢાની સાણસીએ પકડીને તેને પહેરાવ્યા છે તથા માથે મુગટ પણ લોઢાનો ખૂબ ઉષ્ણ કરીને પહેરાવ્યો છે.

ઉપર પ્રમાણે આશ્ચર્યકારક દેખાવ જોઈ શ્રી ગૌતમ સ્વામી અદેખો ઉપન થયે શ્રી મહાવીર પાસે આવી સર્વ વાત નિવેદન કરી પૂછવા લાગ્યા "હે પૂજ્ય ! એ પુરુષે પૂર્વે શા પાતિક કર્યા હશે કે જેથી તે તેના આવા નઠારા ફળ ભોગવે છે ?"

સર્વજ્ઞ પ્રભુ કહેતા હવા હે ગૌતમ ! આ જંબુદ્વિપના ભરતક્ષેત્રને વિષે સિંહપુર નામે એક ઋદ્ધિવંત નગર હતું તેનો સિંહરથ નામે રાજા હતો તેને ગુન્હેગારને શિક્ષા કરનાર દુર્યોધન નામે કોટવાળ હતો, જે મહાપાપી અને નઠારા કામ કરવામાં આનંદ માનનારો હતો તેણે ગુન્હેગારોને શિક્ષા કરવા સારૂ ઉપકરણ (સાહિત્ય)

આ પ્રમાણે રાખ્યા હતા – ચાંદી તાંબાની કુંડીઓ તેમી કોઠીઓમાં તાંબાનો ત્રિજુ રસ કોઠીમાં તરવાનો ત્રિજુ રસ કોઠીમાં સીસાનો ત્રિજુ રસ અને કોઠીમાં ચૂનાદિક મિશ્ર ઊનું પાણી ઠાંઠ ભરી રાખ્યા હતા **તથા** ઘણા માટીના ઘડા અને માટલીઓ પૈકી કેટલાક વાસણોમાં અશ્વના મૂત્ર કેટલામાં હાથીના મૂત્ર કેટલામાં ઊંટના મૂત્ર, કેટલામાં ગાયના મૂત્ર કેટલામાં બકરીના મૂત્ર અને કેટલીકમાં ભેંસના મૂત્ર ઠાંઠ ભરી રાખ્યા હતા **તથા** હાથપગના બંધન (બેડીઓ), લાકડાની હેડ અને માંકડાના ઢગલા ભરી રાખ્યા હતા **તથા** જળવાસની લતા, વેત્રની લતા આમલીની ડાળ, ચામડાની નાડી અને મુંજના દોરડાના ઢગલા કરી રાખ્યા હતા **તથા** નાના મોટા પથ્થર, લાકડી લાકડી, નાગ મુદ્‌ગર અને મોગરીઓના ઢગલા કરી રાખ્યા હતા **તથા** અતિ પાતળી અને ગજમન રાશીઓ, સૂત્ર સહિત વાળની રસ્સીઓના ઢગલા કરી રાખ્યા હતા **તથા** ઘણા ખડ્ગ, કરવત છરી વગેરેના ઢગલા કરી રાખ્યા હતા **તથા** લોઢાના ખીલા વાંસની તીક્ષ્ણ ખીલીઓ અને લોઢાના ચાબખા ચામડાના ચાબખાના ઢગલા કરી રાખ્યા હતા **તથા** સોયો વગેરે તરવાના હથિયારના ઢગલા કરી રાખ્યા હતા, **તથા** ગુપ્તિ વગેરે શસ્ત્ર, નાના છરાના ઢગલા નખ છેદવાની કાતરી, ડાંગની નાળિ સાણસી વગેરેના ઢગલા કરી રાખ્યા હતા ... દુર્યોધન કોટવાળ ચોરને પરસ્ત્રી લંપટ ને ગાંઠ છોડનાર, રાજદ્રોહ કરનારને નગરનાશકને, વિશ્વાસઘાતીને જુગારીઓને વગેરેને નીચે પ્રમાણે શિક્ષા કરતો હતો –

કેટલાએક જીવતા પુરૂષોને પાસે પડેલી જમીન પર ચિતા નગાવીને સોહ [illegible] મુખ [illegible] ગાળીને મોઢામાં રેડે છે, તેને તાતું તરૂવું, કોઈને ઉષ્ણ સીસુ અને કોઈને ચુનાદિક વાળુ ઉષ્ણ પાણી અને કોઈને ખાર સહિત ઉષ્ણ તેલ પાય છે તથા કેટલાને ઘોડાનું મૂત્ર, કોઈને હાથીનું મૂત્ર, કોઈને ઊંટનું મૂત્ર વગેરેના ભરી પાય છે તથા કેટલાએકને ઉંધા નાખીને તેના ઉપર ભાર મૂકીને તથા ભાર ઉપાડીને પીડા કરે છે તથા કેટલાએકને હાથે હાથકડીઓ અને પગે બેડીઓ પહેરાવે છે તથા લાકડાની હેડમાં પગ ઘાલે છે કેટલાએકના અંગ સંકોચી બેવડા કરીને તેને સાંકળ વડે બાંધે છે, કોઈના હાથ છેદીને છે કોઈના અંગોપાંગ છેદે છે, કેટલાએકને વાંસની છડી વગેરેથી મારે છે કેટલાએકને ચિતા સુવાડીને છાતી ઉપર પથ્થરની પાટ મૂકીને તે ઉપર લાકડું મૂકીને તેના ઉપર માણસ ચઢાવે છે કેટલાએકને સૂતરની ગમ્મડી વડે મરાવે છે, કેટલાએકના હાથ પગ

બાંધીને કુવા માંહી ઉંધા માથે લટકાવી બહાર કાઢે છે, કેટલાએકને શસ્ત્રની ધારવડે મરાવે છે કેટલાએકને ઝિણે ક્ષાર તેલ ચોપડી માર મરાવે છે કેટલાએકને કપાળ, ઘુંટી, કોણી ગુડા પગના તળા વિગેરેમાં ખોળા ખીલા તથા વાંસની સળીઓ બનાવે છે, કેટલાએકને હાથ પગની આંગળીએ તોડની સોય વડે શસ્ત્ર વડે પ્રવેશ કરીને ભોગનાદિક કરીને દુઃખ આપે છે, પછી તે ગુચ્છી સહિત આંગળીએ ભૂમિ ખણાવી ગાળી ઉપજાવે છે કેટલાએકના નખ છેદાવે છે, તથા છાતી વડે [illegible] * *

સાર.

ઔર તીન ફિગ્જી, અનેક પાનાની રચનામાં આપણે ક્રમ નક્કી છે એ આગળ ત્યાગના સિદ્ધાંત વગેરે સ્પષ્ટાર્થે સમજાવવા માટે આ બધું લખેલું છે. એમ સમજવું છે નહી મેને રાજ મેળવવાની તેમ બીજાની પિતાનુ પણ ખુન કર્યું, એમ નાના પ્રવૃત્તિમાન તરફ જઈ પીડા પામતા અને પિતા-પુત્ર જીવ વચ્ચે શત્રુતાનો સંબંધ ચાલુ થશે.

આ અંતરના તણી રાજપુત્રોને આત્મ સમાધાનને ઘણો બોધદાયક છે. મનના માઠા અધ્યવસાય કરીને કરાતી હિંસાઓ હિંસા સમજનાર કે ના હિંસા કરનારને માટે ઘણું દુઃખદાયક છે.

અધ્યયન ૭ મુ.

उंबरदत्त

પાટલીખંડ નામે નગર હતું ત્યાં વનખંડ નામે ઉદ્યાન હતું. સિદ્ધાર્થ રાજા હતો. એ નગરમાં સાગરદત્ત નામે એક સાર્થવાહ રહેતો હતો. જેને પોતાની ગંગદત્તા નામની સ્ત્રી હતી. ઉંબરદત્ત નામે પુત્ર થયો હતો. આ નગરીની બહાર ઉત્તર દિશામાં વનખંડ નામે ઉદ્યાન હતું, જેમાં ઉંબરદત્ત નામે યક્ષનું સ્થાનક હતું.

એક વખત આ ઉદ્યાનમાં શ્રી મહાવીર સ્વામી પધાર્યા. પર્ષદા ગઈ. ભગવાન ગૌતમ અણગાર ગોચરી માટે નગરમાં પૂર્વ દરવાજેથી પ્રવેશ કરીને જતા હતા ત્યાં તેમણે એક વિચિત્ર પુરુષને જોયો.

તે પુરુષ, ખાજ, કોઢ, જલોદર, ભગંદર, હરસ, ખાસ, સોજાવાળો છે, હાથ પગ સુજી તેની આંગળીઓ સડી ગઈ છે, કાન, નાક સડી ગયાં છે અને પરૂ વહે છે તેમાંથી જીવ પડે છે ઝરણાં વહે છે, નખ ખરી પડે છે, ત્યાંથી પરૂ વહી નીકળે છે તથા કૃમિ પડે છે, મુખમાંથી

સાગ પડે કે માન નાસિકા વારંવાર ગળે છે ઉનાળામા પડના કળ તિયા ગાળીના કળવિયા કૃમિના કળતિયા નીકળે છે કે નેકમારી બીજાને કરણા ઉપજે એવા દીનતાના વચનો રોતો થ । ગોવે છે ખાધીના ૧૦ બળુમણુ કરતા તેની પુઠે જાય છે ડટી હાંડલી નરખુ માથુ છે એને માથાના શ મોકળા વિખયા છે ઘણે કા ગર્ડુ વસ્ત્ર પર્યું છે અને હાથમા આહારના અર્થે માટેનુ સરાનુ (ચપણિયુ) અને પાણીના અર્થે ભાગેલો ઘરો તેઃ માગી ખા વાને ઘર ઘેર ભમે છે એવી રીતે આદનિમ કરતો મનુષ્ય ગૌતમ સ્વામીએ દીઠા દેખીને પોતે નીચ ઉચ કુળે અગણ કરતા યથાયોગ્ય આહાર લેઈને પાડલીખડ નગરથી નિકળીને જ્યા ભગવાન મહાવીર વીરાજ છે ત્યા આવીને તેમને આહાર દેખાડીને તેમની આજ્ઞા લેઈ જેમ સર્પ બીલમા સરળપણે પેસે તેમ, ગળા ગાલથી જમણા ગાલે અને જમણા ગાલથી ગળા ગાલે અણ સચારતા (ભમરાવ્યા વિના) આહાર કર્યો* મનરભેદે મગમ અને ગારંભેદે નપ કરી આત્માને ભાવના થકા વિચરે છે

પછી ગૌતમ સ્વામીએ બીજા બહુના પારણે પહેલા પ્રહર સજ્ઝાય કરી તથા બીજે પ્રહર ધ્યાન કરીને [illegible] ની આજ્ઞા માગીને ગાચરી નિમિત્તે પાડલીખ નગરના દક્ષિણ દિશાના દ્વારે પ્રવેશ કર્યો ત્યા પણ પૂર્વોક્ત પુરૂષ દીઠ

---

* સાધુને આહાર એવી રીતે કરવાને પ્રભુએ બોધ આપવાનુ છે વૃદ્ધિ કે સ્વાદ

છઠ્ઠા બારણે એજ દ્વારના પશ્ચિમના દરવાજે પ્રવેશ કરતા પાછું એજ પુરુષને જોયો તથા ચોથા છઠ્ઠા બારણે ઉત્તર દિશાના દરવાજે પ્રવેશ કરતા પણ એજ પુરુષને ભીખ માગતો જોયો આ પ્રમાણે આશ્ચર્યકારક બનાવ જોઈ ગૌતમ સ્વામી શ્રી મહાવીર સ્વામી પાસે આવી કહેવા લાગ્યા 'હે ભગવન્ એ પુરુષનો પાછલો ભવ ફરમાવશો ?'

શ્રી સર્વજ્ઞ વદ્યા તે કાળ, તે સમયને વિષે, આ જંબુદ્વીપના ભરત ક્ષેત્રને વિષે વિજયપુર નામે નગર હતું ત્યાં કનકરથ નામે ઋદ્ધિવંત રાજા હતો તેને ધન્વંતરી નામે વૈદ્ય હતો તે આઠ વિધિ વૈદકશાસ્ત્રનો જાણ હતો ૧ બાળકના રોગોનો જાણ, ૨ દેહના રોગનો જાણ (આંખ કાન વગેરેના રોગ મટાડવામાં કુશળ) ૩ હથિયાર ના ઘા રૂઝવવામાં કુશળ, ૪ - ૪ અગ્નિ દાહાદિ ડાકણ રોગો જાણું ૫ સાપ વીંછી વગેરેના ઝેર ઉતારનારના કુશળ ૬ ભૂત-પિશાચાદિના વળગાડમાં કુશળ, ૭ રસાયન વિધિ (ધાતુ મારવામાં કુશળ ૮ વાજીકરણ (વીર્ય વધારવામાં કુશળ) વળી તેનો હાથ અમૃત સમાન સુખરૂપ અને હળવો હતો (તરત આરામ આપનારો હતો) આવા સમર્થ ધનવંતરી વૈદ્ય વિજયપુરના લોકોને તથા કનકરથ રાજાની રાણીઓ યુવરાજ પ્રધાન, સેનાપતિ સાર્થવાહ સનાથ, અનાથ બ્રાહ્મણો, ભિખારી નગરમાં વસ્ત્ર પહેરનાર એ વર્ગના ન ઓળખી શકાય એવા રોગી ની ચિકિત્સા કરતો ધર્મ તેઓમાંના કેટલાઓને મત્સ્યનું માંસ ખાવાનો ઉપદેશ દેતો તથા કેટલાને, મરઘાનું માંસનું, મગરમચ્છનું,

મકુમારનું મકરાકું ગૈઝનું નારનું માનું રનનાકુ બેનકુ પા ગ્રાનું કકડાનું મેગનું એ આદિ લે ો મી ન રણ ગાવર ગળ ચ્ચર અને પેચન ગાબીનું મામ ખાનાના ઉર ર નો ન ધા પાનેપાકુ નાનુ લોઢી મરછનું માંસ ખાનો નરા માગના ના ગી તેન મા ભુ ો નર (૩) માવ માના અ રમ કમ કરી નાખુ પાપ પા ો ગીગગો રરનું પ મ હૃ આયુ ર બા ત્રી નાગને સમય નગ તિને ઝી ન ની ગારીસ મા રોપમા નિરતિએ નારગીપ ો ર ા ગાવી નીકળીને ઉપ મના પા લીનડ રાગ્ના મા ા ગ બાથનાળની રગના નાગા ા મ પન પ ે પ ા

આમ ર ના ના ર મનનનગનાથી ર મના ાનની ઉપત્તિ થયા પહેલા તેને મેટ ાનનાને મથ્થરાની ાનમા ર શ્વિનાગ્ના થકા એના અ ગરમાન ઉપ તો મા ગ ન માર્થ સાહની ગાથ ઘા ા વ મથી મન ા ા સુખ બે ાવુ ર પ ા મા ાગનને ગૅા ર ાવી કારણ ું અ પન અથવા પુનોન પાના ર પ ે ન બાળકની માનાને જેની મ પૂનભવના ર્થના નમાનરી કુરા ઉત્પત્તિ થ િરા જેઓ પોતાના માા ર પોતાના મનો ધનરાર મીર અને મુમા ા મથા મોનાર ાપ તેર ે માળામા મેંમારી ન ાર ે ન માનાને ર ર મો મને મથગ ક મે નનભવ પૂજ નીધા નહિ જેની મેના બા

---

* ાનીવર વાઈના માના ાસો ગતે

ટ્રીક માટેનું એક પણ ન પામી (ઇત્યાદિ) તે માટે હારે ઘર આવતા સાગરદત્ત સાર્થવાહને પછીને અતિ ઘણા ફુલ વસ્ત્ર, ગંધ માળા, અલંકાર ગ્રહીને ઘણી સ્ત્રીઓ સાથે ઉંબરદત્ત યક્ષને સ્થાનકે જઇ તેને મહા યોગ્ય પૂજા કરીને પગે લાગીને યાચના કરું " એવો વિચાર કરીને ગંગદત્તા ભાર્યાએ પોતાના પતિની આજ્ઞા માનીને ઉપર પ્રમાણે પતિની આજ્ઞાથી લઇને ઘણીએક મિત્રાદિક સ્ત્રીઓ સાથે પોતાના ઘરથી નીકળીને પાડલીખંડ નગરની મધ્યો મધ્ય થઇને જ્યાં પુષ્કરણી વાવડી છે ત્યાં આવી આવીને નવાણ સ્નાન મંજન કરી પવિત્ર થઇ ઉંબરદત્ત યક્ષને સ્થાનકે આવી તેની પ્રતિમાને પ્રણામ કરી, તેને પુજ પીંછી પ્રમાર્જન, પાણીવડે સ્નાન કરાવી, સુંવાળા વસ્ત્રે લુછીને નવીન વસ્ત્ર પહેરાવી ફુલ, વસ્ત્ર ગંધ માળાદિ ચડાવી, ધુપ ઉખેવી પૂજન કીધા પછી ઢીંચણે પડીને કહેવા લાગી અહો દેવાનુપ્રિય ! જો હું પુત્ર અથવા પુત્રી પામીશ તો તમારી પૂજા યાત્રા કરીશ તથા ભંડારમાં દ્રવ્ય વાપરીશ ' એ પ્રમાણે કરી ને દિશાથી આવી હતી તે દિશાથી પાછી ઘેર ગઇ.

પછી ઉપર કહેલા ધનવંતરી વૈદનો જીવ ત્યાંથી નરકથી આયુ પૂર્ણ કરી નીકળીને આ નગરના ભાગ્યની સ્ત્રીને પુત્રપણે ઉપન્યો.

એટલે ગર્ભને ત્રણ માસ પરિપૂર્ણ થયે ગંગદત્તા ભાર્યાને એવો ડોહલો ઉપન્યો કે " ધન્ય છે તે બાળકની માતાને કે જેણે જીવિતવ્ય સફળ કીધું એટલે કે, જે અશનાદિક ચાર પ્રકારનો આહાર નીપજાવીને પુષ્પાદિક ગ્રહીને ઘણી મિત્રાદિની સ્ત્રીઓની સાથે

તેઓને પાટલીખંડ નગરની મ ગોમન્ય ની ભીને પ્રુ ર ી વાવડીમા
ટેકી મ ાઠ રી માતીક નિમિત્ત યાગ કરારો આહાર
૩-માસ સારે ખાતી વિચરે અન વિવારીન સ્રોાદત્ત થરે
સાગરદત્ત સાર્થવાહની આજ્ઞા માગીને મિત્રાદિની થ ી સ્ત્રીઓ સાથે
ઉબરદત્ત ય ક્ષના સ્થાનક ઉપર તેની પૂજા અર્ચા કરી ચાર પ્રકારનો
આહાર ૩ માસ સાથ ખાદ્ય ગોઠ પરિ ાવ ા ા અ જમાબ
ાવને સુખે સુખે રહી ા મના નવ માસ પરિપૂર્ણ થયે પુત્રો
ત્મ થયો જન્મની સ્થિતિ (મ ા મન ક્રિયાદિ) કરી પછી
ઉબરદત્ત યક્ષની કૃપાથી આ પુત્ર ઉત્પન્ન થયા એમ માની તેનુ
ઉબરદત્ત નામ પાડ્યુ

ઉબરદત્ત માતાપિતાના પાલન વડે વધતા ના મા તા પછી સાગ
રદત્ત સાર્થવાહ સમુદ્રમાં ડુબવાથી મરણ પામ્યો તથા ગંગદત્તા
પણ મરણ પામી ત્યાર પછી રાજાએ ઉબરદત્તને તેના ઘરમાંથી કાઢી
મૂક્યો પછી એ ા નગ્રમાં તેના શરીરે ઉપર ન
મા તમે જોતા તેના સમાન નહિ એ ા તાગ ા ા ન ા થયા

---

* એમ મ ની અવાત ા ટે ન અમ દેખાઈ ા પ થી મ
માનુ છે કે ચનાદિ પુત્ર ા આદિ ાનાની તેતા વના નચીત ન
ના પ્રતાપ મ સ છે તે વગ ત ગી રુપના દેવગ પન ાર નની ગન ર
અ પ્ર ાનમા રાવે છે ા ા જૈન મૂર્તિ ન દેવગ ાન ન મ નિ ાન
પ ાુ મગ ા ન ા તે ાતી મમ ાગ ા ા જેમ મૂર્તિ ા ત અ ા પ ને
હતીજ નહિ

હે ગૌતમ ! ઉજ્ઝિત બાળક પૂર્વભવના ... કર્મ ... ભોગવે છે.

ગૌતમ કહે — હે ભગવન્‌ ઉજ્ઝિત બાળક અહીંથી કાળ કરીને ક્યાં જશે ?

ભગવાન કહે: હે ગૌતમ! ઉજ્ઝિત બાળક, અહીંનું ... વર્ષનું પરમ ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય ભોગવીને કાળને અવસરે કાળ કરીને રત્નપ્રભા પૃથ્વી ... પહેલી ન... ... નારકીપણે ઉપજશે, પછી મૃગાપુત્રની પેઠે સંસાર ભમશે પછી હથીણાપુર નગરને વિષે ... ઉપજશે ત્યાંથી હથીણાપુર નગરને વિષે ... કુળને વિષે ઉપજીને બોધ પામી ... મહાવિદેહ ક્ષેત્ર ... મુક્તિ પામશે.

સાર

વૈદ્યોના વૈદ્ય શ્રી મહાવીરનો આ ઉપદેશ ઘણો ભાગ વખતમાં
ટેવ કરાયેલો હોય એમ સમજાય છે. આર્ય પ્રજા અનાર્યની સોબત
તથી આજે અનાર્ય થતી જતી નજરે જોવામાં આવે છે. કોડ
લીવર ઑઈલ એટલે માછલાનું તેલ દારૂ અને ખાણીના દર્દીને મરઘા
ડાકટરો— વગેરે પણ આપવા લાગ્યા છે. ચીજોનો ઉપયોગ તો
હીંદમાં ઘણો થાય છે. આ અપવિત્ર ચીજો કે જેનો ઉપયોગ માને પરિણામે
મન અને દેહને મનુષ્યના વર્ગમાં જવાથી તેની શક્તિને ભ્રષ્ટ કરે
છે તથા આધ્યાત્મિક શક્તિઓની ખીલવણી થતી નથી. આજ્ઞા માટે તો
હમણાં હમણાં વિનાશના અનાર્ય જમાનાના લોકોમાં કેટલાક આર્ય
ભાઈઓ એવી માગણીઓ જાણી ... જેમાં ખાન પાન
દરેક પ્રકારનો માંસાહારનો ત્યાગ કરે તેમને ... ના વર્ગના મેમ્બર
તરીકે નામમાં આવે છે અને ત્યાર પછી ક્રમેક્રમે મીત અને પરના
વખાણ કરીને તેમાં આવે છે ... ધરી અપવિત્ર ચી
જોથી બચાય છે ... મતિ ... પવિત્ર થઈ શકે નહિ. સ
સિદ્ધાંત વિનાશના લોગ ... સમજવા લાગ્યા આપણા
ભાઈ બંધુઓ દવા નિમિત્તે એ આહારનો ત્યાગ કરતા નીકળ્યા ...
અને ... લાગ્યા પછી મજબુતીથી ... ખાતર ખાવા લાગ્યા
છે. તેવાઓએ ઉપર ... દુઃખ ... રૂપનામાં ઉતારવા
કૃપા કરવી.

અધ્યયન ૮ મું.

सोरियदत्त माछी

સૌરીપુર નામના નગરમાં સૌરિદત્ત નામે રાજા હતો. તે નગરની બહાર સૌરિયાવતંસક નામે ઉદ્યાન હતું. ત્યાં સૌરિ નામે યક્ષ હતો.

નગરની બહાર ઇશાન કોણમાં માછી (મચ્છીમાર) નો પાડો (મહોલ્લો) હતો. ત્યાં સમુદ્રદત્ત નામે ધીવર (મચ્છીમાર) રહેતો હતો. તેને સમુદ્રદત્તા નામે સ્ત્રી અને સૌરિયદત્ત નામે પુત્ર થયો હતો.

એક વખત મહાવીર સ્વામી ત્યાં સમોસર્યા (પધાર્યા). તેમને વાંદવા લોક આવ્યા. પાછા વળી ગયા પછી તેમના વડા શિષ્ય ગૌતમ નામે અણગાર સૌરિપુર નગરે ભિક્ષા માટે નીકળ્યા. ત્યાંથી યથાયોગ્ય આહાર લઇને પાછા વળતાં માછીના પાડાની નજીક આવ્યા. ત્યાં તેમણે ઘણા મનુષ્યોના સમુદાયની વચ્ચે એક એવા પુરૂષને જોયો કે

ઓને છ જ ઉતરીમા વારનાર પ -નાી અને કૃમિના ઢવાં ગા નાખે છે આવો દેખાવ જોઇ, ગાતમ નામી શ્રી મહાવી ના પામે આવી મનિનય પૂછવા લાગ્યા હે ભગવન્ ! એ પુરૂષનો પા ઢતા ભવ શુ હશે ?

ભગવાન ઉવાચ. તે કાળ તે સમયને વિષે આ જ બુદ્ધિપના ભરતક્ષેત્રને વિષે નંદીપુર નામે નગર હતુ ત્યા મિત્ર રાજા હતો તેનો શ્રિગ્યો એવે નામે રસોઇઓ હતા તે મહા પાપી અને દુ કર્મ ય કરવામા આનંદ માનનો હતા તેને માછલા પકડનાર ઘણા માછી અને વાઘરી તથા હરણાદિક ચાપ અને તેતરાદિક પખીને પકડનાર પારધીને પગાર આપીને તથા બીજા ન નાર નો રાખ્યા હતા તેઓ નિત્ય પ્રતિ દિન ઘણા નાના માછલા બકરી ભેંસ પાડા તેતર મોર આદિ ઘણા પ્રાણીઓને જીવ રહિત કરીને આણી આપે છે ગો વળા તેતર મોર આદિ પખીઓને પાંજરામા પૂરી રાખે છે તથી ઘણા વાંમિ તેતર મોર આદિ પખીઓની પાખો જીવતા ખેચી નાખીને તેને લાવી આપે છે ત્યાર પછી સ્ત્રી ગૈઓ નામે રસોઇઓ ઘણા જળચર થળચર અને ખેચર (પ ક્ષી) ના માંસના કાતરણીએ કરી સૂક્ષ્મ કકડા કરીને તેને તેલ તળીને તથા ક્ષાર આમલી આદિના ખાટે રસે તથા દ્રાક્ષ દાડમના રસે સંસ્કારીને તથા માછલાના રસે મરી સહિત તેલાદિકે સંસ્કારીને ઇત્યાદિ ભેદ માંસ નીપજાવીને તથા ઘણા પ્રાણીઓના માંસનો રસ નિપજાવીને મિત્ર રાજાના ભોજન સ્થાનકે ભોજન વેળાએ આણી મૂકે છે અને પોતે પણ તેજ જાતનુ માંસ સુરા કરીને તળીને સેવીને

મ હાકિ આવે ખાનો નિશ્ચર છ આ પ્રમાણે માહા કરતુ કરીને તેત્રીસનો વરમ઼ુ પરમ ઉત્કૃષ્ટ આયુ ર ભાનરીને ત્યાંથી ચવને મનુષ્ય જાગ કરીને છટ્ઠી નરકે ઉપનાં ત્યાથી નીકળીને જે કહેતા સમુદ્ર દત્ત સાહુકારની સમુદ્ર દત્તા ભાર્યાની કૂખ પુત્રપણે ઉત્પન્ન

સમુદ્રદત્તા ભાર્યા મૃતવત્સા હોવાથી તે પુત્રપ્રાપ્તિ અર્થ નગરના બાહારની પે સૌરિનામે યક્ષની પૂજા અર્ચા કરતી હતી માટે તેનુ નામ સૌરિદત્ત પાડયુ તે બાળક પાચ ધાવે વધવા લા ગો અનુક્રમે બાલાવસ્થાથી મુકાઈ યુવાવસ્થા પામ્યો અને વિજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થઇ ત્યા પછી તેનો પિતા સમુદ્ર દત્ત કાળ ધર્મને પામવાથી ઘણા સ્વજન મિત્ર સાથે રોઈ મૃતકાર્ય કીધુ પછી પોતે માછી નો મહત્તર' એટલે આગેવાન થઇ વિચરવા લાગ્યો તેણે ઘણા માણસોને પગાર આપીને તથા ભાત પાણીના માટે નોકર રાખ્યા તેઓ નિત્ય પ્રત્યે એક કાષ્ટની હોડીમા બેસીને મોટી નદીમા પે શીને ઘણા મત્સ્યને જાળાદિક વડે પકડતા તથા બીજા મચ્છ અમાર ઘણા પ્રકાર અને ઘણી યુક્તિઓ વડે તથા ઘણા પ્રકારની જાળો અને બંધનો વડે તમામ જાતના નાના મોટા માછલા પકડીને હોડી ભરીને નદીના કાંઠે આણી તેની ખળીઓ કરીને તડકે તથા તાવડે સૂકાવા દેતા, પછી તેના સાક કરી અગ્નિમા શેકી રાજમાર્ગે વેચતા

એ રીતે પ્રમાણે સૌરિદત્ત મહત્તર મચ્છના સુકાદિક તળી ભૂજી આહાર કરતા થકે મચ્છનો કાંટો ગળામાં ચોંટી ખુચી રહ્યો તેથી ઘણી વેદના પામતો થકો કુટુંબીક પુરૂષને તેડાવીને કહેવા

લાગ્યો ' તમે મોટા પથ્થરને શિરે માર વાગે નિધારવાગી એમ કહ્યો કે—સોરિયન માછીને મત્સ્યનો કાળ જ આવ્યો કે તેને એક વર્ષ ... તેનો પુત્ર કાળે તા તત વધી તેની વ્યાપનામાં ... અ પ્રમાણે કુટુંબિક ... નિર્વાહ પાસ તથા ઘણા રોગો વગેરે તે સાનગીન ભોગ ભગવાન ... અને ઉપાધિ વ્યાધિ (અનુચિત અભ્યાસમાં ...) ... ઘણા ... સમર્થ થતા નહિ તથા તમામ રેગાથી ... ઘર ... હે ગૌતમ ! ઉપર બતાવેલ સોરિયન માછી મત્સ્યનો આહાર કરતા એ ... પૂર્વ જન્મના ઘણા કર્મના ... ભોગવતો થકો વિચરે છે.

ગૌતમ ... ભગવાન ! એ સોરિયન માછી ... કાળ કરીને કયાં જશે ?

ભગવાન કહે હે ગૌતમ ... તે માછી ... વર્ષનું પરમ આયુષ્ય ભોગવીને કાળને સમયે ... રત્નપ્રભા ... પછી ... પછી મગાપુત્રની પેઠે ... પછી હસ્તીનાપુર નગરે ... ઉપજશે ... મરી ... કુળમાં ઉપજશે ... પામી સુધર્મ ... થઇ ... મહાવિદેહને વિષે સિઝશે (મુક્તિ પામશે)

સાર

હિંસાકારી કર્મ કરનારા આ અધ્યયનનો સાર ... છે

અધ્યયન ૯ મું.

દેવદત્તા

તે કાળ તે સમયને વિષે રોહીડ નામે ઋદ્ધિવંત નગર હતું ત્યાં પુઢવીવડિંસ નામે ઉદ્યાન, વરુણ નામે યક્ષ, વૈશ્રમણદત્ત રાજા શ્રીદેવી રાણી, પુષ્યનંદી કુમાર નામે યુવરાજ અને દત્ત નામે ધનાઢ્ય ગાથાપતિ હતા એ ગાથાપતિને કૃષ્ણશ્રી નામે ભાર્યા છે તે દત્તગાથાપતિની બેટી અને કૃષ્ણશ્રીની અંગજાત દેવદત્તા નામે અતિ રૂપવંતી પુત્રી હતી એકદા શ્રી વર્દ્ધમાન સ્વામી સમોસર્યા પૂર્વવત પર્ષદા આવી પાછી વળી ત્યાર પછી તેમના બડા શિષ્ય ગૌતમ સ્વામી છઠ્ઠને પારણે ગોચરી માટે રાજમાર્ગ આવ્યા જ્યાં તેમણે ઘણા હાથી ઘોડા અને પુરુષના સમુદાય વચ્ચે એક સ્ત્રીને હાથે બાંધી નાક કાન છેદી શૂળીએ ચડાવવા લઈ જતા દેખીને શ્રી ભગવાન પાસે આવીને તેનો પાછલો ભવ પૂછ્યો

ત્યાર પછી પ્રભુ કહેવા લાગ્યા તે કાળ, તે સમયને વિષે આ જંબુદ્વીપના ભરતક્ષેત્રને વિષે સુપ્રતિષ્ઠ નામે ઋદ્ધિવંત નગર હતું ત્યાં મહાસેન નામે રાજા હતો, તેને ધારિણી પ્રમુખ એક હજાર રાણીનો અંતેઉર

હતો તે મહાસેન રાજાનો પુત્ર અને ધારિણી રાણીનો અંગજાત સિંહસેન નામે કુમાર હતો તે અનુક્રમે યુવાન અને યુવરાજ હતો તેને તેના માતાપિતાએ મોટા પ્રકારે અતિ ઉંચા પાંચસો મહેલ નીપજાવી આપી એક દિવસ મોટા રાજાની શ્યામાદેવી પ્રમુખ ૫૦૦ રાજકન્યાઓ પરણાવી અને પાંચસો પાંચસો હાથી ઈત્યાદિ ક પાંચસો પાંચસો સર્વ વસ્તુઓ દીધી પછી સિંહસેન કુમાર શ્યામાદેવી પ્રમુખ પાંચસો રાણીઓથી મનુષ્ય સંબંધી પાંચ પ્રકારે વિષય સુખ ભોગવે છે ત્યાર પછી અન્યદા તેનો પિતા મહાસેન રાજા મૃત્યુ પામ્યો તેનું મૃતક કાર્ય કરી પોતે યુવરાજ હોવાથી ભૂમિપતિ થયો

હવે સિંહસેન રાજા પાંચસો રાણીઓ પૈકી એક શ્યામાદેવી રાણીમાં મૂર્છિત થયો હોવાથી તેનો જ આદર કરે છે બીજીઓનો આદર ન કરે અનુમોદે નહિ વચનાદિ પણ બોલે નહિ તેથી બાકીની ચારસો નવાણું રાણીઓએ તથા તેઓની ધાવમાતાઓએ એવો વિચાર કીધો કે, શ્યામાદેવીને વિષ પ્રયોગે અગ્નિ પ્રયોગે તથા શસ્ત્રને ઘાતે કરીને જીવિતથી રહિત કરવી એવો નિશ્ચય કરી શ્યામાનો લાગ અને અવસર જોતી થકી સર્વ રાણીઓ વિચરે છે આ વાત શ્યામાદેવીના જાણવામાં આવવાથી બહુ ભયભીત થઈ [illegible] કોપઘર છે ત્યાં આવીને આર્ત્તધ્યાન કરવા લાગી

સિંહસેન રાજા શ્યામાદેવીને કોપના ઘરે બેઠી જાણી ત્યાં આવી તેને આમ બોલ્યા કે તમે શા માટે આર્ત્તધ્યાન ધ્યાઓ છો ? ત્યારે શ્યામાદેવી કહે હે સ્વામિન્ ! મારી

ચારેને નવાણું ગોત્ર તથા તેઓની માતાઓ તમે મારી તો
હિંસા થયા ગ એમ જાણી મને મારવા માટે હિંસા જેતી થઈ નિગ્ર
હે માટે તેના ભયથી કરીને આત્મધ્યાન ધ્યાઉં છું સિદ્ધસેન
બોલ્યો “ તમે આત્મધ્યાન કરો પણ તમારું વગેરે
કાંઈ ન થાય તેવા મહિમાવન્ત કરીશ એવાં નીચ વચને તો મ
નેનીને ત્યાંથી નીકળીને કુટુંબ-પરિવારને તેડીને કહ્યું ‘ તમે
એ, સુપ્રતિષ્ઠ નગરની બહાર એક મોટી ઘણા થાંભલા સહિત
એવા યોગ્ય દાનશાળા કરો અને તે પ્રમાણે કરી મારી આજ્ઞા
અને પાછી સોંપો ’ અતિ વિનયી પુરુષોએ હાથ જોડી વચન મા
નની તત્કાળ સુપ્રતિષ્ઠ નગરની બહાર પશ્ચિમ દિશા તરફ એક
મોટી અને ઘણા થાંભલા સહિત જોવા લાયક દાનશાળા કરીને
સિદ્ધસેન રાજા પાસે આવીને આજ્ઞા પાછી સોંપી

ત્યાર પછી એકદા પ્રસ્તાવે સિદ્ધસેન રાજાએ પોતાની ગામનો
નવાણું રાણીઓ અને તેના ચાર માતાઓને સામગ્રી ઉપર સઘળી
કુટુંબ દાનશાળાએ જમવા આપ્યો તથા અતિઘણા વસ્ત્ર, ફુલ,
માળા, અલંકાર અને ચાર પ્રકારના અશનાદિ સુગંધિક પુષ્પ
પાને રસ ભોજન પાન તથા વસ્ત્રાભરણ સહિત, ચાર પ્રકારના
અશનાદિક આહાર ખાની પીને મદિરાપાન કરીને ઘણી
મોટે વર્તતી નિગ્રહે છે એવા ઉતના સમયમાં સિદ્ધસેન રાજાએ
અર્ધરાત્રિએ નગર સઘળા પુરુષોને તે દાનશાળાએ
આવીને તેના તમામ દ્વાર (બારી-બારણાં) બંધ કરાવીને તેને ચા
તરફથી અગ્નિ દીધી તેથી આ મોટા નવાણું રાણીઓ તથા તેઓની

સા મે નનાજુ ધાનમા ા મે અત્યત પીગ ા ી આક્રંદ કરતી બગી મ ક પામી

મિહસેન રા ા, ઉપ નના ા મ ને સાવી અત્યત પાપ ટે પાને ચોનીસમે સગનનુ પરમ ઉત્કૃષ્ટ આનુ ક ભો ાીને ગાળત મમરે કાળ કરીને ગ્ડી નરકે ઉત્કૃ ી બાીશ સા ારોપમની સ્થિ તિએ ઉપન્યો ત્યાથી આતરા ડિત નીકળીને ઉપર કહેલા ગેનીડ નગરને વિરે દત્ત નામે સાથ વાહની કહ્ની બ્યાસાની કૂ મ પુત્રીપણે ઉપન્યો ત્યાર પછી કહનીને નવમે નામે અત્યત રૂપવત પુત્રી સ્ત્રી તેનુ મગા ગોરિ જમાડી દેવ ના સેનુ નામ પાડ્યુ તે કન્યાપાણ ધાવે કરી વધના ા ી મનુક્રમે મા ગ્યા ાવ્યા મમાર્ડ યુવાનન્યા પ્રાપ્ત થના રૂપ અને લાવણ્યે કરી અતિગોભાયમાન થમ

દવ ના કુમા કા અ ા ા વસ્તાવે સ્નાન કરી શનના પર્યગી ઘા ી ઘણીઓ સાથે સોનાના તાર મચેરી ડીએ રમની હતી તે અવમરે વેસમણ ા ત ાજા સ્નાન કરી તા ાર પોતેગી વિભુતિ ચર્ડ ઘાડ ઊશા ઘણા પરૂ ા સાથે પરીવા થમા અશ્વને કિરા કરાવવા જતા ત્ત ા ાાપતિના ઘર સમીપ આ ા ા દત્ત ના ા સોનાની દડીએ રમતી દેખી તેના રૂપ અને લાવણ્ય કરી વિ મય થયો અને આદેશકારી પુરુષને તે ને રાનુ નાન પ ર ને ા ા ક હેવા લાગ્યો હે સ્વામિન્ ત દત્ત સાર્થવાહની પુત્રી અને કહ શ્રી ા અગજાત દેવ ના નામ કુમારિકા છે રા પ ા વેસમ અદત્ત રાજા મશ્ર ખેતાનીને ઘેર આ તે ા ો અત્યતર પુરુષને તે ગાીને વહેવા લાગ્યો તમે જઈને દત્ત સાથ વાહની પુત્રી કન્યાને આપણા પુસમનદી કુવર માટે ભાયાપણે માગો

અભ્યતર પુરૂષ ઉતનુ વચન તહન કરી દત્ત સાર્થવાહના ઘેર જઈ દેવદત્તા પુત્રીને પુસનંદી યુવરાજની બાયાપણે વરવા માગી ત્યાર સાર્થવાહે તે માગુ સુનીથી કબુલ કીધુ એટલે તે વાત અભ્યતર પુરૂષે વૈસમણ દત્ત રાજાને આવી નિવેદિત કરી

દત્ત સાર્થવાહે, એકદા પ્રસ્તાવે શુભ મુહૂર્ત જોઈ દેવદત્તાને સ્નાન કરાવી કીમતી વસ્ત્રાભૂષણ પહેરાવી સહસ્ત્ર પુરૂષ ઉપાડે એવી શિબિકા (પાલખી) ઉપર બેસાડીને ઘણા મિત્ર તથા જ્ઞાતિજનને સાથ સઘન સર્વ પ્રકારના વાજીત્ર વગડાવતો રોહિડ નગરમાં થઈને જ્યા વૈસમણ રાજાનુ ઘર છે ત્યા આવીને તેમને બે હાથ જોડીને દેવદત્તા કુમારિકા સોંપી ત્યારપછી વૈસમણ દત્ત રાજાએ ઘણા દાસ સગીન ચાર પ્રકારના આહાર નીપજાવીને મિત્ર જ્ઞાતિ કુટુબ સમસ્ત ત્યા નિમંત્રી જમાડી પુસનંદી કુમાર અને દેવદત્તા કુમારિકાને સોના, રૂપાના કળશ કરી સ્નાન કરાવી પાટ બેસાડી, લગ્ન પ્રસગ યોગ્ય વસ્ત્ર પહેરાવી હોમ આદિ સર્વે વાજીત્ર વાજતે પાણિગ્રહણ કરાવ્યુ પછી પુસનંદી કુમાર દેવદત્તા કુમારિકા સાથે બત્રીસબદ્ધ નાટક પડતે થકે યાવત્ સુખ ભોગવતો વિચરવા લાગ્યો

ત્યા પછી વૈસમણદત્ત રાજા એક પ્રસ્તાવે કાળ પ્રાપ્ત થનાથી તેની મૃતુ ક્રિયા કરી પુસનંદી ગાદીએ બેઠા અને પોતાની માતા શ્રીદેવીનો ભક્ત થયા દિન પ્રતિદિન શ્રીદેવીને પગે પડીને શતપાક સહસ્ત્રપાક તેલ શરીર મર્દન કરાવી ત્રણ સમય પાણીએ સ્નાન કરાવી, તેને ભોજન જમાડીને પછી પોતે સ્નાન કરી, જમી મનુષ્ય સબધી પ્રધાન ભોગ ભોગવતો વિચરે છે ત્યાર પછી એકદા પ્રસ્તાવે દેવદત્તા દેવીને રાત્રિના અતરમા કુટુમ્બ જાગરિકા જાગતા એવો અધ્યવસાય ઉપન્યો જે પુસનંદી રાજા શ્રીદેવી માતાનો ભક્ત થયો છે

તેથી શ્રીદત્તાને જીવીત પ ર્તિન ર તો સુખ કરશે એમ વિચારી તો મારવાનો વ્રાન જેની વિરે છે

એમજ પ્રમાણે શ્રીદત્તાને સ્નાન કરી દાર પીો એમાન મધ જામ સ્તનને વિલ નિ ાજશ પોતેહેખી દેવ મા ા બ્બારી અને પાગે ગોધ માજ્મને નહિ જોવાથી એ ા નો ક-ખુમ અમિમાં તપાવી કેશુના કુ ન જેવા ર્ી તેને સ્રાામ દા પગી મોદીના શુળ અ નમાં પ્રેક્ષેપ્યા તેથી તે નોર મોટે શ આગીો મ યુ પામે તો આરાર શબ્દ સાનણીને તના દાગી લા બ્બાવી ઉએ જ ના દેવદત્તાને નામની લીધી અને શ્રી ાને મ પુ પાંાોથી ગાઢ પણો શોક ર્રીતેકળોમન્ત પમનદી રાજાને વિલિ તર્ન્હ તાનાની માતાનુજુ રીનમ બ્રુથયલ્ર માન ગો પુમનદી પણો ગાઢાતુર મ ઝ શ્રોતી નેપ જેમની કાળીની પેં બાલ ર ાપ ા પછી મેર મુદ્દત આનંદ સ્વસ્થ થઈ ઘણા મનુષ્યો નો આદૃ દ ર્તાં આવી માતાને મ ચુકિરા કી પછી ઘણો કો ાયમાન થઈ દેવ ગાો અન્ય પુર પાસે પકડાવીો ઉપર પ્રમાણે મોતી મારવાથી આ ના તેથી ગાતમ ! દેવદત્તા દેવી ાવભવમા ઘણુ કાળના નાા ૂ મ કરવા થી ઉપર પ્રમાણે તેના માા ર ભોગવે છે

ગોતમ કહે હે ભગવન્! દેવદત્તાવાવી માગ દરીને કા ળો ભગવાન બોલ્યા દેવદત્તા એંશી વરસનું પરમ ઉ કૃષ્ટ આયુષ્ય ભોગવીો કાળને અવરે મ રા દરીને રત્નમા વી એ પહેલી નરકે જશે ત્યાંથી નીકળી વનસ્પતી આદિ તેહમાં ઉપ જશે ચીવીમારથી આવી મરાવાને લીધે મરી એજ ન રના ગોના કુળને વિ ઉપજી બોધ પામી શુભ પે દેવતા થઈ મહાવિદેહ ક્ષે મુક્તિ પામશે

અધ્યયન ૧૦ મું.

અંજુ.

તે કાળ, તે સમયને વિષે વર્દ્ધમાન નામે નગર હતુ ત્યાં વિજયવર્દ્ધમાન નામે ઉદ્યાન, માણિભદ્ર યક્ષ અને વિજયમિત્ર નામે રાજા હતો ત્યાં ધનદેવ નામે ધનાઢ્ય સાર્થવાહ હતો, જેને પ્રિયંગુ ભાર્યા નામે અને અંજૂ નામે યથાર્થ યવતી પુત્રી હતી તે સમયને વિષે ભગવાન મહાવીર સમો સર્યા–પ્રધાન નીકળી ધર્મકથા સાંભળી પાછી વળી. ત્યારપછી તેમના વડા શિષ્ય ગૌતમ પૂર્વવત્ ગોચરીએ આગમન કરતા વિજયમિત્ર રાજાના ઘરની અશોકવાડીની સમીપે આવ્યા ત્યાં એક સ્ત્રી નાનીમામના ક્ષય થકી દુર્બળ કડકડીભૂત થયેલી, ક્ષુધાએ વ્યાપેલી, હાડ ચામડી વળી ગયેલી, આગુ વસ્ત્ર ભીની સાડી પહેરેલી, કલેશ પામી, ચામણી અને નમણી વચને કુરુઆટ કરતી એવી સ્ત્રી દેખી શ્રી ગૌતમે શ્રીભગવાન પાસે આવીને પૂર્વવત્ તેનો પાછલો ભવ પૂછ્યો

ભગવાન બોલ્યા તે કાળ, તે સમયને વિષે, આ જંબુદ્વિપના ભરતક્ષેત્રને વિષે ઇંદ્રપુર નામે નગર હતું, ત્યાં ઇંદ્રદત્ત રાજા રાજ્ય કરતો હતો એ નગરમાં પુઢવીશ્રી નામે ગણિકા રહેતી હતી તે

વણા રાજા રાન શેઠ, સેનાપતિ, પુરોહિત પ્રમુખને ચૂર્ણ મિત્ર ... સંહારી વરદ કરીને તેનાથી મનુ ... પ્રધાન માં ભોગવતી હતી એવા પાપ કર્મ ... ને પાત્રીસમા વર્ષનું પરમ ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય ભોગવીને જાતિને સમરે ... કર્યા. બ્રીજ નેમિ ... મારીત સાગરા પમની સ્થિતિએ નારકીપણે ઉપની ત્યાંથી નીકળીને ઉપરના વર્દ્ધમાન પુર નગરને વિષે વનવિત્ર સાર્થવાહની પ્રિયંગુ નામે ભાર્યાની કુખને વિષે પુત્રીપણે ઉપની નવમે માસ તેના જન્મ થયા પછી તેનુ અજૂ એવુ નામ પાડયું ... સર્વ હકીકતની ... જાણવુ ।

એકદા પ્રસ્તાવે વિજય રાજાએ અશ્વ ... મનાવવા જતા જેમ ... દર્ધ્નેન્તા દીઠી તેમ તેને અજૂ ... ગીદી । તેનાથી પોતે પાણિગ્રહણ કીધુ અને તેનાથી ભોગ ભોગવવા લાગ્યો એકદા અજૂને ગુહ્યસ્થળ શૂળ રોગ પ્રગટ થયો ઘણા પ્રકાર ઔષધ ... કીધા પણ તે રોગ મટાડવા ... સમર્થ થયું નહિ તેથી અજૂ દેવી શૂળ ... નાની ... મળ બની ... વચન બોલતી વિલાપ કરતી રહે છે હે ગૌતમ ! અજૂ દેવી પૂર્વ ભવના ઘણા કાળના ... કર્મ કરવાથી ... સમાણે તેના ... ભોગવે છે

૧ ગૌતમ કહે હે ભગવન્ અજૂ દેવી ત્યાંથી કાળ કરીને ક્યાં જશે ?
શ્રી સર્વજ્ઞ ઉત્તર દે હે ગૌતમ ! અજૂ દેવી ૯૦ વર્ષનું પરમ ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય ભોગવીને કાળ કરીને પહેલી નરકે ઉપજશે પછી મૃગાપુત્રની માફક મના ... ભ્રમણ કરશે ... અગ્નિ વગેરે

મા ઉપજશે ત્યાંથી આવ . દિન હિ ગી નર્ક નિાળ ભિ મા મોન
ધો, ત્યા ચીમા ની હાથ નેઽ નગરના ગ શ કર પુનપણે
ઉપજશે ત્યાં સાધુ સમીપે ધર્મ પામી દિક્ષા લે ધર્મ . દેવના
ધર્મ મહાવિદેહક્ષેત્રને વિષે (મૃગાપુત્રની માફક) મુક્તિ પામશે

સાર.

ભોગે રોગ ભય એનુ ભતૃહરીનુ વાક્ય બેરકા મતલબનું છે, એમ આ ૫ થી પ્રત્ય ક્ષ પ્રતીત થાય છે પૃથ્વીશ્રી અથવા પુ ની ની નામની ાહિ ા વિષયભો ભા નમી રહ્ની અને એમાજ મગ્ન થઇને ગા ઢ માનતી ના તેના ર તરીક એજ સુખની જના એ ભોગવવા દુ ખનુ ગમ થઇ પડી **"જેવી જાતનું પાપ તેવીજ જાતનુ ફળ "** એ લેવાની ખુબી છે **" જેવું પુણ્ય તેવા જ ફળ"** એમ આપણે હમેશ જોતીએ છીએ પણ માણુ નાગે શા મે દ ઝમતીમરી પાપાય . - તી વખતે જે **જાતના સુખ ખાતર** તે પાપાય ખ કરીએ છીએ **તેજ જાતના દુ ખ** રૂ તરીકે - વશ્ય મળવાના છે એન તો આપણે જ્ઞ ા પણ થતુ નથી

શ્રી

વિપાક સૂત્ર.

દ્વિતીય સ્કંધ. સુખવિપાક,

જેમા

પ્રવેશિકા

તે કાળ તે સમયને વિષે, રાજગૃહ નગરે ગુણશીલ નામે ઉદ્યાન શ્રીસુધર્મા સ્વામી સમોસર્યા. તેમના જંબુસ્વામી સેવા-ભક્તિ-વિનય કરી પૂછવા લાગ્યા ... શ્રમણ ભગવાન મહાવીર જેઓ મુક્તિ પામ્યા તેઓએ શ્રી વિપાક સૂત્રના 'દુઃખ વિપાક' નામના પહેલા શ્રુતસ્કંધના અર્થ આ... 'સુખ વિપાક' નામના બીજા શ્રુતસ્કંધના ... કર્યા

સ્વામી તે અરજ સ્વીકારીને ... ...

અધ્યયન પહેલું

સુબાહુકુમાર

તે કાળે, તે સમયને વિષે, હસ્તિશીર્ષ નામે ઋદ્ધિવંત નગર હતું. તેની બહાર ઇશાન કોણમાં પુષ્પકરંડક નામે ઉદ્યાન, કૃતમાલ વન અને પ્રિય નામે યક્ષનું યક્ષાયતન* હતાં. તે નગરને વિષે અદીનશત્રુ રાજા હતો. તેને ધારિણી વગેરે પ્રમુખ હજાર રાણીઓનું અંતઃપુર હતું. એકદા ધારિણી રાણીએ સ્વપ્નમાં સિંહને જોયો, નવ માસ પૂર્ણ થયે પુત્રનો જન્મ થયો. તેનો મોટો મહોત્સવ કરી પછી જન્મ મહોત્સવ કરી તેનું સુબાહુકુમાર નામ પાડ્યું. યુવાવસ્થાએ તેને પુષ્પચૂલા પ્રમુખ પાંચસો રાજકન્યાઓ પરણાવી, પાંચસો પાંચસો વસ્તુની ભેટ દીધી. પાંચસો મહેલ બંધાવી આપ્યા. તેમાં સુબાહુકુમાર પાંચ વિષય ભોગવવા લાગ્યો.

તે કાળે, તે સમયને વિષે, ભગવાન મહાવીર ઉપર પુષ્પકરંડક ઉદ્યાને પધાર્યા. તેમને પ્રણામ તથા વંદન, કુણીકની પેઠે, પાંચ પાંચ વસ્ત્રો સુબાહુકુમાર પણ જમાલિની પેઠે રથે બેસી વાંદવા

---

* **યક્ષાયતન** એ સંસ્કૃત શબ્દ છે. યક્ષનું **આયતન** એટલે ઘર. વ્યવહાર દેવનું મંદિર જોવાનું છે. યક્ષના દેવના નામ કોઈ ઠેકાણે આવે છે પણ જૈન દેવતાનું નામ, બીજે ક્યાંય આવતું નથી.

...કુમારે તે ધર્મ સાંભળી આનંદ પામી શ્રી મહાવીર સ્વામી પાસે અણુવ્રત અને સાત શિક્ષાવ્રત એ બાર પ્રકારે ગૃહસ્થનો ધર્મ અંગીકાર કરી પાછો વળ્યો. ત્યાર પછી શ્રી ગૌતમ સ્વામી સુબાહુકુમારનું રૂપ દેખીને આશ્ચર્ય પામી શ્રી મહાવીર દેવને પૂછતા હવા, "હે પૂજ્ય! સુબાહુકુમાર આવી [illegible] ઋદ્ધિ અને સુખ શા પુણ્યથી પામ્યા છે?"

ભગવાન કહેવા લાગ્યા કે તે કાળ ને સમયને વિષે જંબુદ્વીપના ભરતક્ષેત્રને વિષે હસ્તિનાગપુર નામે નગર હતું. ત્યાં સુમુખ નામે ગાથાપતિ વસતો હતો. તે નગરના સહસ્ત્રાવન ઉદ્યાને ધર્મઘોષ નામે સ્થવિર પાંચસો સાધુ સાથે વિચરતા હતા. તેમના શિષ્ય સુદત્ત નામે અણગાર તેજસ્વી તપસ્વી નિરંતર માસમાસખમણ તપ કરી વિચરતા હતા. તે એક માસખમણના પારણે ગૌતમ સ્વામીની પેઠે ફરી આજ્ઞા માગીને હસ્તિનાપુર નગરને વિષે ગોચરી ફરતા થકા સુમુખ નામે ગાથાપતિના ઘરને વિષે આવ્યા. તેમને આવતા દેખીને સુમુખ ગાથાપતિએ હર્ષ સંતોષ પામી બેસવાના આસનથી ઊઠીને સાત આઠ પગલાં સામા જઈને નમસ્કાર કરી ચાર પ્રકારનો નિર્દોષ આહાર [illegible] પ્રતિલાભ્યો. તેથી [illegible] ની અં[illegible] ની વૃદ્ધિ થઈ તથા આકાશે [illegible] ની [illegible] મોટું દાન દીધું જેથી ઘણા લોક [illegible] સુમુખ ગાથાપતિને ધન્ય છે [illegible] સુમુખ ગાથાપતિ ઘણાં વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવી કાળને સમયે કાળ કરીને ઉપર કહેલા હસ્તિનાપુર નગરને વિષે અદીનશત્રુ રાજાની ધારિણી રાણીની કૂખે પુત્રપણે ઉપન્યો. [illegible] સુબાહુકુમાર નામ [illegible] પાંચસો [illegible] ઉપર પ્રમાણે [illegible]

હવે સુબાહુ કુમાર શ્રાવક* થયા પછી તત્ત્વના જાણ થઇ સાધુ-સાધ્વીને નિર્દોષ આહારાદિક પ્રતિલાભતા થકા વિચરે છે અને આઠમ, ચૌદશ, પુનમ અને અમાવાસ્યાના દિવસે પૌષધશાળાને વિષે જઇ, પુંજી, વડીનીતિ-લઘુનીતિની ભૂમિકા પડિલેહીને, દાભનો સંથારો પાથરીને, બેસીને, અઠ્ઠમભક્ત તપ કરીને પૌષધ વ્રત કરતા વિચરે છે. એકદા મધ્ય રાત્રિને સમયે ધર્મજાગરિકા જાગતા તેમને એવો વિચાર ઉપજ્યો કે "જ્યાં ભગવાન મહાવીર વિચરે છે તે ગામ, નગર, પુર, પટ્ટણ ધન્ય છે. તેમની પાસે દીક્ષા લેનારાઓ ધન્ય છે, શ્રાવકપણું અંગીકાર કરનારાઓ ધન્ય છે અને તેમનો ધર્મોપદેશ સાંભળનારને ધન્ય છે. જો તેઓ અત્રે પધારે તો હું તેમની પાસે દીક્ષા લેઉં."

ઉપર પ્રમાણે સુબાહુ કુમારનો વિચાર જાણીને ભગવાન મહાવીર ગ્રામાનુગ્રામ વિચરતા વિચરતા હસ્તિશીર્ષ નગરે પુષ્પકરંડ ઉદ્યાનને વિષે પધાર્યા. પૂર્વવત્ પરિષદા તથા રાજા વાંદી પાછા વળ્યા. સુબાહુ કુમાર પણ મોટા આડંબરે વાંદી પાછા વળ્યા. પછી મેઘ કુમારની પેઠે માત પિતાને પૂછીને શ્રી મહાવીર સમીપે દીક્ષા ગ્રહણ કરી ઇર્યા સમિતિએ વિચરતા તથા સ્થવિરો પાસે અગ્યાર અંગ ભણી ઉપવાસ, છઠ્ઠ, અઠ્ઠમાદિક તપો વડે પોતાના આત્માને ભાવતા ઘણા વર્ષ સામાન્ય પર્યાય પાળી એક માસની સંલેખણા કરી સાઠ ભક્ત અણસણ છેદી પોતાના પાપ પ્રકાશ કરી, મિચ્છામિદુક્કડ પડિક્કમીને સમાધિ પામી કાળને સમયે કાળ કરીને સુધર્મ દેવલોકે દેવતાપણે ઉપજ્યા. ત્યાંથી અંતર રહિત દેવતાનું આયુષ્ય પૂર્ણ કરીને મનુષ્યપણું પામી સાધુ થઇ ઘણા વર્ષનું ચારિત્ર પાળીને આરાધી,

---

* 'શ્રાવક' એટલે (ધર્મ શાસ્ત્ર) સાંભળનાર.

પડિકમી સમાધિ પામી કાળને અવસરે કાળ કરીને સનતકુમાર દેવલોકે દેવતાપણે ઉપન્યો ત્યાંથી ચવીને મનુષ્યભવ પામીને પ્રવ જ્યા તે પાળીને બ્રહ્મ દેવલોકે દેવતા થઇ વળી મનુષ્યભવ પામી મહાશુક્ર દેવલોકે દેવતા થઇ મનુષ્ય ભવ પામીને આરણ દેવલોકે દેવતા થઇ મનુષ્ય ભવ પામી સર્વાર્થસિદ્ધ દેવતા થયો ત્યાંથી આ વતા તિહાંથી નીકળીને મહાવિદેહ ક્ષેત્રે મોટા વ્યવહારીઆના કુળને વિષે નિપજશે

બાર

પવિત્ર મુનિઓને દાન આપવું તે મહત્ પુણ્યનું કારણ છે એમાં ઉત્તમ ગુણ, ગુરુ સંજોગ અને સર્વસંવરણનો પ્રેમ આવતાં આ પ્રમાણે મુનિનુ પ્રતિલાભ કેવા ભાવ ને ગુણથી થવું હતુ

દરેક જીવ ઇચ્છા પ્રમાણે ક્રીયા થાય છે તે નિયમાનુસાર મુસા તો એ ભગવાનના દર્શનની ઇચ્છા થઇ હતી ને પણ ક્રીયા થવાનો પ્રેમ હતો ભગવાને તેની તે ઇચ્છા નાનથી જાણી ને ન વિહાર કર્યો એમ દરેક જીવ ઇચ્છા ... ખરેખરી અને તીવ્ર ભાવ હોય ત્યારે તેને ક્રીયા થવાના પ્રસંગ અને સાધન વગેરે મોટે ભાગે મળી રહે છે

મિથ્યાત્વ દુર કરીને ... ભાવ ... તેથી સમકિત ... જ્ઞાન ... ધન ધાન્ય એવા ... ... પણ સુપાત્ર મુનિ પ્રેમભાવ ... તપ અને સંયમ પાળી મધ્યમ સ્થા તેથી દેવતાપણું અને મનુષ્યપણું પામ્યા અને અંતે મુક્તિના અધિકારી થયા

અધ્યયન ૨ જુ—ભદ્રનંદી

ઋષભપુર નગર થુભકરંડ ઉદ્યાન, ધન્ના યક્ષ ધનાવહ રાજા સરસ્વતી પટરાણી ભદ્રનંદી કુમાર ને શ્રીદેવી પ્રમુખ ૫૦૦ કન્યાઓ પરણાવી ભગવાન પધાર્યા તેમની સમક્ષ શ્રાવક ધર્મ અંગીકાર કર્યો

પૂર્વભવ આ પ્રમાણે—મહાવિદેહ ક્ષેત્રે વિદેહ પુંડરગિણી નગરી વિજયકુમારે જુગબાહુ તિર્થંકરને પ્રતિલાભ્યા તેથી મનુષ્યનું આયુષ્ય બાંધી અહીં ઉપજ્યો શેષ સુબાહુ કુમારની પેઠે જાણવું યાવત મહાવિદેહ ક્ષેત્રે મુક્તિ જશે

અધ્યયન ૩ જુ—સુજાત કુમાર

વીરપુર નગર મનોરમ ઉદ્યાન, વીરકૃષ્ણ મિત્ર રાજા શ્રીદેવી રાણી, સુજાત કુમારને બલશ્રી પ્રમુખ પાંચસો કન્યાઓ પરણાવી યાવત પૂર્વભવે ઇષુકાર નગર, ઋષભદત્ત ગાથાપતિ પુષ્પદત્ત અણગારને પ્રતિલાભતા મનુષ્યનું આયુષ્ય બાંધી અહીં ઉપજ્યો યાવત મહાવિદેહ સીઝે

અધ્યયન ૪ થું—સુવાસવ કુમાર.

વિજયપુર નગર, નંદનવન ઉદ્યાન, અશોક યક્ષ વાસવદત્ત

અધ્યયન ૧૦ મું-વરદત્તકુમાર.

સૌગંધિ નગર ઉત્તરકુરૂ ઉદ્યાન પાસામિત્ર યક્ષ મિત્રનંદી રાજા, શ્રીકાંતા રાણી વરદત્ત કુમાર વીરસેના પ્રમુખ પાંચસો કન્યા પરણ્યા તીર્થંકર સમોસર્યા શ્રાવકનો ધર્મ આદર્યો પૂર્વભવે શતદ્વાર નગર વિમલવાહન રાજા તેણે ધર્મરૂચિ અણગારને પ્રતિલાભ્યો મનુષ્યનું આયુષ્ય બાંધી અહીં ઉપનો શેષ સૂત્ર સુબાહુની પેરે પોસાને વિષે ચિંતવ્યું પૂર્વવત્ દીક્ષા લીધી સ્વર્ગે ચડીને દેવલોકે ૩-૫-૭-૯-૧૧ સ્વર્ગે યાવત્ સર્વાર્થ સિદ્ધે દેવપણે ત્યાંથી ચવીને મહાવિદેહ ક્ષેત્રે દ્રઢની પેરે સિદ્ધશે

વિપાકસૂત્રના બન્ને સ્કંધ સમાપ્ત

શ્રી

ઉપાસક દશાંગ સૂત્ર.

(જૈન શાસ્ત્રનુ ૭ મુ અંગ)

જેમા,

ધર્મની ઉપાસના કરનારા દશ શ્રાવકોનો
ઇતિહાસ આપવામા આવ્યો છે

---

૧ આનંદ	કુંડકોલિયા
૨ કામદેવ	૭ સદ્દાલપુત્ર
૩ ચુલનીપિયા	૮ મહાશતક
૪ સુરાદેવ	૯ નંદનીપિયા
૫ ચૂલશતક	૧૦ સાલીહીપિયાં

(આ ૧૦ ચરિત્રો શ્રાવક'નુ કર્તવ્ય સમજાવે છે અને દૃઢતા અથવા શ્રદ્ધા' શીખવે છે)

"ज्या धर्म छे त्यां सघळु छे"

પ્રવેશિકા

તે કાળ તે સમયે વિષે (એટલે આ અવસર્પિણીના ચોથા આરાને વિષે) ચંપા નામે નગરી હતી. (તેનું વર્ણન ઉવવાઇ સૂત્રથી જાણવું) તે નગરીની બહાર ઇશાન ખૂણામાં નંદનવન સમાન ઉદ્યાન હતું જેમાં પૂર્ણભદ્ર નામે યક્ષનું દેરૂં હતું આ ઉદ્યાનમાં શ્રી મહાવીર પ્રભુના શિષ્ય આર્ય સુધર્મ સ્વામી પધાર્યા તેમને વંદન નમસ્કાર કરી (તેમના શિષ્ય) શ્રી જંબુ સ્વામી કહેતા હવા હે પૂજ્ય! શ્રમણ ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામી કે જે મોક્ષને પામ્યા છે તેઓશ્રીએ સાતમું અંગ જે ઉપાસક દશાંગ સૂત્ર તેના અર્થ કેવી રીતે પરૂપ્યા છે તે કૃપા કરીને ફરમાવો?"

આર્ય સુધર્મ સ્વામી તે અરજ સ્વીકારીને શ્રી ઉપાસક દશાંગ સૂત્રના દશ અંગ આ પ્રમાણે ફરમાવતા હવા

અધ્યયન ૧ લુ.

आनंद गाथापति

વાણિજ્યગ્રામ નામે નગર હતું જ્યાં જિતશત્રુ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો ત્યાં એક ઘણો ધનાઢ્ય આનંદ નામે ગાથાપતિ (ગૃહસ્થ) વસતો હતો તે એટલો નસીબવાન હતો કે ચાર ક્રોડ સુવર્ણ જમીનમાં દાટેલા રાખતો, ચાર ક્રોડ સુવર્ણથી વ્યાપાર કરતો અને ચાર ક્રોડ સુવર્ણ ઘરવખરામાં રોકી રાખતો

તેને ત્યાં ૧૦,૦૦૦ ગાયોનું એક ' ગોકુલ ' એવા ૪ તો ગોકુલ ' હતા.*

(આટલો શ્રીમંત અને જીવદયાપ્રતિપાલ હોવા ઉપરાંત) આનંદ ગાથાપતિ (એવો ડાહ્યો હતો કે) રાજ્યપુરુષો, સાર્થવાહો કુટુંબીઓ પરના નાણુમો વગેરે તેની સલાહ શુભ બાબતમાં તેમજ વ્યવહારની બાબતમાં પણ પૂછતા વળી તે કુટુંબને વિષે સ્થંભ સમાન હતો

---

*મહદ્ગૃહસ્થની વ્યાખ્યા કેવી હોય તે આ પરથી લેવાનું કે તે પૈસા પાત્ર હોય તેમજ નહિ પણ જાતીનો પ્રતિપાલ હોય ઘણા ગંભીર અને શાંતો હોઈ સર્વેને પૂછવાના ઠેકાણા તરીકે મનાતો હોય અને કુટુંબીઓમાં સાર્વ [illegible] પાત્ર હોય તો તેને ખાનગી સલાહ ૧૬૬ મહીને ભિક્ષાર્થે [illegible]

આનંદની પત્ની શીવાનંદા પણ અતિ રૂપની અને [illegible] ગુણ તથા ૬૪ કળામાં નિપુણ હતી. બીજું [illegible] આનંદને [illegible] તેનાથી સ્નેહ હતા.

વાણિજ્યગ્રામની બહાર ઇશાન ખુણામાં દુતિપલાશ નામે ઉદ્યાન હતું અને કોલ્લાગ નામે સંનિવેશ[1] હતો. ત્યાં આનંદના ઘણા મિત્રો, જ્ઞાતિજનો, સબંધીઓ, વ્યાપારીઓ, પરિજનો અને દાસો [illegible] રહેતા તે [illegible] પણ ધનવાન હતા.

એક સમય શ્રમણ ભગવાન મહાવીર દુતિપલાશ ઉદ્યાનમાં પધાર્યા. [illegible] ગામે ગામ વિચરતા તીર્થંકર [illegible] આ વખતે [illegible] સાંભળી આનંદ શ્રાવકે [illegible] તે વિચાર કર્યો કે ભગવાનને [illegible] હું પણ [illegible] સેવા [illegible] [illegible] આ વિચાર કરી [illegible] તેમ સ્નાન [illegible] પહેરીને પોતાના ઘેરથી નીકળીને કોલ્લાગ નામે [illegible]

[illegible] રહીને તેને [illegible] [illegible] રોગોને [illegible] [illegible] પાળે [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] મુખ્ય [illegible] [illegible] [illegible])

[1] **સંનિવેશ** = [illegible] નજીકનું [illegible] [illegible] ([illegible] suburb [illegible])

ા મહિત ઉત્તમાવે ધરીને ઘણા મનુષ્યોના સમુદાય સાથે પગપાળા
ીને વાણિજ્યગ્રામ નગરની મધ્યોમધ્ય થઈને જ્યા દુતીપલાસ
ને વિષે ભગવાન મહાવીર બિરાજે છે ત્યા આવ્યા અને તેમને
વાર જમણા પાસાથી પ્રદક્ષિણા કરી વાદી નમસ્કાર કરી ત્યા
શ્રમણ ભગવાન મહાવીરે આનદ ગાથાપતિ તથા પ્રખદાને
મકથા કહી તે સાભળી પ્રખદા તથા રાજા પાછા વળ્યા આ
દ ગાથાપતિ ધર્મ સાભળીને સમ્યક્ પ્રકાર વિચારી, હૃદયે ધરી,
-સતોષ પામ્યા અને ભગવાન મહાવીર પ્રત્યે સવિનય કહેવા
ગ્યા ' હે ભગવન્! એ સિદ્ધાત પ્રવચન સાચુ અને સદેહરહિત
માટે તેમો ત્યુ કે દેવતાના વલ્લભ ! ઘણા રાજા ઈશ્વર, તલવર
ડબીક કૌટુબિક શેઠ ગાથાપતિ, સાર્થવાહ વગેરે એ ગૃહસ્થાવાસ
ડી આપની પાસે સાધુપણુ લીધુ હશે તેઓને ધન્ય છે ! પણ હુ
મ કરવા સમર્થ નથી માટે ગૃહસ્થાવાસમે રહી આપની સમીપે પાચ
અનુવ્રત અને સાત શિક્ષાવ્રત એ રીતે શ્રાવકના ધર્મરૂપ બાર વ્રત
ઇશ ' ભગવાન કહે " હે દેવતાના વલ્લભ ! જેમ સુખ ઉપજે
તેમ કરો પણ ધર્મના કામમા વિલબ ન કરશો ' પછી
આનદ ગાથાપતિએ તીર પ્રમાણે બાર વ્રત શ્રી મહાવીર સમીપ
અગીકાર કર્યા —

---

*ધર્મ બે પ્રકારના —૧ આગાર ધર્મ અને ૨ અણગાર ધર્મ આગાર ધર્મ તે (ગૃહસ્થનો) શ્રાવકના અને અણગાર ધર્મ સાધુનો (ત્યાગીનો)

ઈશ્વર=માલિક તથા યુવરાજ તલવર=તલવારબાજ... માડબીક=... કૌટુબિક=કુટુબના ધણી સેનાપતિ=લશ્કરના ઉપરી સાર્થવાહ=સાથના ચલાવનાર

× પાચ અનુવ્રત ત્રણ ગુણવ્રત અને ચાર શિક્ષાવ્રત

પહેલું વ્રત

સ્થૂલ[1] ત્રસ[2] જીવની હિંસા કરવાના પ્રત્યાખ્યાન' અથવા 'પચ્ચખાણ' એટલે બંધી '—જાવજ્જીવ સુધી—બે કરણ' અને ત્રણ 'યોગ થી[3]

બીજું વ્રત

સ્થૂલ અર્થાત્ મોટકું જૂઠ બોલવાના પચ્ચખાણ—જાવજ્જીવ સુધી—બે કરણ અને ત્રણ યોગથી

ત્રીજું વ્રત

સ્થૂલ અદત્ત દાન લેવાના (એટલે અણદીધી ચીજ લેવાના અથવા ચોરી કરવાના) પચ્ચખાણ—બે 'કરણ અને ત્રણ યોગથી

---

૧ સ્થૂલ એટલે મોટા મોટકા ૨ ત્રસ જીવ એટલે હાલતા ચાલતા જીવો ૩ યોગ' ત્રણ ૪ મન વચન અને કાયા એ ત્રણે પાપની બંધી ત્રણ **યોગથી** કરી તેનો અર્થ એ કે **મનથી** પાપ કરૂં નહિ વચનથી કરૂં નહિ તેમજ કાયાથી કરૂં નહિ એવી પ્રતિજ્ઞા લીધી

કરવું કરાવવું અને કરતાને અનુમોદવું એ ત્રણ કરણ એ વ્રતને **કરણ**' કહે છે **બંને કરણથી** એટલે પાપની બંધી કરી અને એ વ્રતનું પાપ **પોતે** કરવું નહિ **બીજા પાસે** કરાવવું નહિ અને કોઈ કરતું હોય તો તે ઠીક થાય છે એમ ખુશી થવું નહિ

મન-વચન-કાયા એ ત્રણ યોગથી પાપ કરૂં નહિ એવા નિયમને ત્રણ યોગી એ નિયમ પણ કહેવાય છે (૨) એ ત્રણ યોગે કરી પાપ કરાવું નહિ એવા નિયમને બીજી ત્રણ **કોટીથી** નિયમ કરી કહેવાય છે (એ બે મળી છ કોટી થઈ) તથા (3) એ ત્રણ યોગે કરી બીજાને પાપ કરતા દેખું જાણું નહિ એને ત્રીજી ત્રણ કોટી કહે છે (એ ત્રણ મળી નવ કોટી થઈ)

ચોથુ વ્રત

પોતાની સ્ત્રીથી સંતોષના વ્રતની મર્યાદા કરે, એક શિવાનંદા સ્ત્રી સિવાય બીજી સ્ત્રીઓથી મૈથુન સેવવાના પચ્ચખાણ

પાંચમુ વ્રત.

પરિગ્રહનું પરિમાણ કરે (૧) સોનું ઘડયુ તથા અણ ઘડયુ તેનુ પરિમાણ—ચાર હિરણ્યની કોડી ધન ભોંયમા રાખવું, ચાર હિરણ્યની કોડી વ્યાજે આપવું, ચાર હિરણ્ય કોડીનો ઘરવાખરો એ સિવાય બાકી સર્વ હિરણ્ય સુવર્ણ (સોના રૂપા)ની વિધિના પચ્ચખાણ (૨) ચોપગા જાનવરનું પરિમાણ—દશ હજાર ગાયોનું એક વ્રજ અથવા ગોકુળ એવા ચાર ગોકુળ ઉપરાંત બીજા પશુના પચ્ચખાણ (૩) ખેત વત્થુ એટલે ઉઘાડી અને ઢાંકી જમીનનું પરિમાણ—પાંચસો હળ[*] ઉપરાંત જમીનના પચ્ચખાણ (૧૦૦ નીવર્તનનો એક હળ અથવા અર્ધો ગાઉ, પાંચસો હળે ૧૨૫૦ ગાઉ થાય

---

[*] સંવત ૧૯૮૫ ની સાલની પ્રતના ટબામાં આ પ્રમાણે લખ્યું છે—નિયમાય એટલે નિવર્તન કહીએ એમાં દશ પ્રસિદ્ધ ભૂમિનો પરિમાણ વિશેષ તે એકેક ક્ષેત્ર તે નિવર્તન એ દશ નિવર્તન એક હળ એ પ્રમાણે પાંચસે હળ કરવી ભૂમિકાનું કરવું પરિમાણ લખ્યો તથા (બીજે સ્થળે) સો હાથ ચાર એક વાંસ થાય વીસ વાંસ એક નિવર્તન થાય સો નિવર્તને કરી એક હળ એવી પાંચસે હળ ભરી ભૂમિનો પરિમાણ જાણવો (આ મુજબ પ્રમાણે એક હળના ૨૦૦૦૦ હાથ થાય અને ૮૦૦૦ હાથનો એક ગાઉ એ હિસાબે એક હળના અઢી ગાઉ થયે પાંચસે હળના ૧૨૫૦ ગાઉ થાય)

છે. (૪) આસન અને શયન—ઈ ગાલુ-ગાદલું, કોચ નગ આદિ
વાપરવા માટે પલંગ ગાદલા મોકળા ને સિવાયના પચ્ચખાણ. (૫)
અમુક વાહન ચાર તેનું પરિમાણ—હાથી ઘોડા આદિ ભાગ
વહાણ સાથે ચારે એવા ચાર નાના હોડીઓ સિવાય બાકીના
પચ્ચખાણ એ રીતે ને ત્રણ યોગ ને ત્રણ કરણે મન વચન અને
કાયાએ કરી પાંચમા વ્રતના પચ્ચખાણ.

છઠ્ઠું વ્રત.

આ વ્રતમાં ચારે દિશાના ગમનનું પરિમાણ કરવાનું છે તે
પાંચમા વ્રતના એક વસ્તુનું પરિમાણ કર્યું છે ને ઉપરથી મન
વચન કાયાથી ... ખુલાસા નથી

સાતમું વ્રત.

ભોગ ઉપભોગના ... વસ્તુનું પરિમાણ બાંધવા
માટે (૧) ઉલ્લણિયાવિહિ—શરીર લૂછવા ... રૂમાલ ને
સિવાય બાકીના શરીર લૂછવાના વસ્ત્રના પચ્ચખાણ (૨) દંતણવિહિ—
જેઠીમધના સાંઠાના દાતણ સિવાય બાકીના દાંતના દાતણના પચ્ચ-
ખાણ (૩) ફલવિહિ—ખીર આમળાં ... મધુર એવા ખીર
આમળા સિવાય અન્ય ફળના પચ્ચખાણ (૪) અભ્યંગણવિહિ—શત
પાક અને સહસ્રપાક તેલ સિવાય બાકીના શરીરે ચોળવાના તેલના
પચ્ચખાણ (૫) ઉવટ્ટણવિહિ—ગોધૂમચૂર્ણ ગંધયુક્ત સુગંધ દ્રવ્યનું
ચૂર્ણ તે સિવાય બાકીના શરીરે ચોળવાની પીઠીના પચ્ચખાણ (૬)
મજ્જણવિહિ—આઠ મોટા ઘડાના પાણી ઉપરાંત અન્ય સ્નાનના પાણીના

ચ્ચખાણ (૭) શય્યવિહ—પાનના એ વસ્ત્ર સિવાય બાકીના વસ્ત્રના પચ્ચખાણ (૮) વિલેપનવિહ—બાવના ચંદન આદિ સિ વાય વિલેપન વિધિના પચ્ચખાણ (૯) પુષ્પવિહ—ધોળા કમળ, તથા માલતીના ફૂલની માળા સિવાય બાકીના ફૂલની માળા સિ વાય બાકીના સર્વ ફૂલના પચ્ચખાણ (૧૦) આભરણવિહ—કાનના બે સોના કુંડળ તથા હાથની મુદ્રિકા સિવાય બાકીના ઘરેણાના પચ્ચખાણ (૧૧) ધૂપવિહ—અગર તુરૂક્ક ધૂપ વગેરે બાકીના ધૂપના પચ્ચખાણ (૧૨) પેજવિહ—મગ તથા ચોખા અથવા તંદુલની રાબ તે સિવાય પીવાની વસ્તુના પચ્ચખાણ (૧૩) ભખ્ખણવિહ—ખાજા તથા ઘેબર તથા ખાજા સિ વાય બાકીના પકવાન્નના પચ્ચખાણ (૧૪) ઓદનવિહ—કલમશાલી (જેના ચોખા આખા થાય) તે સિવાયના ચોખા ના પચ્ચખાણ (૧૫) સુપવિહ—મગની દાળ અડદની દાળ તે સિવાય કઠોળના પચ્ચખાણ (૧૬) ઘૃતવિહ—શરદઋતુમાં અંદર કરેલું ગાયનું ઘી તે સિવાય બાકીના ઘીના પચ્ચખાણ (૧૭) શાકવિહ—આ મોગીયા, અગથિયાની ફળી, કાકડી, ડગડાવણી, મરચી સિવાય બાકીની લીલોતરીના પચ્ચખાણ (૧૮) માધુરવિહ—(મધુર વસ્તુ) મધુર આમળાં તથા પાનક નામે મધુર સિવાય બાકીના મેવાના પચ્ચખાણ (૧૯) જમણવિહ—વાનગી આદિ મુગ આદિ દાળ વા, પુડા વગર સિવાય બાકીના પચ્ચખાણ (૨૦) પાણીવિહ—આકાશથી પડેલું પાણી તે સિવાય અન્ય પાણીના પચ્ચખાણ (૨૧) મુખવાસવિહ—એલચી, લવીંગ, કપુર, કંકોલ અને જાયફળ એ

પાચ સુધી સહિત તબોળ (તથા ચુના માટે) સિવાય બાકીના ઉપવાસના પચ્ચખાણ*

આઠમુ વ્રત

ધર્મ, અર્થ અને કામ એ ત્રણમાનુ એક પણ કામ ન થાય તેના દંડાનુ તેને અનર્થ દંડ કહે છે તેના ચાર પ્રકાર (૧) આર્તધ્યાન ને રૌદ્રધ્યાન ધરવાથી એટલે મનમા ઉદ્વેગ કરવાથી તથા રૌદ્રધ્યાન ધરવાથી એટલે કોઈની માઠી ચીતવણા કરવાથી (૨) વિગેરે તથા તેલ, ઘી વગેરેના વાસણ ઉઘાડ રાખવાનો પ્રમાદ કરવાથી (૩) હિંસા થાય એવા શસ્ત્રના સંગ્રહ કરવાથી તથા આપવાથી અને (૪) પાપ કર્મનો ઉપદેશ કરવાથી એ ચારે પ્રકારે અનર્થદંડના પચ્ચખાણ

નવમુ સામાયિક વ્રત દસમુ દિશાવગાસિકવ્રત, અગ્યારમુ પૌષધવ્રત અને બારમુ અતિથિસંવિભાગવ્રત

(આ ચાર વ્રત અંગીકાર કરવાની વિધિ સૂત્રમા લખેલી નથી પરંતુ નીચે અતિચારની આલોયણા વિધિમા તેના અતિચાર આપેલા છે તે ઉપરથી સમજાય છે)

હવે ભગવાન મહાવીર આનંદ શ્રાવક પ્રતિ શ્રાવકે જાણવા પણ આદરવા ન જોઈએ એવા મોટા અતિચાર કહે છે —

---

* છવ્વીસ બોલની માતા કહેવાય છે તે પૈકી ટારના ૧ આદ ર્યા બાકીના ૬ સૂત્રમા દર્શાવેલા નથી ૨ વાહન વિદ ૨૨ વાહનવિદ ૪ સયણવિદ ૨૫ સચિતવિદ ૨૬ દવ્વવિદ એ પાચ પ્રતિક્રમણની ૫ પુસ્તકમાથી લેઈ લેવા

પ્રથમ સમકીતના અતિચાર—૧ જીન વચનને વિષે શંકા રાખી હોય ૨ અન્ય મતની ઇચ્છા કરી હોય ૩ ધર્મ કરણીના ફળનો સંદેહ રાખ્યો હોય ૪ પાખંડી મતની પ્રશંસા કરી હોય ૫ પાખંડી મતનો પરિચય * કીધો હોય હવે બાર વ્રતના અતિચાર કહે છે—

(૧) પહેલા વ્રતના અતિચાર—૧ માર્યો નમ જીવને બાંધ્યા હોય ૨ લાકડીએ કરી માર્યા હોય ૩ અંગોપાંગ છેદ્યા હોય ૪ મર્યાદા ઉપરાંત ભાર ભર્યો હોય ૫ ભાત પાણીનો અંતરાય પાડી હોય

(૨) બીજા વ્રતના અતિચાર—૧ કોઈ ધ્રાસકો પડે એવું વચન કહ્યું હોય ૨ નાઇની છાની વાત પ્રગટ કરી હોય ૩ પોતાની સ્ત્રીના મર્મ બીજા કાઇને જણાવ્યા હોય ૪ કોઇને જૂઠો ઉપદેશ દીધો હોય ૫ ખોટા લેખપત્ર બનાવ્યા હોય

(૩) ત્રીજા વ્રતના અતિચાર—૧ ચોરીની વસ્તુ લીધી હોય ૨ ચોરને મદદ કરી હોય ૩ રાજ્ય વિરૂદ્ધ દાણ ચોરી કરી હોય (રાજાની વિરૂદ્ધ વેપાર કીધો હોય.) ૪ ખોટા તોલ માપ રાખ્યાં હોય ૫ સારી વસ્તુ બતાવી નઠારી વસ્તુ આપી હોય અગર ભેળ સેળ કરી આપી હોય

(૪) ચોથા વ્રતના અતિચાર—૧ × થોડા કાળની એટલે

---

* જીવને પાપની નાખ્યું હોય તેમજ માતા, હનુમાન ઇત્યાદિની માનતા કરી હોય તે

× આ વ્રતના પહેલા બે અતિચારના અર્થ વિષે ભિન્ન ભિન્ન મત છે [illegible] નાની ઉમરની परिगहिय= પાણિગ્રહણ કરેલી સ્ત્રી પરણી अपरिगहिय=પાણિગ્રહણ કર્યા વગર ની એવો અર્થ થાય છે

તેથમ બોલ્યુ નહિ, બોલાવુ નહિ, અન્યમતીઓને બોલ્યું નહિ, એકવાર બોલાવુ નહિ વારંવાર બોલાવુ નહિ, તેઓને અન્ન, પાણી, મેવા મુખવાસ આપુ આપાવુ નહિ તેમા એટલો આગાર છે-૧ રાજાના આદેશે, ૨ જનસમુદાયના આદેશે ૩ કોઇ બળવતના પરવશપણે ૪ દેવતાના પરવશપણે, ૫ માતપિતા તથા ગુરૂના ઉપસર્ગના કામે, ૬ અટવી તથા દુકાળને વીષે એ ૭ કારણે નીચે એટલી વાના કરવા પડે તો સમકીત જાય નહિ વળી મારે સાધુને વાંદના નમસ્કાર કરવા તેમની સેવા ભક્તિ કરવી, પ્રાસુક નિર્દોષ આહાર, પાણી, મેવા, મુખવાસ, વસ્ત્ર પાત્ર કાંબળ પાટ, પાટના સ્થાનક સજ્યા ઔષધ ભેષદ આપવા કલ્પે આ પ્રમાણે નેમ અંગીકાર કરીને ભગવાન મહાવીરને નમસ્કાર વાંદી નમસ્કાર કરીને દુતીપલાશ વનથી નીકળીને જ્યાં વાણિજગામ નગર અને જ્યા પોતાનું ઘર છે ત્યા આવીને પોતાની શીવાનંદા ભાર્યાને સઘળી વાત જાહેર કરી અને કહ્યું "હે દેવાનુપ્રિયે! તો શ્રમણ ભગવાન મહાવીર પાસે જઇને તેમને વાંદી નમસ્કાર કરી શ્રાવિકા ધર્મ અંગીકાર કરો"

ઉપરનુ વચન સાભળી શીવાનંદા ઘણી સતોષ પામી, ન્હાઇ ધોઇ તથા સેવક પુરૂષોને સાથે લેઇને ઉતાવળો ચાર ઘોડાનો રથ જોડાવીને તેની અંદર બેસીને ભગવાન મહાવીરને વાદવા નીકળી ભગવાન મહાવીરે શીવાનંદાને મોટી પ્રદા સમક્ષ ધર્મ કહી તે સાભળી શીવાનંદાએ આનંદ ગાથાપતિની પેઠે બારવ્રતરૂપ શ્રાવિકા ધર્મ અંગીકાર કર્યો પછી તે ત્યાંથી રથ પર બેસી પાછી ઘેર ગયા

એક [illegible] ગૌતમ સ્વામી [illegible] [illegible] [illegible] તમે [illegible] [illegible] દેવા [illegible] આનંદ શ્રાવકે [illegible] પાસે હિંસા [illegible] [illegible] [illegible] ગૌતમ આનંદ શ્રાવક પતિ હિંસા જેવા [illegible] નથી

આનંદ શ્રાવકે [illegible] તથા ગૌતમ [illegible] પણ [illegible] થઇ તે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] થઇ [illegible] દાન દેવા વિષે [illegible] પાળી ઉપવાસ [illegible] વગેરે તપ [illegible] [illegible] રીતે [illegible] [illegible] [illegible] એક [illegible] રાત્રી [illegible] આનંદ શ્રાવકે ધર્મ જાગરિકા જાગતાં અધ્યવસાય [illegible] શ્રાવકે [illegible] મિત્ર જ્ઞાતિજન વગેરેને બોલાવી [illegible] [illegible] પુત્રને ઘરનો ભાર સોંપ્યો [illegible] [illegible] પૂછી [illegible] [illegible] [illegible] પૌષધશાળા તથા [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તથા [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] પરિષહ [illegible]

* પહેલી પ્રતિમા ૧ માસની [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] પ્રતિમા ૨ માસની તેના [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] પ્રતિમા [illegible] [illegible] પ્રતિમા ચોથી પ્રતિમા ૪ [illegible] પૌષધ પ્રતિમા ([illegible] [illegible]) પાંચમી પ્રતિમા ૫ માસની [illegible] પ્રતિમા [illegible] [illegible] બ્રહ્મચર્યની સાતમી પ્રતિમા ૭ માસની સચિત્ત [illegible] [illegible] આઠમી પ્રતિમા ૮ માસની આરંભ વર્જવાની નવમી પ્રતિમા ૯ માસની [illegible] [illegible] દશમી પ્રતિમા ૧૦ માસની [illegible] [illegible] [illegible] પ્રતિમા ૧૧ માસની [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] વર્ષ [illegible] [illegible]

ધર્મને અગિકાર કર્યા તેમા પહેલી પ્રતિમા ૧ માસની, બીજી પ્રતિમા ૨ માસની એ પ્રમાણે અનુક્રમે અગીયારમી પ્રતિમા ૧૧ માસની આરાધન કરતા વિચરતા હતા

દુષ્કર તપ કરતા શરીર શુષ્ક અને દુર્બળ થયુ તેવી એકદા પ્રસ્તાવે અર્ધરાત્રીને સમય ધર્મજાગરિકા જાગતા એવો અધ્યવસાય ઉપજ્યો કે "આ શરીરને નિર્વાહ કરવા માત્ર, પરાક્રમ કરી થયુ છે તો મારા ધર્માચાર્ય શ્રી મહાવીર સ્વામી પધારે તો તેમની સમીપે જાતે સલેહણા કરી ચાર પ્રકારનો આહાર ત્યાગ કરુ" એવી નિર્મળ લેશ્યાએ ધ્યાનના જ્ઞાનાવર્ણિય કર્મના પડળ દૂર થયા અને નિર્મળ અવધિજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયુ તેથી પૂર્વ દિશાએ લવણ સમુદ્રને વિષે ૫૦૦ યોજન પ્રમાણ ક્ષેત્ર દેખે એમજ દક્ષિણ દિશા તથા પશ્ચિમ દિશાને વિષે દેખે, અને ઉત્તર દિશાને વિષે સુલહેમવત પર્વત, વૈતાઢ્ય નામે પર્વત દેખે ઉર્ધ્વ દિશાએ પહેલુ સુધર્મ દેવલોક પર્યંત દેખે, નીચેને પાસે (અધોભાગે) રત્નપ્રભા પહેલી પૃથ્વીનો લોલુચ્ચુય નરકાવાસ દેખે તેની ચોરાશી હજાર વર્ષની સ્થિતિ છે

પછી શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામી પધાર્યા તેમના પ્રથમ શિષ્ય ઇન્દ્રભૂતિ (ગૌતમ) નામે અણગાર, જે મોટા તપસ્વી સાત હાથ ઉંચા સમચોરસ નામે સઠાણ અને વજ્રઋષભનારાચ નામે સઘયણના ધણી, સોનાની પેરે શોભાયમાન કમળ સરીખા ગૌરવર્ણ, શરીર ઉપરથી રાગ ગયા છે, તે સમસ્ત ગોપવી રાખી છે, ક્રોધ, અહંકાર, માયા અને લોભ રહ્યા છે, જાતિ ગુણ યુક્ત છે છઠ્ઠછઠ્ઠના પારણા કરતા વિચરે છે તેમણે છઠ્ઠના પારણાને દિવસે પહેલે પહોર

સંથારો અને બીજે પ્રકારે પ્રેમ વગી ત્રીજે પ્રકારે ભગવાન મહા વીરની આજ્ઞા આ રીતે દુનીયપ્રાત કેવાનથી શિક્ષાંગો વાનિ ગમ નગરે વિહે ગૌચરીએ ગયા ત્યાં દય નીલ પર અનેક લોકોની સમુ હાની મિલા તદ પાસે વગતા ગયા. જ્ઞાન લબ્ધિરૂપ પામી દેહીં, જતા પક્ષા લોકોના પ્રમાણપ સહ સાન ગા આનંદ બ્ર પતિ આ પોષધશાળાને વિરે મહાદશ પામી છે. ત્યાર ગ ન ગીતે ગૌતમ સ્વામી, પારધશાળાને વિષે ગયા આનંદ શ્રાવક સુતા છે ત્યાં ગૌતમ સ્વામીને આવતા દેખી આનંદ શ્રાવક હર્ષ અતિ પામી વાંદી નમસ્કાર કરી કહેતા હતા 'સૂદ શ્રાવકે વગતા થકા શ્રાવકને અવધિજ્ઞાન ઉપજે કે નહિ?' ગૌતમ કહે 'હા, શ્રાવક! ઉપજે.' આનંદ કહે 'હે સ્વામિન્! મને અવ ધિજ્ઞાન ઉપજ્યું છે તેથી હું વિમાન સુધીનું જાણું છું. વિગેરે ૫૦૦ યોજન દેખુ છુ અને નીચે લોલુચુ નરકાવાસ દેખુ છુ.' ગૌતમ કહે 'એવડુ મોટુ અવધિજ્ઞાન શ્રાવકને હોય નહિ માટે તમે આ જ સ્થા નક મધ્યે આલોવો, મિચ્છામીદુક્કડં દ્યો.' આનંદ કહે સાચી વાતનું આલોયણું હોય નહિ માટે આપ મિ ચ્છામીદુક્કડં દ્યો.' પછી ગૌતમ સ્વામીને શંકા ઉપની. તેથી ત્યાંથી ઉતાવળા નીકળીને શ્રમણ ભગવાન મહાવીર પાસે આવીને તેમને આહાર પાણી દેખાડી વાંદી નમસ્કાર કરી કહેતા લાગ્યા 'હે ભગવન્! આનંદ શ્રાવક આલોયણું ન કરે?' ભગવાન કહે "હે ગૌતમ! આનંદ શ્રાવકનું કહેવું ખરું છે માટે તમે ત્યાં જઈને આલોવો અને પ્રાયચિત લેઈ આનંદશ્રાવકને ખમાવો."

ગોતમ સ્વામી, શ્રી મહાવીર સ્વામીનુ વચન તહત કરી આનંદ પાસે આવી આલોયણ લઇ તેમને ખમાવતા હતા

આનંદ શ્રાવક, વીસ વર્ષ સુધી શ્રાવકપણું પાળીને શ્રાવકની ૧૧ પડીમા ફરસીને, મરણની અંતે એકમાસની સલેહણા (સંથારો) કરીને, પોતાનો આત્મા નિર્મળ કરી ૬૦ ટંક ભક્ત પાણીનો અણુસણ છેદી કરીને આલોઇ, પડીકમી, સમાધી સંતોષ પામી, કાળને અવસરે કાળ કરી, પહેલા સુધર્મ નામે દેવલોકે સુધર્મવતંસ નામે મોટા વિમાનથી ઉત્તર અને પૂર્વ ની વચ્ચે ઇશાન કોણે અરૂણાભ એવે નામે વિમાનને વિષે ચાર પલ્યોપમની સ્થિતિએ દેવતાપણે ઉપજશે

ગોતમ કહે "હે ભગવન્ ! આનંદ શ્રાવક ત્યાંથી આયુષ્ય ક્ષય કરીને કયાં જશે ?"

ભગવાન કહે "હે ગોતમ ત્યાંથી ચ્યવીને મહાવિદેહ ક્ષેત્રને વિષે દ્રઢપઇનાની પેઠે કર્મ ખપાવી મોક્ષ જશે"

---

* 'ક્ષેત્ર' શબ્દના થીઓસોફીકલ દ્રષ્ટિબિંદુથી Plane એવો અર્થ થશે ? મહાવિદેહ ક્ષેત્ર એટલે આત્માની તે દશા કે જ્યાં વિદેહી સ્વરૂપ અનુભવાતુ હોય જ્યાં સ્થુલ નહિ પણ સૂક્ષ્મ શરીરવડે કામો થતા હોય એ સ્થિતિમાંથી નીચી પાયરીમાં ઉતરવાપણું હોતુ નથી, કારણ કે તે આત્મિક ઉન્નત જીવન છે તે આ માંથી અનુભવો પામનો પામનો આગળ આગળ વધતો જતો ઉચ્ચ ભૂમિકા (Plane) પ્રાપ્ત કરે છે. આ ખુલાસો મ્હારી અલ્પમતિ અનુસાર છે, ભૂલ માટે મિથ્યા મે દુક્કડં
વા મો શાહ

(૨) અસત્ ધર્મના મત્તો ધામધુન થતી [illegible] ને જેણ મોટાં પાપાનું મન થાય તે તેઓ [illegible] આપને આપની [illegible] જે [illegible] આપની [illegible] નથી [illegible] તો [illegible] ગમ [illegible] કરેલી, [illegible] જેથી [illegible] જનારી નહી જોઈ થાય.

૨ પહેલા નતના [illegible] માટે કુચીઓ

(૧) [illegible] તને [illegible] તે બીજા [illegible] ને કેમ [illegible] શકે.

(૨) [illegible] આગમમાં [illegible] અને સદ્ગુણ થાય તો તારો પણ એવો [illegible] નહિ [illegible] પણ એવી રીતે [illegible] નિર્ણય બીજો પણ [illegible] ના નામી [illegible] આ [illegible] સિદ્ધાંત [illegible].

(૩) [illegible] તથા [illegible] એમ [illegible] છે.

(૪) આરંભ-મમા [illegible] અને એમ પ્રતાપે ભટકવું પડે છે [illegible] ને [illegible] ટાળવા કાજે પ્રયત્નશીલ થા.

૩. બીજા નતના [illegible] માટે કુચીઓ

(૧) જેમ [illegible] તેમ સર્વે જગ [illegible] દુનિયાનો [illegible] છે.

(૩) મોખમની પરીક્ષા તેની જીભ છે જીભમાં ઝેર અને જીભમાં અમૃત છે શ્રી તીર્થંકર પ્રભુના ઉપદેશ વચને કુંન વચન ના કહેવાય છે

(૩) જેને જીભ લગામ નથી તેનો વિશ્વાસ ગણ કરે ?

(૪) માનુ વચન અને શુદ્ધ વિચાર એમે પાળનારને 'વચનસિદ્ધિ' પ્રાપ્ત થાય છે એ વાતને બન સુધરેલા કહેવાતા લોકો ન માનતા હોય પણ તે અક્ષર અક્ષર સત્યવચન છે

(૫) જુઠથી મળેલુ માન કે પૈસો લાબો કાળ ટકી રહેતા નહિ. સત્યથી ધીમે ધીમે મળેલુ તેજ નહિમનામત છે

(૬) પાંચ રૂપિયાની ખરીદની ચીજ તારે સાત રૂપિયે વેચવી હોય તો તેમ કરવાના બે રસ્તા છે—(૧) "સાગન ફૈક મને એ ચીજ સાત સાત રૂપીએ પડી છે પણ ખપત ઓછી હોવાથી (અગર તમારા જેવા ગ્રાહકને પાછા ન કટાય તેથી) આપને આ પડતર છે" એમ કહિને સાત રૂપિયા લેવા અગર (૨) મને તો એમ તેટલે પડી છે પણ તેનાથી ઓછું આપવાનુ પાલવે તેમ નથી 'અથવા તો "આ ચીજની ખપત ઓછી થવાથી પાંચની પડતરના સાત લીધા સિવાય વેપાર પાલવે નહિ" એવી જાતનું સાચું કહેવું અને રસ્તે પરિણામ તો એ મુજબ (લાભ) થશે પણ પહેલી રીત પકડનાર માનદાનો વિશ્વાસ ઉઠી જવાથી ફરી તે ગ્રાહક તેને ત્યાં વળી જશે નહિ

(૭) ખોટી સાક્ષી પુરવા, જૂઠા દસ્તાવેજ લખવા અગર માણની થાપણ ઓળવવા પડેલા ...

૧૦ આગગાડીમાં વતનાં રક્ષણ માટે કુ ચીઓ.

(૧) મૌનનો રમ્યો મુનીવ્રત મ્હેની વાનગી પામ

(૨) ચોવીસ કલાક બાહ્ય વ્યવહાર થી અળગા નાખા જે તો, તેમાથી બચીને, ખાવા-પીવા-રમવા આદિ સર્વ જંજાળો માથી મુક્ત થઇને અંતર્દષ્ટિમા લીન થવાનો- આ મ નોગના લાભ જે ને મળે છે તે ખરેખર ભાગ્યશાળીપુરુષ છે

(૩) બાહ્ય ક્રિયાથી ગભરાયેલું ચિત્ત અંતરનવ્હથી દાન અને વધારે સારૂં તથા વધારે જથામાં મન રવા સમર્થ થાય છે

૧૧ બારમા વતના રક્ષણ માટે કુ ચીઓ.

(૧) દુનિયામાં ઉપકારી પુરુષને દાન દેવું એ મોટા લાભનું કારણ છે

(૨) દાનમાં અપાતી વસ્તુ કીમતી નથી પણ દાન દેનારની યોગ્યતા અને દેનારનો ભાવ એજ ફળદાતા છે

૧૨ સથારાના રક્ષણ માટે કુ ચીઓ.

(૧) હું હવે બીજી યાત્રાએ જાઉં છુ મ્હારી આ મુસાફરીનો મદ અનુભવ મને બીજી મુસાફરીમાં માર્ગ દર્શક થશે

(૨) આ શરીર મ્હારૂં ભાડુતી ઘર છે તે ખાલી કરવું જ પડે તે તેનો મોહ મારે છોડવો જોઇએ તે ભાડું હવે કે બારે—હવે થાય તેથી ભાડુતને શું લાભ થાય ? પરમાર્થ હેતુથી મ્હે તેના વાસ કર્યો તે અમુક અંશે પાર પાડી હવે માર શાંત સ્વભાવે મુસાફરી આગળ ચલાવવી જોઇએ

(૩) મુસાફરી દરમ્યાન જ્ઞાનમાં પુષ્ટ બનવું અને આખર જ્ઞાન રૂપ બની જવું એજ આ મ્હારી મુસાફરીનો આશય છે

અધ્યયન ૨ જું

સુશ્રાવક કામદેવ.

તે કાળ, તે સમયને વિષે ચંપા નામે નગરી હતી તે નગરીમાં પૂર્ણભદ્ર નામે ચૈત્ય (વન) હતું

જીતશત્રુ નામે રાજા ત્યાં રાજ્ય કરતો હતો

આ નગરીમાં એક ધનાઢ્ય ગાથાપતિ રહેતો હતો, જેનું નામ કામદેવ હતું તેના ઘરમાં છ ક્રોડ સોનૈયા ભંડાર નાખેલા હતા, બીજા છ ક્રોડની વ્યાજ ફરતો અને છ ક્રોડની જમીન ઇમ તેનો વિસ્તાર હતો દશ હજાર ગાયોનું એક એવા છ ગોકુળનો તે માલીક હતો

કામદેવની ધર્મપત્ની ભદ્રા પણ ઘણી રૂપવતી અને પાંચ ઇન્દ્રિયોએ કરી સહિત હતી

એક વખત શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામી પૂર્ણભદ્ર ચૈત્યને વિષે પધાર્યા, તેમને વાંદવા (જેમ આનંદ શ્રાવક ગયા હતા તેમ) કામદેવ પણ ગયા અને ભગવાનને વાંદી-નમસ્કાર કરી દેશના સાંભળ્યા બાદ આનંદની પેઠે 'શ્રાવક ધર્મ' અંગીકાર કર્યો અને પછી ઘેર આવીને ધરો કામકાજ પુત્રને સોંપ્યું

(બાળ મોજે કુન નો પડી આતર બોજે (તારવાના ની એવા) કામદેવ શ્રાવક ની, વગ પુત્ર અને મિત્ર વગરને મૂકી, પોતક શાળામાં આવીને આનંદની માફક પૌષધ કરવા લાગ્યા અને શ્રાવકની ૧૧ પ્રતિમા અંગીકાર કરી

૨ એકદા પૌષધવ્રતમાં એકના કામદેવને ચલીન કરવાના ઈરાદાથી એક મિથ્યાદ્રષ્ટિ દેવતાએ જુદા જુદા ત્રણ પ્રકારનાં ઘણા ઉપસર્ગ દીધા (પરંતુ તે સઘળા તેમણે સમભાવે સહન કર્યા)

પ્રથમ તો દેવતાએ એક મહાભયંકર પિશાચરૂપ વિકુર્વ્યું, ઉપ પાસના મૂડના જેવું તેનું માથું હતું તે પગ ડાંગરના જેવા હતા, તેની આંખો મરઘાની જેવી અને ચણાના પીળા ના વાળ જેવા પાણી ભરવાના મોટા ગોળાની ઠીમ સરખું નીલાડ (લલાટ?) હ

---

* આ કુ વાતુ પઠતા વિ ઉપસન લા વાથી મા ગ અને ૭ મ ન નું અર્થ ઉત્પન્ન કરવું એવા એનો સ્વભાવ થાય છે કેમ કે જૈનશાસન સૂક્ષ્મ દેહને સ્થૂળ સ્ત્રાસ્થી સ્થૂળ દેહ ધારણ કરી શકે છે આવી રીતે સ્થૂળ પ્રગટ થવા વાળી કાયા ધારણ કરવાની ક્રિયાને અંગ્રેજીમાં Materialization કહે છે સ્વભાવથી જ સૂક્ષ્મ શરીરના જીવો માત્ર આવી રીતે ઇચ્છિત પ્રયત્ન કરી શકે છે મનુષ્ય યોગવિદ્યાના અભ્યાસથી જ મનના બળ વડે ... અન્ય દેવના ... પરેશના વિદ્યાઓમાં અત્યંત એક ... ના વિવિધ કરે છે, તેવા ઘણા ... આ ચાલતા વખતના ... તેવા ... કરવા ... વાને ... કામ માટે ... લે છે આવી ક્રિયાઓ ... ને ... થાય છે

મીંઢોળીની પુછડી જેવી તેની આખની પાપણુ હતી, જે વારંવાર ફુરતી અને ડરામણી લાગતી આખના ડાગા વિકાર સહિત અને બિહામણા હતા કાન સુપડા જેવા હતા મોટાની નાસિકા જેવી તેની નાસિકા હતી, જેમા ચૂનાના સંભાના આકારે બે નસકાર હતા. ઘોડાના પુછડા સરખી તેની મુછ લાંબી પીળી અને ડરામણી હતી. ઉંટના હોઠ જેવા તેના હોઠ લાંબા અને લમંગના હતા લોઢાના પાવડા જેવા દાંત હતા સુપડા જેવી પહોળી તેની જીભ હતી હડપચી હતી ઘી ભરવાના કુંડાના અર્ધભાગ જેવા બેઠા ગાલ નગરના કમાડ સરખુ તેનુ મોટી નદીના આકાર તેના બે હાથ હતા પથ્થરની શિલા સરખી તેના હાથની બે હથેળીઓ હતી પથ્થ ની શિલા સરખી તેના હાથની આંગળીઓ હતી છીપ સરખા તેના નખ હતા ભઠ્ઠાના સમા તેના બે સ્તન હતા લોટના સુરજ સરખુ તેનુ પેટ હતું પાણી પાવાની પરનાળ સરખી તેની નાભી હતી શિકાના આકારે હતું તેનુ ગુહ્યસ્થાન હતુ ઉકરાની ભરેલી ગુણુ ઢીલી તેના આકાર તેના બે ટાંગ હતા મોટી ગીના આકારે તેની સાથળ હતી અર્જુન નામ તૃણના સરખી તેની પીંડી હતી ના એરણના આકાર તેના બે પગ હતા ગાડાના ઉંટડાના આકાર કેડી જાડી જઘાનુ ગીચ્યું હતુ મુંડા પડીગુ કરીને ઉન બહાર નીકળે નીકળે આટલી હતી ઢાંકણીની માળા તથા ઉંદરની માળા ધારી હતી. કાને અલંકાર તરીકે નોળીઆને રાખ્યો હતો સાપના જનોઈ કીધા હતા આવા અતિ ડરામણા પિશાચના રૂપે દાસાદા

પાડતો, ગાજતો અરડાટ હાક કરતો, નાના નમગના પચરંગે રોમ રાજે મંડિત થયો એક મોટી નીલોત્પલ (કમળ) સરખી આંખમાંથી અગ્નિના વજ્ર સરખી તરવાર હાથમાં ઉપાડી મટીને કામદેવ શ્રાવક જ્યાં પૌષધ કરી છે ત્યાં આવ્યો આવીને એમ કહેવા લાગ્યો સ્વરૂપથી સુગવાગ માગતો મોગ શ્રમે કરતો બ ા અહો કામદેવ શ્રાવક! અપ્રાર્થિત મરણના વાંછના! બુરા લક્ષણના ધણી! બુદ્ધિ લક્ષ પુનત! ગીગી નો શ-કુનમના જ મેલા' લ જ ગોભા કૈ અને કીર્તિ રહિત! જો તું પોપધ નહિ ભાંગ તો ના! આ તરવારથી ખંડોખંડ કટકા કરી નાખીશ તેથી તું અતિ પીડા પામી અને ધ્યાન આર્ત રૌદ્ર ધ્યાવો કરી અકાલે મરણ પામીશ "

એ પ્રમાણે બેવાર-ત્રણવાર કહ્યું પણ તોપણ કામદેવ શ્રાવક કાંઈ પણ બીના નહિ ત્રાસ પામ્યા નહિ ચલ્યા નહિ ને તો અચલ થયા રહી ધર્મધ્યાનમાં ... રહ્યા

કામદેવ શ્રાવકને ધર્મ ધ્યાનથી નહિ ચુકતા જાણી અતિ ક્રોધમાન થઈ, કપાળે ત્રણ લીટીઓ ચડાવી કામદેવના શરીરના* ટુકડે

* આ વચન વાંચનારાઓએ મનન પૂર્વક વાંચવા જેવું છે ... ના ... ટુકડે ટુકડા કરવા આ આખ્યાન કે ... ધ્યાન ધર્મધ્યાનમાં જ મગ્ન રહ્યા એ ધર્મની ખુમારી મન એ ધર્મનો બદલો. માતાના ખોળામાં બેસીને કોઈ ગોબ જેનો હોય આને બાપ પર કરે ... નામના પ ટુકડા નાખેલો હોય છે તો તેવી વેદનાની ખાતર ધ ન મનમાં પશ્ચાત્તાપ થાય તેવી જ રીતે ધર્મધ્યાન છે તે એકમેકરૂપ છે રૂપની ... મન બનાવો પર અધ્યાત્મ રીતે અમેરિકાસુગ્નાથી નસુચન કાંઈ આધિ-વ્યાધિ કે રાજ્યથી અતિ અસર જ થતી નથી. આ લાભ સર્વ લાભથી ... મન અવર્ણનીય છે

ી ખડખડ હસ્તા કર્યો તેથી કામદેવને જન્મયમાન અસહ્ય
ના ઉત્પન્ન થયો પણ તે તેમણે શુદ્ધ પરિણામે-સમભાવે સહન
ાં, મનના અધ્યવસાયો તિલ માત્ર પણ ડગાવ્યા નહિ

પોતાનો આ શ્રમ નિષ્ફળ ગયો જોઈ તે પીશાચનું રૂપ
કરીને હાથીનું રૂપ વિકુર્વ્યું એ હાથીનું રૂપ કેવું હતું?

ચાર પગ, સુંઢ, પૂંછ, કુંભ સ્થાન એ સાત અંગ તે તીએ આપ્યા
ગાળની ટોચ, ગુ ની પે પાછળથી નીચા બકરીના સરખા
ખી ડૂંખ, ગણપતિના જેવું તાંબુ પેટ માનતા દૂલ જેવા સાળા
ગ્રહકે ભાવાની ખાણી જલી મનુષ્યની પેઠે સુંઢ અગ્રભાગ
વળો છે ચાપમા સરખા નખ તથા પા છે

એવા ભયંકર અને મોટા મસ્ત હાથીના પેઠે મેરુની પેઠે ગર્જના
તો, મન અને પવનના વેગ જેવા પૌષધશાળાના વિષે કામદેવ છે
ાવી કહેવા લાગ્યા "અરે કામદેવ! જો તું વ્રત નહિ ભાગીશ
તો સુંઢ ધરી પકડી, પૌષધશાળા બહાર લેઈ જઈ, આકાશ
ા ઉછાળીશ અને માના તિક્ષ્ણ મુસળ સરખા દંતુશળે તો તિન
ા ઝીલીશ અને નીચ નાખી ધરતીને વિષે પગતળે રગદોળીશ
ી તું અત્યંત પીડા પામી આર્ત ધ્યાન અને રૌદ્ર ધ્યાને કરી અકાળે
ુ પામીશ"

પરંતુ કામદેવ શ્રાવક ડર્યા નહિ તેથી તે દેવ બે વાર-ત્રણ
ઉપર પ્રમાણે કહ્યું છતાં કામદેવના મનના અધ્યવસાય જરા પણ
ા નહિ તેથી ક્રોધે ધમધમાયમાન થઈ, લાલ નેત્ર કરી કામદેવ
પકડી ઉંચા આકાશે ઉછાળ્યો અને મુશળ સરખા તિક્ષ્ણ દં

[illegible] ઉપર [illegible] [illegible] [illegible] તે [illegible]
[illegible] કરી, પછી [illegible] [illegible] શુદ્ધ [illegible]
[illegible] પહોંચી [illegible] [illegible]
[illegible] પછી [illegible]
[illegible] કામ [illegible] [illegible]
[illegible] હાથી [illegible]
તમે [illegible] પછી [illegible]

[illegible]

પછી [illegible] [illegible]
[illegible]

• [illegible]

શ્રમણ નિર્ગ્રંથો સૂત્રથી ભણેલા છતાં ઉપસર્ગ સહન કરશો, તો તમે પણ તેવા ઉપસર્ગ સહન કરવા શક્તિમાન થાઓ' તે આજ્ઞા સર્વ સાધુ-સાધ્વીઓએ અંગીકાર કરી. પછી કામદેવ શ્રાવક અતિ હર્ષ પામી ભગવાનને વંદી નમસ્કાર કરી જે દિશાથી આવ્યા હતા તે દિશાથી પાછા ગયા.

કામદેવ શ્રાવક, ઘણા છઠ્ઠ અઠ્ઠમાદિ તપ કરી, વીસ વર્ષ સુધી શ્રાવકપણું પાળીને શ્રાવકની ૧૧ પડિમા ફરસીને અંતે એક માસની સંલેખના (અનશન) કરીને પોતાના આત્માને નિર્મળ કરી ૬૦ ભક્ત પાણીનો અણસણ છેદીને આલોચી પડિક્કમી સમાધિ-મરણે પોતાની કાયાને ત્યાગ કરી પહેલા સુધર્મ દેવલોકે સુધર્માવતંસક નામે મોટા વિમાનથી ઇશાન કોણે અરુણાભ વિમાનને વિષે ચાર પલ્યોપમની સ્થિતિએ દેવપણે ઉપજ્યા.

ગૌતમે પૂછ્યું: ભગવન્! કામદેવ શ્રાવક ત્યાંથી આયુષ્ય પૂર્ણ કરી ક્યાં જશે?

ભગવાન બોલ્યા: હે ગૌતમ! કામદેવ શ્રાવક ત્યાંથી ચવીને મહાવિદેહ ક્ષેત્રને વિષે કર્મ ખપાવી મોક્ષ જશે.

સાર

કામદેવ શ્રાવકનું આ ચરિત્ર આપણને શાસ્ત્રના ધર્મ-ધ્યાનની ખરી સમજણનો આશય દૃષ્ટિ આગળ ... નજરે કે મનુષ્ય ... વખતે ચિંતામાં ... થાય છે ...

તે 'આર્તધ્યાન'માં છે એમ કહેવાય છે અને જે વખતે તે મોહપર ગુમ થયેલો હોય છે, મોહનું અશુભ ચિંતવન કરે છે એ વખતે તે 'રૌદ્ર ધ્યાન'માં છે એમ કહેવાય છે અને જે વખતે આત્મા સંબંધી વિચારમાં હોય છે, જડ-ચેતનની ભિન્નતાના ધ્યાન કરવામાં મગ્ન હોય છે એવે વખતે તે 'ધર્મધ્યાન' કે 'શુક્લધ્યાન'માં છે એમ કહેવાય છે.

આર્તધ્યાન કે રૌદ્રધ્યાનમાં જ્યારે માણસ મગ્ન થયો હોય છે તે વખતે તે એવો તો એકતાર થઈ જાય છે કે આસપાસ શું થાય છે તેની તો ખબર પણ હોતી નથી. [illegible] ધ્યાનમાં આવેલા માણસ પોતાની પ્રિયતમાને વડીલોની તરફના પ્રહાર કરવા દોડી જાય છે તે વખતે તો આબાલબાજનું કશું ભાન હોતું નથી. મોટી ચિંતામાં ડૂબી ગયેલા માણસને ભુખ-તરસ લાગતી નથી એટલું જ નહિ પણ શિર ખાતા દુઃખ થવાનો [illegible] તેને [illegible] આમ દુર્ધ્યાનમાં લીન થયેલા મનુષ્યને એ [illegible] વગર બીજું કામ સૂઝતું જ નથી પણ ધર્મ'ધ્યાનમાં લાગેલા માણસો પણ પોતાની એવી લગની લાગે [illegible] મીનીટ માંડ ટકી રહેશે તો માગમાં આવી જશે પાંચ મીનીટમાં ત્યાંનો વિચાર બદલી જશે આ ઉપરથી (અહીં ત્યાં [illegible] જેમ [illegible] ચુપચુપ [illegible] ત્યાં નક્કી નથી, ત્યાં આનંદ નથી)-આ ઉપરથી સમજાય છે કે વર્તમાનમાં અડોલ બની જતો નથી જ્યારે અડોલ દશા પ્રાપ્ત થાય [illegible] ત્યારે જ આનંદ મળે છે દુઃખનો સ્પર્શ મગ્ન દશાને થઈ શકતો નથી [illegible] એને અસર કરી શકતો નથી

પૌષધ વ્રત છે એ 'ધર્મધ્યાન'નો એક ઉત્તમ પ્રકાર છે. આત્માને પોષવા—પુષ્ટ કરવા માટે ત્યાગનો કાર્યક્રમ એ પૌષધ વ્રત છે. એ વ્રતમાં શરીરની જેમ વિભૂષા છોડી દેવાની છે તેમ શરીરની તાકીદ પણ છોડી દેવાની છે. શરીરના વિયોગના ૧૦૦ વર્ષના ૩૬૫ દિવસના ૨૪ કલાકની સાઠ મીનીટ સુધી જે મન ગેરમાર્ગે રહેતું હતું તે મનને એટલા વખત સુધી નકીનો બહારે શરીરના બાહ્ય સંબંધી વિયોગમાં મગ્ન કરવાનો એ હેતુ માત્ર એ પૌષધ વ્રતમાં સમાયેલ—મહાભારતના 'ગર' વાચના માળખામાં એજ આત્માને ઉપાર્જવાનું કામ ગણાય તો પછી બાજુ ઘરગામ કે ગામગપાટ દુનિયાના પોષધ વિષે તો કહેવાનું જ શું?

વૈદો કહે છે કે, માંદી તંદુરસ્તીવાળા માણસે પખવાડે મહીને અઠવાડીયે એક દિવસે તદન આરામ લઈને ઉપવાસ કરવો એ મહીમાવંતી—ખરેખર તંદુરસ્તીના રક્ષણ માટે જરૂરના યોગ્ય છે પણ જો દર મહીને દર અઠવાડીએ એક પૌષધ થતો હોય તો માણસો ખુબ નેમજ સુખ અને પ્રેમના મહાન લાભ લઈ શકે. પૌષધમાં ફરજીયાત પળાતા ઉપવાસથી શરીરમાં ભેગા થયેલા મેલ બળી જાય છે અને શરીર નિર્મળ બને છે (આ ફક્ત તંદુરસ્ત માણસ માટેજ બહુ ભીમાર કે કમજોર માણસને માટે આ અનિવાર્ય હકીકત નથી) વળી ૮ દિવસ ૩૦ દિવસ સુધી આત્મભાવમાં વળી ગયેલા વિચાર અને વિચારમાં એ સત્ય એ દિવસના એકાંતસેવનથી એકત્ર થવાથી મનોબળ વધવા પામે છે અને મનોબળ એજ આત્મબળ છે.

આવા એવડા લાભદાયક પૌષધ વ્રતને માટે જેના તદન એકાંત

એટલે કે જેણે જ્ઞાન યથા અનુક્રમે પોતે કરવા એ તો નવ કર્મ કરવા જેવું કામ થયું, જેમ અ [illegible] સામી [illegible] વિચારો [illegible] ના કામને અનુક્રમ કઈ રીતે [illegible] પ્રથમના વખતમાં [illegible] પોતાના ઘરના [illegible] પોતાના [illegible] ગોર [illegible] [illegible] દિર વિચાર કરવાથી પણ નહિ [illegible] દેવાનો [illegible] આવી.

આત્માને પોતાના [illegible] અ [illegible] ને [illegible] પોતાની વગ કાંઈ કો [illegible] વગર કાંઈ [illegible] આનો નથી આત્મા [illegible] આ [illegible] તેનો પોતાનો ભાવના [illegible] ભાવના પછી [illegible] ભાવનામાં ઉતરી પડવાથી [illegible] ભાવના [illegible] દિવસ [illegible] નો તેની [illegible] નહિ [illegible] કાર થાય. એ [illegible] સઘળી વાચેલું [illegible] જ્ઞાન પોતાના મા [illegible] દોર તો [illegible] પ્રથમ ગુરુ પાસેથી [illegible] જ્ઞાન મેળવવું ને એ [illegible] તે જ્ઞાન પર મનન કરવાથી ભાવના આવી [illegible]. માટે પ્રથમ જ્ઞાન મેળવવાનો ખપ કરવો, પછી મનન [illegible] ભાવના [illegible] ઉતરી પડવાનો ખપ કરવો પછી ભાવના [illegible] પાકી [illegible] મજબુત કરવા [illegible] પોતાના [illegible] આવી રીતે [illegible] [illegible] સાધન [illegible] દિવસે ભાવના કે મન [illegible] નહિ [illegible] આનંદ [illegible] મોક્ષની પ્રાપ્તિ [illegible]

અધ્યયન ૩ જું.

ચુલણીપિયા ગાથાપતિ

તે કાળ, તે સમયને વિષે વાણારસી નામે નગરીમાં જિતશત્રુ રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તે નગરીમાં ચુલણીપિયા નામે એક ગાથાપતિ વસતો હતો. તેને મહા રૂપવતી શ્યામા નામે પત્ની હતી. આ ગાથાપતિ પાસે ૮ ક્રોડી સોનાનું ભોયમાં દાટેલા છે, ૮ ક્રોડી વ્યાપાર કરે છે અને ૮ ક્રોડી ઘરવખરામાં રોક્યા છે ઉપરાંત આઠ ગોકુળો નો માલીક છે.

એક વખત ભગવાન મહાવીર સ્વામી કોષ્ટક વનમાં પધાર્યા, ત્યાં તેમને વાંદવા ચુલણીપિયા ગયો. વંદન-નમસ્કાર કરી, ઉપદેશશ્રવણ કરી આનંદ શ્રાવકની માફક બાર વ્રત અંગીકાર કરી, ઘેર આવીને, વડા પુત્રને કારભાર સોંપી પોતે ધર્મમય જીંદગી ગુજારતા હતા. શ્રી-ગુણાદિ પછીને પૌષધશાળામાં પૌષધ કરતા તેમજ અગીઆર 'પડિમા' અંગીકાર કરીને વિચરતા હતા.

આનંદની જેમ એક દિવસ પોતાના કર્મને ભોગવે છે એવામાં મધ્ય રાત્રીને સમયે એક દેવતા કમળ સરખી ઝગઝગતી અને તીક્ષ્ણ ધારવાળી ખડગની તરવાર હાથમાં લઈ શ્રાવકના સન્મુખ આવીને કહેવા લાગ્યો:— "હે ચુલણીપિયા શ્રાવક! અપ્રાર્થિત મરણના વાંછનાર! જો તું શીલ

ધના ઘાણી! બુડા લખણુંતલ! હીણી *ચાઉદસ-પુનમના જ મેલા! લજ્જા-શોભા-રહિત-નીતિ રહીત! જો તું આ વ્રત નહિ ભાંગે તો તારા વડા પુત્રને તારા ઘરમાંથી લાવીને આ તરવાર કરી તારી સમક્ષ જ કાપીશ અને તેના માંસના ત્રણ શૂળા કરી કડાહમાં તળી તેનું લોહી માંસ તારા શરીરે છાંટીશ તેથી તું મહા વિકટ દુઃખ ભોગવતો આર્ત ધ્યાન તથા રૌદ્રધ્યાને કરી મરણ પામીશ.

પરન્તુ ચુલણીપિતા શ્રાવક જરા પણ ધર્મ ધ્યાનથી ચલીત થયો નહિ, જ્યારે દેવતા કોપાયમાન થયો તેણે પછી શ્રાવકના વડા પુત્રને ઘેરથી લાવીને પિતાની સન્મુખ કાપી તેના ત્રણ શૂળા કરી તેને કડાહમાં તળી, તેનું લોહીમાંસ ચુલણીપિતાના શરીર છાંટ્યું ... ઘણી જ ... વેદના ... ... પણ તે ડર્યો નહિ ત્રાસ પામ્યો નહિ તથા ધર્મથી ચલ્યો નહિ અને અણુઓ ... ધ્યાન ... રહ્યા તેથી દેવતાએ ચુલણીપિતા શ્રાવકના વચલા દીકરાને ઉપર પ્રમાણે મારી તેના શૂળા કરી તેનું લોહી માંસ છાંટવાનું એમ ચાર વખત કર્યું તો પણ શ્રાવકજી નહિ ડરવાથી ઉપર પ્રમાણે તેના સન્મુખ આગળ ... મારી તેના ત્રણ શૂળા કરી તેને તળી તેનું લોહી માંસ છાંટ્યું તો પણ ચુલણીપિતા શ્રાવક ડર્યા નહિ તથા ધર્મથી ચલ્યા નહિ. તેથી ત્રીજીવાર તેના લઘુ દીકરાને ઉપર પ્રમાણે મારવાનું ચાર વાર કર્યું તથા છેવટે ઉપર પ્રમાણે મારી તેના ત્રણ શૂળા કરી તેનું લોહી માંસ છાંટ્યું તોપણ ચુલણીપિતા શ્રાવક ડર્યા નહિ તથા ધર્મથી ચલ્યા નહિ. તેથી દેવતાએ તેની માતા ભદ્રાને તેના સન્મુખ મારી તેના ત્રણ શૂળા કરી, તળી તેનું લોહીમાંસ છાંટવાનું કહ્યું તેથી પરા

ચુલણિપિયા શ્રાવક ડર્યો નહિ એમ બીજીવાર કહ્યું તો પણ ડર્યા નહિ
અને ત્રીજીવાર કહ્યું ત્યારે ચુલણિપિયાએ મનમાં વિચાર્યું કે—"આ
પુરૂષ મહા અનાર્ય બુદ્ધિનો ધણી છે તેણે મારા ત્રણે દીકરાને મારયા
હવે મારી માતા, જે દેવગુરુ સમાન ગર્ભમાં પ્રતિપાલન કરનાર
અને મહાકષ્ટ વડે મને ઉછેરનાર તેને પણ મારા મુખ આગળ મારવાનું
કહે છે માતાને મારી આંખો આગળ કપાતી જોવી એ મારે માટે
ઉચીત ગણાય નહિ માટે એ દુષ્ટ પુરૂષને હું પકડું એવા વિચા
રથી મન, વચન અને કાયાએ કરી ઉઠયો અને જેવા તેને પકડવા
જાય છે તેવો તે દેવતા આકાશમાં ઉડી ગયો (ગયો) અને ચુલ
ણીપિયાએ થાંભલો પકડી મોટે સાદે કોલાહલ કીધો તે સાંભળી
ભદ્રા સાર્થવાહિની તેની પાસે આવીને પૂછવા લાગી "અહો બેટા!
શા માટે તેં મોટે સાદે કોલાહલ કેમ કીધો?" ચુલણિપિયા કહે "હે
માતાજી! ખબર નથી પુરૂષ મારા ઉપર કોપ્યો થકો એક મોટી કાળ
ગળી ફૂલ સરખી ઉજળી અને વીજળી સમાન ચળકતી તરવાર હાથમાં
લેઈને મારી સન્મુખ આવીને કહેવા લાગ્યો કે હે ચુલણિપિયા!
જો તું આ વ્રત નહિ ભાગીશ તો તારા વડા દીકરાને તારા મુખ
આગળ લાવી આ તરવારે કરી મારીશ અને તેના ત્રણ કટકા કરી
તેને કડાહમાં તળી, તેનું લોહી માંસ તારા શરીરે છાંટીશ એ પ્રમાણે
એકવાર, બેવાર, અને ત્રણવાર કહ્યા છતાં પણ હું ડર્યો નહિ તેથી
મારા વડા દીકરાને ઉપર પ્રમાણે મારી તેનું લોહી માંસ મારા શરીર
ઉપર છાંટ્યું તો પણ હું ડર્યો નહિ, તેવી મારા વચેટ દીકરાને તથા
લઘુ દીકરાને ઉપર પ્રમાણે મારવાનું ત્રણવાર કહ્યું તથા તેમો

માગીને તેમનું લોઢી ખાગ મારા શરીરે છાંટ્યું તો પણ હું ડર્યો નહિ તથા ધર્મથી ચળ્યો નહિ પણ છેવટે તે મારા પરમપૂજ્ય માતુશ્રી તમને ઉપર પ્રમાણે મારવાનું કહ્યું, તેમ એમ્વાર મેતાર, સહન કીધું પણ ત્રીજીવાર મારાથી સહન નહિ થવાથી હું તે દુષ્ટ પુરુષને ઝાલવા ગયો તો તે આકાશે ઉપડતો (ગયો) અને હું થાંભલાને વળગી રહ્યો અને કોલાહલ કીધો

ભદ્રા બોલી "બેટા! તારા ત્રણે પુત્રો હયાત છે તેને કોઈ એ થી મારી શકે નહિ તથા મારી ગ નહિ. માટે તારા ઉપસર્ગને દેનારો કોઈ દેવ હશે તેથી તારા વ્રત પચ્ચખાણ, તપ નિયમ આમાપદ પૌષધ એ સર્વ ભંગ થયા માટે એ દોષોને મન વચન કાયાએ કરી આલોચી પ્રાયશ્ચિત્ત લે

ચુલણીપિયા શ્રાવકે ભદ્રા માતાનું કહેવું અંગીકાર કરીને તેજ ઠેકાણે આલોચીને પ્રાયશ્ચિત્ત લીધું

ચુલણીપિયા શ્રાવક આનંદની પેરે ૧૧ પડિમા આરાધી તથા કામદેવની પેરે અણસણ કરી સુધર્મ દેવલોકે સૌધર્માવતંસક એવે નામે મોટા વિમાનની પાસે ઈશાન કોણે અરુણપ્રભ એવા નામે વિમાનને વિષે ચાર પલ્યોપમની સ્થિતિએ દેવતાપણે ઉપજ્યા ત્યાંથી ચ્યવી મહાવિદેહ ક્ષેત્રે મોક્ષ જશે

સાર.

કામદેવના ચરિત્રમાં આપણે એક અતિ દૃઢ તન્મયતાવાળી ભાવના-સમાધિનું ચિત્ર જોઈ ગયા કે જે તન્મયતા આગળ મ ટકે

ક્ષેત્ર ગુણ પણ આવી શકે નહિ ચુલણીપિયાના ચરિત્ર જાણ્યું એવા જ પવિત્ર પુરુષનું ચિત્ર જોઈએ છીએ, પરન્તુ તેમાં જરૂર ગેરહાજરી તન્મયતાની હાજરી નથી ચુલણીપિયા તો વખતની સ્થિતિ પ્રમાણે માતાના પ્રેમ તરફ વધારે ઢળી પડ્યો અનશન ભક્તિ ઘણી પ્રશંસનીય બાબત છે તેમજ પિતૃભક્તિ છે તેમજ આવશ્યક છે, તેમજ સ્વદેશભક્તિ છે તેમજ ઇત્યાદિ પરોપકાર કામ છે પરંતુ એક મ્યાનમાં બે તલવાર સમાય નહિ, તેમ એક ધ્યાન વાળી ગાડીના માર્ગમાં બીજો વિચાર (એ ગમે તેવો ઉત્તમ પણ) આવી શકે નહિ અને જો પ્રવેશે તો તે ધ્યાન અડગ–દૃઢ કહેવાય છે તે તમસ્તા કહેવાય નહિ

ચુલણીપિયાએ ક્રોધમાં હાથ નાખી તો પણ બીજે દિવસે પ્રભાતે તો ઉપવાસ જ કરવામાં આવ્યા (જે એમ સૂચવે છે કે ભગવાન શ્રીમહાવીરે મૂર્તિમાં લેવાય છે નહિ કે સ્થૂળ મૂર્તિમાં) અને દમન તેને ક્રોધી વખતે દૂર રહેવાની શિખામણ આપી ત્યારે તેણે સારી ઘરની નાગીપાસ ન થતા એ જ પ્રણામ પાડી મક્કમ થઈ અને આખર મહાવિદેહ* ક્ષેત્રમાં વિચરતા પ્રભુના ચરણ

---

*My own imagination explains the terms મહાવિદેહ, ક્ષેત્ર સ્થાન & શ્રીમંધર in this way સામાનમ્ ધારયતિ ઇતિ સામધર ... is he who holds the સીમાન્ or boundary i e Protector ... the Earth, whose responsibility is enormous say incon... ...able, ક્ષેત્ર does not mean *physical* place it means ભુવન or ...ne. મહાવિદેહ ક્ષેત્ર means that plane or ભુવન of life in which ...man can exist independent of physical body or આહાર

કનગાની ભક્તિ પામ્યો અને અંતે મોક્ષ પામ્યો ... [illegible]
વાનું એ છે ... પરાજ્યો. મન નામીપાણીઓ દ્વારા જે અદ્ભુત
જાય છે અને ઉત્ક્રાન્તિ (evolution) નો આ ... [illegible]
છે નારે પછી જનારે બની ... નહિ ... [illegible]
એ કહ્યું ... [illegible]

શરીર. A Sadhu or a Saint can by means of ... [illegible]
સીમંધર સ્વામી or the નાથ ... Protector of the ... [illegible]
cannot live in this land but who dwells in મહાવિદેહ
the plane where there is perpetual ચતુર્થ ... of joy ... [illegible]
Now what is this ... ? It is that power of con... [illegible]
or ... which enables a man to quit the physical ... [illegible]
to travel singly

વિહરમાન (Present Participle Adj of વિહાર ...) [illegible]
sporting aim... The High Souls in **મહાવિદેહ** ... [illegible]
actually move in air or subtle matter and move fr... [illegible]
place to another as if sporting. They being full ... [illegible]
ledge feel ... even in aiming, hence their **વિહાર** is ...
lent to sporting.

This is what my imagination tells me unaided ...
teacher either ... or ... It may be faulty ... [illegible]
sure I am not in fault when I believe that behind ...
preached by Jain Sutras there is hidden a tre...
mystic knowledge which when a man knows he ...
longer care much for the *words* of Sutras but ...
tently try to grasp the *sense* hidden under those
words.

સુરાદેવ ગાથાપતિ

તે કાળ તે સમયને વિષે, વાણારસી નામે નગરી હતી, જ્યાં જીતશત્રુ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો તે નગરીમાં સુરાદેવ નામે એક ગાથાપતિ વસતો હતો, જેને ૬ કોડી સુવર્ણ (સોનૈયા) ભોયમાં દાટ્યા છે, ૬ કોડી સુવર્ણનો વ્યાપાર ચાલે છે અને ૬ કોડી સુવર્ણના ઘરવખરા છે ઉપરાંત દશ હજાર ગાયોનું એક ગોકુળ એવાં છ ગોકુળ (એટલે સાઠ હજાર ગાયો) હતી ધના નામે પત્ની જે સદાચારવંત અને પાંચ ઇન્દ્રિયે કરી સહિત હતી

એકદા ભગવાન મહાવીર સ્વામી કોષ્ટક વનને વિષે પધાર્યા ત્યારે જેમ આનંદ શ્રાવક ગયા હતા તેમ સુરાદેવ ગાથાપતિ ગયા અને ભગવાનને વાંદી નમસ્કાર કરી, વચન સાંભળી, આનંદની પેઠે 'શ્રાવક ધર્મ' અંગીકાર કરી, ઘેર આવી પાલન કરવા લાગ્યા

એકદા સુરાદેવ શ્રાવક પૌષધશાળામાં પૌષધ કરીને બેઠા છે, ત્યાં અર્ધી રાત્રિને સમયે એક દેવતા, કમળ સરખી નીલી અને ગગન સમાન ચળકતી તલવાર હાથમાં લઈને તેમના નજીક આવીને

કહેવા લાગ્યો "અહો સુરાદેવ શ્રાવક! અપ્રાર્થિત મરણના વાં
છનાર! ભુંગ પક્ષીના વાળી! ભુંડા લક્ષણવાળા! હીણી ચૌદશના
જન્મેલા! લજ્જા શોભા ધીર અને કીર્તિ હિન! જો તું આ
નહિ ભાંગીશ તો તારા વડાપુત્રને તારા ઘેરથી લાવીને આ તા
રી તારા મુખ આગળ મારીશ અને તેના માંસના પાંચ શૂળા
કરાઈમાં તળી, તેનું લોહી માંસ તારા શરીર છાંટીશ તેથી તું
નિર્વદતા ભોગવી આર્ત ધ્યાન અને રૌદ્ર ધ્યાન કરી મરણ પામીશ
એમ કહ્યા છતા પણ સુરાદેવ શ્રાવક ડર્યા નહિ તથા ધર્મથી ચ
ળ્યા નહિ તેથી દેવતાએ એ પ્રમાણે બીજીવાર ત્રીજીવાર કહ્યું તે
સુરાદેવ શ્રાવક ડર્યા નહિ તેથી દેવતા મહા ક્રોધાયમાન થઇ
દેવના વડા પુત્રને તેના ઘેરથી આણીને તેના મુખ આગળ
તેને મારી શૂળા કરી તેને કઢાઈમાં તળી તેનું લોહી માંસ તેના
છાંટ્યું તેથી સુરાદેવ શ્રાવક તે મહા તિવ્ર વેદના પ્રગટ થઇ
ઓછ્યા નહિ ડામ પામ્યા નહિ તથા ધર્મથી ચળ્યા નહિ અને
અણોભ્યા રહી ધર્મ ધ્યાન કરવા લાગ્યા તેથી દેવતાએ સુરાદેવ
ના વચલા પુત્રને તથા લઘુપુત્રને ઉપર પ્રમાણે મારી તેના પાં
શૂળા કરી તેને કઢાઈમા તળી તેનું લોહી માંસ છાંટવાનું બી
જીવાર અને ત્રીજીવાર કહ્યું તથા છેવટે તે પ્રમાણે તેના મુખ આ
તેના વચલા પુત્રને તથા લઘુ પુત્રને મારી તેના પાંચ પાંચ શૂળા
તેનું લોહીમાંસ છાંટ્યું તોપણ સુરાદેવ શ્રાવક ડર્યા નહિ તથા ધ
ચળ્યા નહિ

ત્યાર પછી ચોથીવાર તે દેવ કહ્યું અહો સુરાદેવ શ્રાવક! જો તું

એમવાર એવાર અને [illegible] કર્યું નેમો [illegible] કર્યો [illegible]
હોો તો તે [illegible] (મન) [illegible] સમજાવી
વગની રહ્યા."

મેલા કહે "આપણા [illegible] દાન [illegible] તેમને [illegible]
(દુઃખ) [illegible] ધીમાનુ [illegible]
કીધા માટે એમ તેમને મન [illegible] પ્રાયશ્ચિત કર્યું
ને [illegible] આવ્યા તેજ [illegible] પ્રાચીન પ્રાયશ્ચિત કીધુ
[illegible] આત્મજ્ઞાન [illegible]
વિમાનો [illegible] પરમાત્મા [illegible]
સૃષ્ટિમા [illegible]

મૌન

કામેન [illegible] ગુર્જર [illegible] મનુષ્ય [illegible]
[illegible] ગુમાવી, [illegible]
આ [illegible] શારીરિક પીડાના [illegible]
[illegible]
[illegible] આવશે

[illegible] વિવિધ [illegible]
[illegible]
તેની [illegible] આવે છે

આ બધે કારણોથી [illegible]
સામા વધારે સાવધાન બનવાનું છે

અધ્યયન ૫ મું

ચૂલશતક ગાથાપતિ

તે કાળ, તે સમયને વિષે, આલંભિકા નામે નગરી હતી, જ્યાં જીતશત્રુ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો ત્યાંનો ચૂલશતક નામે ગાથાપતિ છ ક્રોડી સુવર્ણ મહોરો ભોંયમાં દાટી રાખતો છ ક્રોડી સુવર્ણથી વેપાર કરતો અને છ ક્રોડી સુવર્ણ ઘરનાખરચામાં રોકતો વળી તેને દસ હજાર ગાયોનું એક ગોકુળ એવા છ ગોકુળ હતા તેને બહુલા નામે સ્ત્રી હતી

એકદા ભગવાન મહાવીર સ્વામી ત્યાં ઉદ્યાને પધાર્યા તેમને વાંદવા જેમ આનંદ શ્રાવક ગયા હતા તેમ ચૂલશતક ગાથાપતિ પણ ગયા અને ભગવાનને વાંદી નમસ્કાર કરી ધર્મ સાંભળી આનંદની પેઠે શ્રાવકધર્મ અંગીકાર કરી ઘેર આવીને જતા પોષધ કરવા પૌષધશાળામાં છ ત્યાં આવી તે રહ્યો

એકદા ચૂલશતક શ્રાવક પૌષધશાળામાં પોષધ કરીને બેઠા છે, તેવામાં અર્ધી રાત્રીને સમયે એક દેવતા કમળ સરખી ભૂરી અને તીક્ષ્ણ ધારવાળી ચળકતી તરવાર હાથમાં લઈને તેમના મુખ આગળ આવીને કહેવા લાગ્યો "અરે ચૂલશતક શ્રાવક! અપ્રાર્થિત મર

બના વાસ્તે નાર! જે તું આ વાત નહિ માનીશ તો તારા ત્રણ દી
અને તારા ઘેરથી વ રીને તા! મબ આગળ આ ત વાર ફરી નારીઢ
(સુનાગ્નિપિતાની પર નવ ફરીને બાબુ પણ એવું વિચા
બાક પુત્ર ના નાન માન માનના શગી સમજ્યા) ને પ્રમાણે પ
અનુક્રમે તેના નો ની ન તેના મન આગળ થતી તેના નાત
શાળા ફરી ત! મા મિ નગરી તેનું તાડીમામ ૮ ૨ું તેણણે
શન- બાવક રનથી બના નહિ તેથી ચાથીવાર ફરી ન્યું "અ
સુદર્શન નાવક! ન તું આ મન નહિ મ ીલ તો નાકે તમ
દ્રવ્ય બન છે ી હીરણ બારમા દીના ૯ છ ાગે થાય
છે અને ઘ કોગી ડોરખના ઘ વાખ ! ૯ તેમજ તારી આનદિ
નગરીને વિર રસ્તામા ગેવિ ત્રી નાખીશ તેથી તુ આનંદ્યન
અને તે ધા! મરી આમાંથ ન ગ પામીશ. એમ એકવાર મેનાર
અને વણનાર મ્હું ત્યારે સુદર્શન ાન મનમા વિચારું "અરે!
આ પુરુષ મહા અનાર બુદ્ધિ ાયરી છે નેપે નાત ત્રો હીરાને
માર મૂકે આ ાગ માની તેનું તાડીમામ ફ્રાકમા તમી ગા ! ઘણી
ધાર્ઉ વ ગી મારી નમામ સહિ આનંભિકા નગરીમા વ્રગી નાખ
વાનુ કર્ છે તો મે તેર નહિ માટે એ ૬૯ પુરુષને હું પ્ર
એમ વિચારી તેનો મારવા જાર છે ના દેવતા આકાશે ફરપ ચો અ
સુદર્શન શાખના પકડીને મોટ મા ગ નાહબ કીધા ને સામગી
તેની પત્ની બ ુવા તેની પાસે આવી રહેવા લાગી. "હમણા તને એ
સાદ ગાઢાદર મન મીના? સુદર્શન કર્ જાગે મધ પુરુ ેના
મૂખ આ ાગ મારા વ્રસુ ની દાને મારી તેનુ તાડીમામ ફ્રાધમા તવ

ા શરીરે ધારતું (મન હસ્તિ સુચિની પેઠે જાણી) વગ
ડીનમાન ઋદ્ધિ આનંદિના ગમા મેરી નાખવાનું કર્યું તેથી
દેવ એ દુષ્ટ પુરૂષને મારવા ગયો તો તે આમને ગયો અને હું આ
કામનાને વળગી રહ્યો "

અર્જુન કહે "આપણા બંને પુત્રો હવાન કે જેમો જાઇ
ઘના ધર્મ કેવા આવ્યો હશે, તેણે તમારા વ્રત પચખાણ ભંગ
કરવા માટે એમ કહ્યો મન, વચન અને કાયાએ કરી ગાળોની
પ્રાયશ્ચિત લ્યો "

શ્રાવકે તેમ કર્મને આલોચીને પ્રાયશ્ચિત લીધું

શુભધ્યાન આનંદ આરાધના કરી સુદર્શન દેવલોકને વિષે અ-
મિદ્ધ વિમાનને વિષે ઉપજ્યા ત્યાં ચાર પલ્યોપમની સ્થિતિ ભોગવી
મહાવિદેહ ક્ષેત્રે અવતરી મોક્ષ જશે

સાર.

અમૂલ્ય પાપરતન આર્યો પછી રોજગારના વિયોગમા ગોધા
ખાતાને ભાગ્ય જેથી ધર્મની સુખની બને નો તુ ગારૂ ર કે જેવા
વ્રત પ્રતાપી પ્રાયશ્ચિત લેવાથી વધે અને દુરાચારી બનાવી શકે

અધ્યયન ૬ ઠું

કુંડકોલિયા ગાથાપતિ

તે કાળ, તે સમયને વિષે કંપીલપુર નામે નગરી હતી, જ્યાં જીતશત્રુ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તે નગરીમાં કુંડકોલિક નામે ગાથાપતિ વસતો હતો. તેને છ ક્રોડી સુવર્ણ ભંડારમાં રહેલા હતા, છ ક્રોડી સુવર્ણનો વેપાર ચાલતો હતો અને છ ક્રોડી સુવર્ણનો

અને ઉત્તરીય વસ્ત્ર અને પાત્ર પૃથ્વીશિલાપટ્ટ ઉપર મૂકી જે દિશાથી આવ્યો હતો તે દિશાથી પાછો ગયો.

તે કાળે તે સમયે ફરી શ્રમણ ભગવાન મહાવીર [illegible] પધાર્યા, તે વાત સાંભળી હર્ષ અને તોષ પામી જેમ કામદેવ [illegible] વાંદવા ગયો હતો તેમ કુંડકોલિક વાંદવા ગયો. ધર્મકથા થઈ. બાદ શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામી કુંડકોલિકને [illegible] "અહો કુંડકોલિક! આજે [illegible] પહોરના [illegible] અશોક[illegible]ડીમાં સામાયિક લઈ બેઠો હતો તે વખતે એક [illegible] પ્રગટ થયો અને તારી નામાંકિત મુદ્રિકા અને ઉત્તરીય વસ્ત્ર લઈ [illegible] ગયો [illegible] કુંડકોલિક [illegible] સાચી [illegible] ભગવાન મહાવીર[illegible] [illegible] કામદેવ[illegible] ધર્મમાં આગળ [illegible] ત્યાર પછી ભગવાન મહાવીરે સાધુ-સાધ્વીને બોલાવીને [illegible] કુંડકોલિક [illegible] ગૃહસ્થાશ્રમમાં [illegible] અન્યતીર્થીઓ [illegible] [illegible] તો શ્રમણો, [illegible] તમો કે [illegible] શાસ્ત્રના જાણકાર છો તેમણે અન્યતીર્થિકને [illegible] કરી શકો એવા થવું ઉચિત છે. [illegible] સાધુ-સાધ્વીએ તે વાત તહત્ (પ્રમાણ) [illegible] [illegible] તે સાંભળી કુંડકોલિક હર્ષ અને તોષ પામી ભગવાન મહાવીરને [illegible] [illegible], [illegible]-નમસ્કાર કરી જે દિશાથી આવ્યો હતો તે દિશાએ ઘેર ગયો. અને શ્રમણ ભગવાન મહાવીર જનપદના વિહાર વિચરવા લાગ્યા.

---

* સરખા [illegible] (= તે સાચું) [illegible] [illegible] [illegible]

અધ્યયન ૭ મું

સદ્દાલપુત્ર.

કાળ તે સમયને વિષે પોલાસપુર નામે નગર હતું, [illegible] સહસ્ત્રામ્રવન નામે ઉદ્યાન હતું તે પોલાસપુર, નગરમા જીતશત્રુ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો [illegible] સદ્દાલપુત્ર એવે નામે કુંભાર (કુંભાર) વસતો હતો તે આજીવિક મતી ગોશાળા નામે મંખલીપુત્રનો ઉપાસક હતો તે ગોશાળાના મતમા પ્રવિણ હોઇ તે ધર્મમા તેની હાડોહાડ મિંજા રંગાએલી હતી અને તે ધર્મ સિવાય બાકીના ધર્મને અનર્થ ગણતો હતો તો એક ક્રોડ સુવર્ણ સોયમા દાટેલા હતા, એ [illegible] વેપાર કરતો હતો અને એક ક્રોડ સુવર્ણ ઘરવખરીમા હતો તથા એક ગોકુળ એટલે દસ હજાર ગાયો હતી તેને અગ્નિમિત્રા નામે સ્ત્રી હતી વળી તેને પોલાસપુર નગર બહાર ૫૦૦ દુકાનો હતી તેમાં માણસોને નોકર રાખી [illegible] ઘડા, [illegible], ઘી–તેલ ભરવાના ઠામ વગેરે ઘણા વાસણો કરાવતો હતો અને પોતાની દુકાનને વિષે તથા રાજમાર્ગપર વેપાર કરતો હતો

એક દા તે ગોશાળાનો શ્રાવક સદ્દાલપુત્ર, દિવસના પાછલા પહોરે તે વિષે અશોકવાડીમા ગોશાળાના ધર્મની પ્રવૃત્તિ લેઇ બેઠો હતો,

ની ઓ આકાશ માં ઉભો રહી કહેવા લાગ્યો - મલ પ્રશ્નો
મ પુત્ર આજ્ઞે તેની સેવા ભક્તિ કરજે એ વન માની
સદ્દાલપુત્ર કહે 'હા, સ્વામિન્!' નાવી પછી સદ્દાલપુત્ર દેવતા
કહેવા મુજબ શ્રમણ ભગવાન મહાવીરને વાંદી નમસ્કાર કરી કહ્યું
હે ભગવન્! મારે પોલાસપુર નગર બહાર પ૦ ભાગના હાટ
છે ત્યાં તમે પાડીહારૂ, પીઠ ફલગ શય્યા સંથારો, ઉપકરણ
આદિક જે કોઈએ તે લેતા વિચરો. એ નમ્રતા કહેવાથી શ્રમણ
ભગવાન મહાવીર સદ્દાલપુત્રના પ હાટની અંદર પ્રાસુક, એષણીક
પાડીહારૂ પીઠ, ફલગ શય્યા આદિ ઉપકરણ આદિક પ્રમુખ
લઈ વિચરતા હતા

એકદા સદ્દાલપુત્રો માટીના ગયા વાસણો મનની અંદર
ન ચ મૂકવતા જોઈને શ્રમણ ભગવાન પૂછ્યું 'અહો સદ્દાલપુત્ર
એ માટીના વાસણ શી રીતે થયા?' સદ્દાલપુત્ર કહે હે પૂજ્ય! એ
પહેલા માટી હતી, તેને પાણી સાથે ભીંજવી રાખી, નાની મોટી
ચ એકત્ર કરી એક પીંડ કીધો પછી ચાક ઉપર મૂકી રીતે હાથ
વડે જેવા જોઈએ તેવા ઘાટ બનાવ્યા શ્રમણ ભગવંત કહે, "અહો
સદ્દાલપુત્ર! એ કાચી માટીના વાસણ ઉત્થાન બળ વીર્ય, સત્વ
અને પુરૂષાકાર પરાક્રમ કીધા વગર થયા?" સદ્દાલપુત્ર કહે
"હે ભગવન્! ઉત્થાન બળ વીર્ય પુરૂષાકાર પરાક્રમ કાંઈ નહિ,
સર્વ ભાવ નિત્ય છે

ત્યાર પછી શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામી સદ્દાલપુત્ર પ્રત્યે
કહેતા હવા. અહો! સદ્દાલપુત્ર જ્યારે તારા કાચા અથવા પાકા

ઠામનું કોઈ પુરુષ તારા દેખતા ભાંગે તથા ચોરે તથા તારી
અગ્નિમિત્રા ભાર્યા સાથે સંસારના વિષય સુખ ભોગવે તો તેને તું
શિક્ષા કરે?" સદ્દાલપુત્ર કહે "હે ભગવન્! હું તે પુરુષને
કઠોર વચન કહું, મારું, બાંધું તથા જીવિતથી રહિત કરું." ભગ-
વાન્ કહે "હે સદ્દાલપુત્ર તું કહે છે, ઉત્થાનાદિ ક્રિયા, પરાક્રમ
આદિ સર્વ ભાવ નિયત છે, તો તારા ઉપર પ્રમાણે કુંભાર કર-
વે છે 'એ પ્રમાણે શિક્ષા કરે એ સર્વ પ્રત્યક્ષ જોતું એ જૂઠું?'
એ સાંભળી સદ્દાલપુત્ર શ્રાવક પ્રતિબોધ પામ્યો અને શ્રમણ ભગવાનને
વંદના નમસ્કાર કરી બોલ્યો 'હે ભગવન્! હું ઇચ્છું છું, સાચું છે
આપે ધર્મ સંભળાવ્યો તે ધર્મ ભલો!

ત્યાર પછી શ્રમણ ભગવાને પ્રબળ વચ્ચે મોટી ધર્મદેશના દીધી-
તેનાથી હર્ષ સંતોષ પામી આનંદ શ્રાવકની પેઠે બાર વ્રત અંગી-
કાર કરી ભગવાનને વાંદી નમસ્કાર કરી, પોલાસપુર નગરની મધ્યો-
મધ્ય થઈને સદ્દાલપુત્ર પોતાને ઘેર આવ્યો અને પોતાની પત્ની
અગ્નિમિત્રાને ભગવાન મહાવીરને વાંદવા જવાની આજ્ઞા કરી.

સ્વામીની આજ્ઞા કબુલ કરી અગ્નિમિત્રા સ્નાન કરી બહુમૂલ્ય
આભૂષણ પહેરી, ઘણા દેશની દાસીઓ સાથે રથે બેસી ભગવા-
નની પાસે આવી ત્યાં ભગવાનથી અતિ વેગળી નહિ તથા અતિ નજી-
ક નહિ, એવી રીતે ઊભા રહી, ભગવાનને અતિ વાંદી નમસ્કાર
કરીને ધર્મ સાંભળી, હર્ષ સંતોષ પામી, શ્રાવકના બાર વ્રત અંગી-
કારી, રથે બેઠી, જે દિશાથી આઈ હતી તે દિશાથી પાછી ઘેર
ગઈ. ત્યાર પછી ભગવાન મહાવીર સ્વામી અન્યદા પ્રસ્તાવ સહ-
સ્રામ્રવનથી નીકળીને જનપદ દેશ, પુર, નગર, ગ્રામ વિહાર કરતા હવા

હવે મંખલીપુત્ર ગોશાલે સદ્દાલપુત્રને મહાવીર પાસે બારવ્રત અંગીકાર કર્યાનું સાંભળીને વિચાર્યું કે હું સદ્દાલપુત્ર પાસે જઈને મારો છોડેલો ધર્મ ફરીથી અંગીકાર કરાવું એમ વિચારી સંઘ સહિત તેઓ જ્યાં પોલાસપુર નગરમાં પોતાનું સાધુસ્થાનક છે ત્યાં આવ્યો અને પોતાના વસ્ત્રપાત્રાદિ ઉપકરણ સ્થાનમાં મૂકી કેટલાએક સાથી લઈને જ્યાં સદ્દાલપુત્ર શ્રાવક છે ત્યાં આવ્યો. ગોશાલાને આવતો દેખીને સદ્દાલપુત્રે આદરમાન દીધું નહિ, સામું પણ જોયું નહિ અને મૌન રહ્યો. તે વારે ગોશાલો આદર માન નહિ મળ્યું જાણી તેની તરફથી પીઠ ફલક શય્યા સંથારા મેળવવાની વાંછાએ શ્રમણ ભગવાન મહાવીરના ગુણકીર્તન કરતો થકો કહેવા લાગ્યો 'અહો સદ્દાલપુત્ર શ્રાવક! અહીં પૂર્વે એક મહાપુરુષ આવ્યા હતા?' સદ્દાલપુત્ર કહે 'શ્રમણ ભગવાન મહાવીર મહા માહણ* પુરુષ તે શા માટે?' ગોશાલો કહે 'તેઓ ઉત્પન્ન જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્રના ધારી છે, ત્રણ લોકે વંદના પૂજનિક છે અને સેવવા યોગ્ય છે માટે મહાગોપ, મહાસાર્થવાહ, મહાધર્મકથાના કહેનાર અને મહાનિર્યામિક† શ્રમણ ભગવાન મહાવીર છે.' સદ્દાલપુત્ર કહે 'કેવી રીતે?' ગોશાલો કહે 'અહો દેવાનુપ્રિય! સંસાર રૂપ અટવીમાં ઘણા નાસતા–નાસતા જીવોને ગોપવી રાખવા માટે મહાગોપ તથા સંસાર રૂપ અટવીમાં ઘણા જી

* મૂળ પાઠના મહામહા શબ્દ છે તેના અર્થ જીવ જંતુને હણો નહિ એવા ઉપદેશ કરનાર

† નિર્યામક એટલે વહાણ ચલાવનાર

ઉતના ભગની નામના-નાતા તેમને ધર્મ માર્ગે રાખે અને સ્વરૂપ વડાજે નાને માટે મહાસાર્થવાહ * તથા મસારમાંહી સુગતિ ભ્રમણ કરનાર ભાભગે ઓ ધર્મ-યા કહેનાર માટે મહાધર્મ કથાના કહેનાર. અને સમારરૂ સમુ મા ડૂબતા જીવને તારનાર એવા ધર્મરૂપ નાવ જેવી મોક્ષ ગતિ આપનાર માટે મહા નિર્યામિક" મહાનપુત્ર કહે "હે દેવાનુપ્રિય ! મારા ધર્માચાર્ય એવા જ્ઞાનરત્ન અને મમર્થ છે તો તે એમની સાથે વાદવિવાદ કરશો નહિ." ગોમાતા કહે ' અહો ! નપુત્ર ! જેમ કોઈ બળવંત, કળાવાન અને બુદ્ધિમાન જુવાન પુરુષ સુઅર, કુકડો, તીતર વગેરે જાનવરને પોતાના હાથથી, પગથી, પીંછાથી અને દાંતથી જ્યાંથી જ્યાં ત્યાંથી એ જુગના અમર નહિ એટલે નાસી નહિ તેમ શ્રમણ ભગવાન મહાવીર જે જે પ્રશ્ન પૂછે તેનો ઉત્તર હું અસમર્થ તેની વિચારી શકું નહિ." મહાનપુત્ર કહે "હે દેવાનુપ્રિય, તમે મારા ધર્મગુરુ ભગવાન મહાવીર સ્વામીનું ગુણકીર્તન કર્યું તે માટે (ધર્મ માટે નહિ) હું તમને પાટીઆ, પીઠ, ફલગ § વગેરે પ્રમાણે તેનું ફરી નિમંત્રણ કરું છું માટે મારી કુંભારની શાળાએથી ઉપર પ્રમાણે વસ્તુઓ તેના વિચરો અને ઉપમ પાલન સુખે વસો' એ પ્રમાણે હાથી ગોશાલો મખલીપુત્ર, મહાનપુત્રની દુકાનેથી ઉપર પ્રમાણે વસ્તુઓ તેનો નિયગના લાવ્યો, પરંતુ મહાનપુત્ર ગોશાલાના અનુકૂળ વચને ફરી વિનતિએ કરી ચળાવ્યા

* સાર્થવાહ=વણજારાનો ટોળી વ્યાપારી, શેઠ

§ ફલગ=પાટીઆ (BoardTable)

મેકળા તથા રેવતી પ્રમુખ તેર બાર સિવાય સર્વ મેથુન વિધિનો ત્યાગ કર્યો

એકદા રેવતી ગાથાપત્નીને મધ્યરાત્રિ સમયે એવો અધ્યવસાય (વિચાર) ઉપન્યો કે, મારે બાર શોક્યો છે તેથી હું મહાશતકની મનુષ્ય સંબંધી ઉદાર ભોગ ભોગવી શકતી નથી માટે એ બાર શોક્યોને અગ્નિ પ્રયોગ કરી, હથિયાર કરી, વિષ કરી તેથી રહિત કરું અને એ બાર શોક્યોની બાર હીરણ્ય કોડી તથા બાર વ્રજ ગોકુલ લેઉં સુખે વિષય ભોગ ભોગવતી. એ પ્રમાણે વિચારી અવસર જોઈને એકાંત સ્થાન વારે તેની નિશ્ચે ત્યારબાદ કેટલેક દિવસે એકાંત સ્થાન જાણીને પોતાની બાર શોક્યો મધ્યેથી છને શસ્ત્રે કરી મારી અને છને વિષ આપી મારી અને તે બારે શોક્યોની બાર હીરણ્ય કોડી તથા વ્રજગોકુલ પોતે લીધા અને મહાશતકથી સુખે વિલાસ સુખ ભોગવતી વિચરવા લાગી તથા ઘણું કરીને માંસના ભક્ષણ કરી તેને તેમાં મગ્ન થઈ. મારે આણી વિચરવા લાગી ત્યારબાદ કેટલેક દિવસે નગરીમાં શ્રેણીક રાજાએ અમારી (જીવહિંસા ન કરવાની) ઘોષણા કરાવી તેથી રેવતી ગાથાપત્ની પોતાના પિયરથી (માતા પિતાને ઘરેથી) દરરોજ પ્રભાતે બબ્બે વાછરડા મરાવીને મંગાવી તેના માંસના શુળા આદિક કરી ખાતી વિચરવા લાગી

હવે મહાશતક શ્રાવક ચૌદ વર્ષ પર્યંત શીલાદિક વ્રત પાળી પંદરમે વર્ષે વડા પુત્રને ઘરનો ભાર સોંપી પૌષધશાળાને વિષે શ્રાવકની અગ્યાર પ્રતિમા લઈ વિચરવા લાગ્યા ત્યારબાદ એકદા સમયે

રેવતી મહામદોન્મત્ત થઇ, ઉઘાડે માથે માથાના કેશ છૂટા મૂકી, મોહ પમાડે એવા સોળ શણગાર સજી, પોષધશાળા વિષે મહાશતક શ્રાવકની પાસે આવીને, આ લાપા કરતી સ્ત્રીના ભાવ ચેષ્ટાદિ કરતી, કહેવા લાગી "અહો મહાશતક શ્રાવક! ધર્મનું નામ, આ જ પુન્યનું કામ, આ જ મોટું કામ આ જ [illegible] આશા માની તમે મારી સાથે સંસારના સુખ ભો[illegible] નથી એ મારું નહિ" એમ એક વાર, બે વાર, ત્રણ વાર કહ્યા છતાં મહાશતક શ્રાવકે તેના સામું જોયું નહિ, આદર સત્કાર દીધો નહિ અને મૌન રહી ધર્મધ્યાનને વિષે વિચરવા લાગ્યા. તેથી રેવતી [illegible] જેમ આવી હતી તેમ જ પાછી [illegible] ગઈ.

મહાશતક શ્રાવક, શ્રાવકની અગિયાર પ્રતિમા સૂત્રવિધિએ પાળવા લાગ્યા. તેથી શરીર સુકાઈને પતન [illegible] વગરની ધમણ [illegible] થયું. એકદા પ્રભાત [illegible] રાત્રિને સમયે [illegible] [illegible] તેમને એવો અધ્યવસાય ઉપજ્યો. જેમ આનંદ [illegible] અવસ્થાએ સંથારો કીધો અને પરિષહ સમતા તથા [illegible] આહાર પાણી [illegible] તેમ હું પણ [illegible] કરું [illegible] તે પ્રમાણે ધર્મધ્યાનને વિષે વિચરતા થકા શુભ ધ્યાન [illegible] શુભ પરિણામે [illegible] કરી અવધિજ્ઞાન ઉપજ્યું. તેથી પૂર્વ [illegible] દિશાએ લવણ સમુદ્ર સહી હજાર યોજનનું ક્ષેત્ર [illegible], પશ્ચિમ તથા ઉત્તર દિશાએ ચૂલહિમવંત તથા [illegible] પર્વત

એહેવી રત્નપ્રભા નામની પહેલી નરકનો લોલુચ્ચુય નામે પાથડે ચોરાશી હજાર વર્ષની સ્થિતિ છે.

આ પ્રમાણે એવા સમયે ગૌતમ ગણધરની પેઠે પોતાના જ્ઞાનને વિષે મહાશતક શ્રાવકનાં વચન સાંભળી, રેવતી પ્રથમની પેઠે નારકી થવાનો ઉપાય કરતી હતી તથા મહાશતક શ્રાવકે ક્રોધ રૂપ એવી અવધિજ્ઞાને જાણીને કહ્યું કે અરે અપ્રાર્થિત મરણની પ્રાર્થના કરનારી તું જે રીતે સાત દિવસની અંદર અલસક રોગથી પીડાતી આર્તધ્યાન તથા રૌદ્ર ધ્યાન કરી દુઃખ પામતી અસમાધિ પરિણામે મરીને રત્નપ્રભા નામની પહેલી નરકને વિષે લોલુચ્ચુય નામે પાથડે ચોરાશી હજાર વર્ષના આયુષ્યવાળી થઈને ઉપજીશ.' એવાં વચન સાંભળી રેવતી મનમાં બીહીની અને હવે કોણ જાણે મારી શી ગતિ થશે? એવા રૌદ્રાદિકના આર્ત ધ્યાન ચિંતવતી સાત દિવસમાં મરણ પામી રત્નપ્રભા નરકના લોલુચ્ચુય પાથડામાં ચોરાશી હજાર વર્ષના આયુષ્યે નારકીપણે ઉપજી.

તે કાળ, તે સમયને વિષે શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામી સમવસરણમાં તેમને વાંદવા રાજા આવ્યા. ત્યારે ભગવાન સ્વામીએ પોતાના શિષ્ય પ્રથમ ગણધર ગૌતમ સ્વામીને કહ્યું કે હે ગૌતમ! આ નગરીને વિષે મારો અંતેવાસી (શિષ્ય) મહાશતક નામે શ્રાવક છે, તે પૌષધશાળાને વિષે છેલ્લી મરણાંત સંલેખના કરીને ધર્મ ધ્યાને વિચરતાં થકાં તેની રેવતી નામની સ્ત્રીએ મહામોહક વચનો કહેવાથી કષાયમાન થઈ અવધિજ્ઞાને કરી

નીું કહ્યું કે, હે રેવતી ગાથાપત્ની! તુ સાત અહોરાત્રિમાં અનમ
ીા ઉપજાવે કરી મરી રત્નપ્રભા નરકમા ઉપજીશ હે ગૌતમ!
શ્રમણોપાસક શ્રાવકો ભરી ન દેખનાને વિષે સહવિદ્યમાન માગી વાત
જો પૂછ્યું અમ ીાન અને ..ાર વચન કહેવા ..પે નહિ માટે તમે
જઇને મહાશતક શ્રાવકને ..હો ે એજ સ્થાનકે આળોચો, નિં,
યથાયોગ્ય પ્રાયશ્ચિત ો ે એ પ્રમાણે કહેવાવી શ્રી ગૌતમ સ્વામીએ
રાજગ્રહી નગરીની મ..ામ ર થા ો પાષધશાળાને વિષે જઇ મહા
શતક શ્રાવક કે ત્યા આ ી ઉપર પ્રમાણે કહ્યુ મહાશતક શ્રાવક ગૌતમ
સ્વામીનુ વચન તદત્ (..મ ૧) કરી તે જ સ્થાનક આળોચી, પ્રા
ર્યા, પ્રાયશ્ચિત લીધુ પછી ગૌતમ સ્વામી ત્યાથી નીકળીને શ્રમણ
ભગવાન મહાવીર પાસે આવી તેમને વાંદી નમસ્કાર કરી સયમ
ત પ નમ અ ો માર અે નપ કના વિચરવા લાગ્યા ત્યાગમા
શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામી અ ત્ન જાપ દેશમા ! વિહાર
રી વિચરતા હ ા

મહાશતક શ્રાવ.. ઘણા ા ા નત સાથે વીસ વર્ષ પર્યન્ત
શ્રાવકનો ધર્મ પાળીને, શ્રાવકની અગ્યાર પ્રતિમા સ્પર્શી એક માસ ી
સલેખના કરીને પોતાનો આત્મા ભોપીને, સાઠ ભક્ત આહાર ાં ..
ાશન કરીને, પાપ આલોચી સમાધિવત થઈ, કાળ માસે કાળ કરીને,
સુધર્મ દેવલોકના અરૂણાવતસક વિમાનને વિષે ચાર પલ્યોપમ ા
સ્થિતિએ દેવતાપણે ઉપ ગે ત્યાથી મહાવિદેહ ક્ષેત્રે ઉપજી મોક્ષ જશે

અધ્યયન ૯ મું

નંદનીપિય

તે કાળ તે સમયને વિષે સાવત્થી નામે નગરી હતી. ત્યાં કોષ્ટક નામે વન હતું. એ સાવત્થી નગરીને વિષે જીતશત્રુ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો. ત્યાં નન્દિનીપિય નામે ગાથાપતિ વસતો હતો. તેને ચાર ક્રોડ સુવર્ણ ભંડારમાં નિધાન હતા, ચાર ક્રોડ સુવર્ણ વ્યાપારમાં રોકાયેલા હતા, ચાર ક્રોડ સુવર્ણ ઘરવખરામાં રોકેલા હતા તથા ચાર ગોકુળ એટલે ચાળીશ હજાર ગાયો હતી. તેને અશ્વિની નામે ભાર્યા હતી.

તે કાળ, તે સમયને વિષે શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામી સમોસર્યા (પધાર્યા). તેમને વાંદવા માટે પરિષદ નીકળી. નંદનીપિય ગાથાપતિ પણ નીકળ્યો. ત્યાં ભગવાનની દેશના સાંભળીને આનંદ શ્રાવકની પેઠે શ્રાવકના બાર વ્રત અંગીકાર કર્યા. પરિષદ પાછી વળી. ત્યાર બાદ શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામી જનપદમાં વિહાર કરી વિચરતા હતા.

નંદનીપિય ગાથાપતિ શ્રાવકપણું અંગીકાર કરી ધર્મધ્યાન પાળતો વિચરવા લાગ્યો અને આનંદ શ્રાવકની પેઠે ઘણા શીલવ્રતાદિ પાળી પંદરમે વર્ષે પોતાના વડા પુત્રને ઘરનો ભાર સોંપી શ્રમણોપાસકની પડિમાઓ પાળી વીસ વરસનો પર્યાય પાળીને શુભ ધ્યાને મરણ પામી દેવલોકમાં દેવપણે ઉપન્યો. ત્યાંથી મહાવિદેહ ક્ષેત્રે જન્મી મોક્ષ જશે.

સાલિહીપિયા

તે કાળ, તે સમયે વિષે સાવત્થી નામે નગરી હતી. ત્યાં કોષ્ટક નામે વન હતું. તે સાવત્થી નગરીને વિષે જીતશત્રુ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો. ત્યાં સાલિહીપિયા નામે ગાથાપતિ વસતો હતો. તેને ચાર કોડી સુવર્ણ ભંડારમાં રહેતા હતા. ચાર કોડી સુવર્ણ વ્યાપાર કરતો હતો અને ચાર કોડી સુવર્ણનો ઘરવખરો હતો. તથા ચાર ગોકુળ એટલે ચાલીસ હજાર ગાયો હતી. તેને ફાલ્ગુની નામે ભાર્યા હતી. (શાલિહીપિયાનું સંસ્કૃત નામ શાલિકીનીપ્રિય)

તે કાળ તે સમયે વિષે શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામી સમોસર્યા. તેમની પાસે સાલિહીપિયા ગાથાપતિએ આનંદ નામના ગૃહસ્થની પેઠે અગીઆર વ્રત અને સમ્યક્ત્વ આદર્યાની પેઠે વડા પુત્રને ઘરનો ભાર સોંપી પોષધશાળાને વિષે શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામી તીર્થંકરની ધર્મ પ્રરૂપિત ઉપસર્ગ રહિત ધર્મને વિષે વિચરવા લાગ્યા. એ વિશેષ કે ઉપસર્ગ રહિત શ્રાવકની અગીઆર પ્રતિમા ફરી પડિમી તેમ સર્વ કામ આનંદની પેઠે જાણવું. સાતમા સૌધર્મ દેવલોકને વિષે અરુણકીલ વિમાને દેવતાપણે ચાર પલ્યોપમની સ્થિતિએ જઈને ઉપન્યો, ત્યાંથી મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં આવી મોક્ષ જશે.

હમે શ્રાવક ને ૫ રમે વર્ષે ધર્મ કરવાની ચિંતા ઉપની ત્યારે શ્રાવક ધીમ વાનો શ્રાવકની પડિમા પાળી.

શ્રી

નિરયાવલીકા સૂત્ર

જેમા

કલ્પવડંસિય, પુપ્ફીઆ, પુપ્ફચુલા અને વિન્હિદશા એ ૪ સૂત્રોનો પણ સમાવેશ કરવામા આવ્યો છે

નિરયાવલીકા સૂત્રના ૧૦ અધ્યયનો

અધ્યયન	૧ કુ—કાલીકુમાર	અધ્યયન	૬	—મહાકૃષ્ણકુમાર
”	૨ કુ—સુકાલીકુમાર	”	૭	કુ—વીરકૃષ્ણકુમાર
”	૩ કુ—મહાકાલીકુમાર	”	૮	કુ—રામકૃષ્ણકુમાર
”	૪ કુ—કૃષ્ણકુમાર	”	૯	કુ—પિતૃસેનકુમાર
”	૫ કુ—સુકૃષ્ણકુમાર		૧૦	કુ—મહસેનકુમાર

ભગવાન ઉત્તર–હે ગૌતમ! કાલીકુમાર વિપરીત મરણ થી કાળને અવસરે કાળ કરીને ચોથી પંકપ્રભા નરકના હેમાભ નરકાવાસને વિષે દસ સાગરોપમના આયુષ્યે નારકીપણે ઉપન્યો

શ્રી ગૌતમે વળી પૂછ્યું “હે ભગવન્! કાલીકુમાર એવા આરંભ કેવા અશુભ કર્મ, કેવી ચાંનવણા અને શા ભારે કરી ચોથી પંકપ્રભા નરકે વિષે કાળપણે ઉપન્યો?”

શ્રી ભગવાન ઉવાચ–હે ગૌતમ! સાંભળ–

(પ્રથમ કોણિક રાજાની ઉત્પત્તિ તથા તેણે રાજ્ય લીધું તે વૃત્તાંત કહીએ પછી કાલીકુમાર કોણિક રાજાના ભાઈ વેહલકુમાર પાસેથી હાર-હાથી લેવા માટે સંગ્રામ કરવા ગયા તે બધી હકીકત વાંચનારને માલુમ કરવામાં આવશે)

તે કાળ, તે સમયને વિષે રાજગૃહી નામે નગરી હતી તે ઋદ્ધિ સમૃદ્ધિ કરી સહિત અને ભય રહિત હતી તે નગરીમાં શ્રેણિક નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો તે મોટા હિમવંત પર્વત સમાન હતો તેને નંદા નામે રાણી હતી તે સુકુમાર હતી. તે શ્રેણિક રાજાનો નંદા રાણીનો આત્મજ અભયકુમાર નામે હતો. તે ... બુદ્ધિ ... નામ–દામ–ભેદ–દંડનો જાણકાર ... ઉપાડવાને ... સમાન હતો શ્રેણિક રાજાને

... ની અને વાણીયા ... શ્રેણિક રાજાને શ્રેણિક ... શ્રેણિક ... સ્કુટી ... દેવાથી ...
... હતા, ... હતા.

ખીજી ચેલણા નામે એક રાણી હતી. કો [illegible] રાત્રી ને એક પ્રભાતે [illegible] સ્વપ્નું સ્વપ્નામાં [illegible] (જેમ પ્રસૂતીના અધિકાર કહ્યો તેમ) સ્વપ્ન [illegible] તે રાણી [illegible] પૂર્ણ તેને દાન [illegible] ફરી [illegible] પ્રભાત [illegible] ગર્ભને [illegible] માસ પૂરા થયે એવા [illegible] એક્ષિક રાજાના કાળજાના માંસના રાંધેલા કરી તેને [illegible] ખાવાની [illegible] ધ [illegible] ને [illegible] એવા મનોરથ [illegible] ની હતી [illegible] ધ્યાન [illegible] મહ [illegible] કરતી [illegible] તથા [illegible] સુગંધ [illegible] અને [illegible] અનુમાનની [illegible] વિચારવા લાગી

એમ તેના [illegible] ની [illegible] કરનાર દાસીએ [illegible] વરની [illegible] એક્ષિકને [illegible] ઘને [illegible] વિનય [illegible] કરી. તેથી એક્ષિક [illegible] ચિતાતુર [illegible] પાસ [illegible] પૂછવા લાગ્યા ' તમે શા માટે [illegible] ' [illegible] તેણે નહિ [illegible] ખોટાનાર [illegible] વાર [illegible]

* સ્વપ્નપાઠક [illegible] સ્વપ્ન [illegible] [illegible] નામ [illegible] હાથી, [illegible] સ્વપ્ન (૧ [illegible] [illegible]) ફૂલની [illegible] ૬ ચંદ્ર ૭ સૂર્ય, ૮ [illegible] ૧૦ પદ્મસરોવર [illegible] ૧૨ દેવ વિમાન, ૧૩ રત્નનો સમૂહ ૧૪ અગ્નિ(શિખા) [illegible] સેવતાં તીર્થંકરની માતા [illegible] માથા [illegible] મ [illegible] સાત વાસુદેવની માતા [illegible] ચાર [illegible] મ [illegible] એક [illegible] ની માન [illegible] સ્વપ્ન [illegible] રાજાની [illegible]

[illegible]

સ્વામિન્! એ વાત તમને કહેવા લાયક નથી." શ્રેણિક
રીથી બહુ આગ્રહ કરીને પૂછ્યું ત્યારે કહ્યું "હે સ્વા-
મી! મેં સિંહનું સ્વપ્ન દેખવાને ત્રણ માસ થયા પછી મને
માસ ખાવાનો દોહળો ઉપન્યો છે તેથી આર્તધ્યાન વ્યાપે
શ્રેણિક રાજાએ કહ્યું "તમે આજ વાત કરશો નહિ, તમારો
દોહળો પૂર્ણ થશે એમ અમે કરીશું" એમ સંતોષ કરક વચન કહી
આશ્વાસના કરી, શ્રેણિક રાજા, પોતાની મેઘસાની બહા-
રની ઉપસ્થાનશાળા છે ત્યાં આવીને સિંહાસન ઉપર પૂર્વ સામુ મુખ
કરીને બેઠા અને ઉત્પાતિયા બુદ્ધિ,[1] વિનય બુદ્ધિ,[2] કાર્મિયા બુદ્ધિ[3]
અને પારિણામિયા બુદ્ધિઓ[4] કરી દોહળો પૂર્ણ કરવાનો ઉપાય શોધ્યો
પણ કાંઈ હાથ લાગ્યો નહિ તેથી આજ વાત ધરતા ચિંતાતુર મુખ
છે તેવે અવસરે અભયકુમાર સ્નાન કરી, વસ્ત્રાભૂષણ પહેરી,
પોતાના ઘરથી નીકળીને ત્યાં આવ્યા અને શ્રેણિક રાજાને પિતા-
શ્રી કહેવા લાગ્યા "હે પિતાજી! આપ હમેશા મને દેખીને
પ્રસન્ન થતા અને આજ હરખિત થતા નથી તેનું શું કારણ?"
શ્રેણિક રાજાએ કહ્યું "હે પુત્ર! તારી અપર માતા જે ધારિ-
ણી રાણી સિંહસ્વપ્ન જોયા પછી ત્રણ માસ પૂર્ણ થયે મારા
સાથે આમના ભ્રમણ કરીને ખાવાનો દોહળો ઉપન્યો છે તે
પૂર્ણ નહિ થવાથી શુષ્ક થઈ આર્તધ્યાન ધ્યાવે છે તેથી તે દોહળા
નો ઉપાય શોધું છું પણ હાથ લાગતો નથી." અભય-

1 તાત્કાલિક બુદ્ધિ 2 વિનય કરવાથી આવતી બુદ્ધિ 3 કામ કરવાથી આવેલી
4 ઉંમરના પ્રમાણમાં આવતી બુદ્ધિ

કુમારે કહ્યું "હે પિતાજી! આપ ફિકર કરશો નહિ આપની [illegible]
માતાજીનો દોહલો પૂર્ણ થશે તેમ હું કરીશ
એમ કહી શ્રેણિક રાજાને સંતોષી પોતાને ઘેર આવી [illegible] અને પ-
વિત્ર શુભ ઠેકાણે પ્રતિમારી પુરુષોને તેડીને કહ્યું કે ભો બુદ્ધિ
તમે ખાટકીના ઘેરથી તાજીનવું આવું માંસ તથા માગનની કોથ
લાવો' પછી પ્રતિમારી પુરુષ હુકમ મુજબ ખાટકીના ઘેરથી મ-
ળાવીને તાજુ માંસ લાવીને આપ્યું તે માંસને [illegible] હુકમ કરી
તે લઈ શ્રેણિક રાજા પાસે આવી [illegible] [illegible] કરીને અભ-
યકુમારે શ્રેણિકરાજાને શય્યાને વિષે ચત્તા સુવાડ્યા [illegible] નેત્રના [illegible]
[illegible] વિ[illegible] સોળી [illegible] માંસ [illegible] માંસની [illegible]
મૂકી રાખ્યું, અને [illegible] તે [illegible] મુખ [illegible]
થકે તેવી રીતે વરતાવે [illegible] એમ [illegible] પછી અભયકુમારે શ્રેણિ-
રાજાના કૃત્રિમ કાળજાના માંસને [illegible] કાપી કરીને [illegible]
[illegible] મુકીને [illegible] [illegible] મુખ [illegible]
લાગ્યા (માંસને કાપતા શ્રેણિક રાજા કૃત્રિમ મૂર્છિત થયા

* [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ઉત્પન્ન થનાર શ્રેણિક રાજાના [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] પ્રથમ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
એમ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
તેથી [illegible] કે શ્રેણિક રાજા [illegible] [illegible] તેથી [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] શ્રેણિક રાજાના [illegible]

(મનુષ્ય અંતર કરવા રૂના) ચેલણારાણીએ તે મામના સઘળા કરી
સૌ ઘરે માથે ખોટ પોતાનો ડોહોલો પૂર્ણ કર્યો અને પછી ગર્ભને
પૂર્ણ સુખ વૃદ્ધિ પમાડવા લાગી

એ ન પ્રમાણે મધ્યરાત્રિને સમય ચેલણા રાણીએ એવા વિચાર
કર્યો, આ બાળકે ગર્ભમા આવતા પોતાના પિતાના કાળજાનુ માસ
ખાધું તો જન્મ્યા પછી ભૂડા કુળ કલંકી થશે માટે તે ગર્ભને
હુ, પાડુ, ગાળુ વિનાશ કરૂ એમ વિચારીને ઘણુ દ્રવ્ય ખર્ચીને
ગર્ભને મારવાના,[1] પાડવાના[2], ગાળવાના વિનાશ કરવાના ઘણા
ઉપાય લીધા પણ તેનો વિનાશ થયો નહિ છેવટે નવ માસ પૂર્ણ
થયે શુભ અને અદ્ભુત બાળક (કુમાર) નો જન્મ થયો તે
સમે પાછુ ચેલણા રાણીએ વિચાર્યુ આ બાળક ગર્ભમા ઉત્પન્ન
થઈ પિતાના કાળજાનુ માસ ખાવાનો ઈચ્છા ઉપજી તો મોટો થયે
તેનો નાશ કરનાર થશે માટે એ બાળકને કોઈ ન જાણે તેવી રીતે
ઉકરડે નખાવુ એમ વિચારીને એક દાસીને બોલાવીને કહ્યુ કે
હે દાસી! આ બાળ ને એકાંત ઉકરડામા નાખી આવ" રાણીએ
એ હુકમ કરવે ચાકરી બાળકને હાથમા લેઈ અશોક વાડીને
ઉકરડામા નાખ્યો આ બાળક નો રૂપવંત હોવાથી આખી
વાડી ઉદ્યોત થઈ રહ્યો તે વાત નરપાલ આવી, શ્રેણિક રાજાને
વિદિત કરી તેથી શ્રેણિક-રાજા શીઘ્ર વાડીમા આવી જુએ
તો ઉકરડામા મહારૂપવંત બાળકને જોયો તે પોતે પોતાના હાથમા
લેઈ ઘેર આવી ચેલણા રાણીને સોંપ્યો અને ઉકરડામા નાખવા

[1] મારી નાખવાના [2] ગર્ભ પાડવાના ગર્ભપાત કરવાના

જ્યારે ગૃહસ્થાશ્રમમા હતી ત્યારે જુનના આના મારા ઉપર અતિપ્રેમ રાખતી હતી પણ [illegible] હુ મા [illegible] થઇ ત્યારથી મારા ઉપર પ્રેમ રાખતી નથી માટે [illegible] પેનાને તથી પાસેથી [illegible] ઉપાશ્રય [illegible] એમ [illegible] ઉપર [illegible] ઉપર પ્રમાણે લોકોના [illegible] ની [illegible] વ્રતાની આદિ ક્રિયાઓ કરતી પાસત્થાની પેરે [illegible] ઉપર પ્રમાણે શુભ [illegible] આગા જુદા આચાર સહિત [illegible] સુધી [illegible] પાળી, મરણને અંતે [illegible] નીહાર [illegible] આહારને છેદીને તે સ્થાનકે [illegible] આલોઇ, પડીક્રમ્યા સિવાય કાળને અવસરે [illegible] સુઘન નામે પ્રધાન દેવતા બહુ પુત્તિકા નામે વિમાનને વિષે ઉપજવાની મનાને વિષે દેવતાની શય્યા [illegible] ભાગના અસંખ્યાતમા ભાગની અવગાહનાએ બહુપુત્તિકા નામે દેવાંગનાપણે ઉપની તે આહાર શરીર ઇંદ્રી શ્વાસોશ્વાસ અને ભાષા મન એમ્ પાંચ [illegible] પ્રમાણે પર્યાપ્તી પૂરી પામી

ઉપર પ્રમાણે [illegible] ઉપરાંત શ્રીભગવાન મહાવીરે શ્રી ગૌતમ સ્વામીને [illegible] હે ગૌતમ! એ બહુપુત્તિકાએ પૂર્વભવે ઉપર પ્રમાણે કરણી કરવાથી પ્રધાન દેવતાની રૂદ્ધિ પામી જ્યારે દેવતાનો [illegible] ઉત્સવ કરે ત્યારે તે [illegible] ૧૦૮ [illegible] ૧૦૮ બાળકી વિકુર્વી નાટક વિધિ માટે દેવની રૂદ્ધિ દેખાડે

ગૌતમ [illegible] હે ભગવન્! એ દેવીની કેટલા કાળની સ્થિ[illegible]

હે ગૌતમ! ચાર પલ્યોપમની સ્થિતિ

ગૌતમ કહે "હે ભગવન્! એ બહુપુત્રિયા દેવી, દેવના સ્થિ[illegible] ક્ષય કરીને ત્યાંથી આતરા રહિત ચ્યવીને ક્યાં ઉપજશે?"

શ્રી ભગવાન ઉવાચ—આ જ જંબુદ્વીપના ભરતક્ષેત્રને વિષે વિ[illegible] ધ્યા પર્વતના મૂળને વિષે વિભેલ નામે સનિવેશમાં બ્રાહ્મણના કુ[illegible]ને વિષે પુત્રીપણે ઉપજશે તે પુત્રીનું બારમે દિવસે તેના માતપિતા [illegible]ના સોમિકા નામ પાડશે તે બાલ્યાવસ્થાથી મુક્ત યૌવનાવસ્થા[illegible] અતિ રૂપવંત હોશે તેને પોતાના ભાણેજ રાષ્ટ્રકૂટ નામે બ્રાહ્મણ વ[illegible]આપશે તે ત્યાર પછી સોમા બ્રાહ્મણી રાષ્ટ્રકૂટ સાથે ઘણા[illegible] ભોગવતી વર્ષ વર્ષે બે બાળક જોડલે જણશે એમ સોળ[illegible] બત્રીશ બાળક થાશે તેમાંથી કેટલાક બાળકોને પોતે સ્તનપાન [illegible]વશે કેટલાકો પખાવડે પવન નાખશે, કેટલાકને તેડીને ચાલશે, [illegible]ના ને આગળીએ ગાગાડીને ચલાવશે કેટલાક ધી માગશે કેટલાક [illegible] માગશે, કેટલાક પતાસાં માગશે, કેટલાક ચોખા માગશે, [illegible] એમ કેટલાક રડશે, કેટલાક આકરા વચન બોલશે, કેટલાક [illegible] મારશે કેટલાક નાશી જશે, કેટલાક માતાની [illegible] કરશે, કેટલાક માતા પાસે આવી આક્રોશ કરશે—નિર્ભર્ત્સના કરશે—મુત્રણ [illegible]—નિદ્રા કરશે, કેટલાક લઘુનીતિ (પેશાબ) કરશે કેટલાક વડીનીતિ [illegible] કરશે ઇત્યાદિ કરશે, એ બાળકોના શરીર અને વસ્ત્ર અ[illegible]ચીએ ખરડ્યાં, અને દુર્ગંધ મારતાં જોઈને સોમા બ્રાહ્મણી પો[illegible]ના બાળકોથી નિર્વેદ પામતી થકી રાષ્ટ્રકૂટથી ભોગ ભોગવતી, [illegible]ચેષ્ટાએ એકદા પાછલી રાત્રિને સમયે કુટુંબજાગરિકા જાગતી સોમા [illegible] વિચારે છે કે, ઘણા બાળક જણવા કરીને મેં તો[illegible]

મમજથી પરનારી નિશાને ખેમતા પામતી નથી તથા રાષ્ટ્રકૂટથી સુને ભોગ ભોગવતી નિશ્ચરી શક્તી નહિ માટે જો બાગ પ્રમત્ત નહિ હોય (કાપરમાતા એને જાતુ નિકાની માના યથાત્ નાક્ષ્ટ કરો) તેને ધ ૧ ! જે મનુષ્ય ગમથી પાવ પ્રકારના ભોગ ભોગવી શકે છે

એકદા સુવ્રતા નામે આર્યા ઈર્યાસમિતિએ યતના ઘણા પરિવાર સહિત અનુક્રમે જ્યાં નિમન નામે ગનિરત છે ત્યાં યાત્ર યોગ્ય વસ્તુ ગાની વિચરે છે તેવા જૈન સિધાન્ત નનિવેતને સિં ઉત્ત્કુળ નીરકુળ અને મં ર ા ડ ગને નિર નિતા અને કરતો થ ચાષ્ટ્રકુના ઘરને નિરિયો તેને કરથી આનનો દે ણી આના આલ્હાદ હર્ષિત થઈ ઉતાવળી આસનથી ઉઠીને સાત આઠ પગલા સામે આવીને વંદન નમસ્કાર કરી આહાર પાણી માનીમ આમિ પ્રતિ લાભી કહેવા લાગી હે આર્યો! હે રાષ્ટ્ર ટ સાથે ભોગ ભોગવત દરવર્ષે બબ્બે બાળક ને રત્નાળુ ચાબનેનોગ વર્ષે સોળ બાળ મે જણ્યા છે તે ઘણા બાળક કરીને ભોગ ભોગવવાને અસમર્થ થઇ વિસ્તરું, માટે તમારી સમીપ ધર્મ સાંભળવા ઉત્સુક છુ

આર્યાએ સોમા બ્રાહ્મણી વગેરે કેવળી પ્રરૂપેલો ધર્મ કહ્યો સાંભળી હૃદયે ધારીને ઉપન્ન થઈ આર્યાને વંદન નમસ્કાર કરી કહેવા લાગી હે આર્યો! તમારા સાધ્વી નિગ્રંથના પ્રવચન મને ગમ્યાં માનુ તે સો રચ્યા છે માટે રાષ્ટ્રકૂટને પુછીને તમારી સમિપે

---

૧ સુવ્રતાના નામે દિક્ષા આપનાર આર્યાનું નામ પણ સુ

કાર કરીશ." આર્યા કહે "હે દેવાનુપ્રિયે! જેમ સુખ ઉપજે તેમ કરો પણ ધર્મના કાર્યમાં વિલંબ મા કરો."

પછી તે સોમા બ્રાહ્મણી આર્યાને વાંદી નમસ્કાર કરી ત્યાંથી પાછી વળી અને ઘેર આવી રાષ્ટ્રકૂટને બે હાથ જોડી કહેવા લાગી 'અહો સ્વામી! દીક્ષા લેવાની મને ઇચ્છા થઈ છે માટે આપની આજ્ઞા હોય તો તેમ કરું' ત્યારે તે કહે "મુંડ થઈને દીક્ષા લઈશ નહિ થોડો વખત મનુષ્યના સુખ ભોગવી પછી દીક્ષા લેજે" પછી તે સોમા બ્રાહ્મણીએ પોતાના સ્વામીના એવા વચન સાંભળીને વસ્ત્રાલંકાર પહેરી ઘણા મનુષ્યના સમુદાય સહિત નીકળીને સુવ્રતા આર્યાના ઉપાશ્રય આવીને સુવ્રતા આર્યાને વાંદી નમસ્કાર કર્યા. સુવ્રતા આર્યાએ કેવળી ભાષિત ધર્મ કહ્યો તે સાંભળીને સોમા બ્રાહ્મણીએ બાર પ્રકારનો શ્રાવકનો ધર્મ અંગીકાર કર્યો પછી આર્યાને વાંદી નમસ્કાર કરી પોતાના ઘેર આવી હવે સોમા બ્રાહ્મણી શ્રાવિકા થઈ અને જીવ અજીવ તથા નવતત્ત્વની જાણ થઈ થકી આત્મા પ્રત્યે ભાવતી વિચરવા લાગી.

એકદા પ્રસ્તાવે સુવ્રતા આર્યા વિભેલ સંનિવેશથી નીકળી બહાર જનપદ દેશને વિષે વિહાર કરી ઘણા દિવસ પછી તે ગામમાં આવી તે વાત સોમા બ્રાહ્મણીએ સાંભળવાથી હર્ષિત થઈ પ્રથમની પેઠે વાંદવા નીકળી ત્યાં જઈ આર્યાને વાંદી નમસ્કાર કરી ધર્મ સાંભળી કહેવા લાગી. "હે આર્યા! હું રાષ્ટ્રકૂટને પૂછીને તમારી સમીપે દીક્ષા લેઈશ" આર્યા કહે "જેમ સુખ ઉપજે તેમ કરો પણ વિલંબ ના કરો" પછી સોમા બ્રાહ્મણી ત્યાંથી નીકળીને ઘેર

[illegible] ને હાથ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ગતિને [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] સુખ [illegible]
[illegible] તેમ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] આચાન [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] આગળની [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] પામી [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] સ્થિતિ [illegible]
[illegible] [illegible] સ્થિતિ [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

ભગવાન [illegible] નાગનો [illegible] [illegible]
આત કરશે."

અધ્યયન ૫ મું

પૂર્ણભદ્ર

તે કાળ, તે સમયને વિષે રાજગૃહી નામે નગરીમાં શ્રેણિક નામે રાજા રાજ કરતો હતો. એકદા શ્રમણ ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામી એક ગામથી બીજે ગામ વિહાર કરતા ઉપર કહેલી રાજગૃહી નગરીના ગુણશીલ નામે બાગને વિષે પધાર્યા. તેમનું આવાગમન જાણી શ્રેણિક રાજા આદિ … વાંદવા આવી. આ સમયે પૂર્ણભદ્ર નામે દેવ, સુધર્મ દેવલોકને વિષે પૂર્ણભદ્ર દેવતાના વિમાનને વિષે સુધર્મા સભાને વિષે પૂર્ણભદ્ર નામે સિંહાસનને વિષે બિરાજતા થકા ચાર હજાર સામાનિક દેવના સહિત વાંદવા આવ્યો. યાવત્ સૂર્યાભ દેવતાની પેરે બત્રીશ વિધ નાટક બતાવી જે દિશાથી આવ્યો હતો તે દિશાથી પાછો ગયો.

આ પછી શ્રી ગૌતમ સ્વામીએ શ્રમણ ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામીને વંદન નમસ્કાર કરી સવિનય પૂછ્યું: ભગવન્! … પૂર્ણભદ્ર દેવનો પૂર્વભવ શો હતો?

ભગવાન ઉવાચ: આ ભરત ક્ષેત્રના જંબુદ્વીપને વિષે મણિપતિ(?) … નગરી હતી જ્યાં પૂર્ણભદ્ર નામે એક ગાથાપતિ વસતો હતો. એકદા સ્થવિર ભગવાન જેઓ જાતિ સંપન્ન, … સુધી

જો જન્મ મરણના ભયથી રહિત છે, તે ઘણા સાધુના પરિવા
સહિત પધાર્યા તેમને વાંદવા અંબડ નીકળ્યો. પાંચસે ગાથાપતિ પ
ણ સહિત જેમ ભગવતિસૂત્રમાં ...ગ તેનો અધિકાર કહ્યો તેમ વાંદ
વા નીકળ્યો ત્યાં જઈ તેમને વાંદી નમસ્કાર કરી ધર્મકથા સાંભળી
યાવત્ દિક્ષા લઈ ગુપ્ત બ્રહ્મચારી થયો ત્યાં પછી તે પૂર્ણચંદ્ર અ
ણગાર સ્થવિર ભગવાન નિગ્રંથ સામાયિક આદિ અગીઆર અંગ ભ
ણીને ઘણા ઉપવાસ, છઠ, તેલા કરતા આત્મા પ્રત્યે ભાવતા થકા
ઘણાં વર્ષ લગી સામાન્ય પ્રવ્રજ્યા પાળી। એક માસની સંલેખણા કરીને
સાઠ ભક્ત આહાર છેદીને આલોચી પડિક્કમી સમાધિ પામી કાળને
અવસર કાળ કરીને સુધર્મ દેવલોકના ... વિમાનની ઉપપાત
સભામાં દેવતાની શય્યા માંહી ... મન પર્યાપ્તિ સહિત ઉપજ
યા તેમની બે સાગરની સ્થિતિ ... ત્યાંથી મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં સિદ્ધ
(સિદ્ધિ જશે)

અધ્યયન ૬ ઠું.

મણિભદ્ર.

તે કાળ, તે સમયને વિષે, રાજગૃહી નામે નગરીમાં શ્રેણિક નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તેમાં ગુણશીલ નામના ચૈત્યને વિષે શ્રમણ ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામી પધાર્યા. તેમને શ્રેણિક રાજા આદિ પ્રમુખ વાંદવા આવી. આ સમયે મણિભદ્ર નામે ... સુધર્મ દેવલોકને વિષે માણિભદ્ર સિંહાસનને વિષે બેસતા થકા ચાર હજાર સામાનિક દેવતા સહિત ભગવાનને વાંદવા આવ્યો, યાવત ભગવાનને વાંદી નાટકવિધિ દેખાડી પાછો ગયો. તેનો પૂર્વ ભવ શ્રી ગૌતમ સ્વામીએ પૂછ્યો.

શ્રી ભગવાન બોલ્યા. ભરતક્ષેત્રના જંબુદ્વીપને વિષે માણિભદ્ર નામે નગરી હતી, ત્યાં માણિભદ્ર નામે ગાથાપતિ વસતો હતો. તેણે સ્થવિર સમીપે દિક્ષા લીધી, અગ્યાર અંગ ભણી, ઘણા વર્ષ ચારિત્ર પાળી, માસની સંલેખણા કરી, સાઠ ભક્ત છેદીને કાળ અવસરે કાળ કરીને પૂર્ણભદ્ર વિમાનને વિષે બે સાગરની સ્થિતિએ ઉપજ્યો. તે મહાવિદેહ ક્ષેત્રે સિદ્ધશે.

અધ્યયન ૭-૮-૯ અને ૧૦ મું

સાતમુ અ ધ્યયન સદ્દાલ, આઠમ મહા ગાથાપતિ, નવમુ,
અને I આ I મમુ આખ્યાઠીનુ નવનો નદિ ૨ પૂજ્ય I I ફૈ
આજુતે નવગાનો I નામ ની સ્થિતિ નિ I ન આ I દેવતાના નામ
સરખા જાણ I સ્વાર્થ ન્હન વ I ન I ના ગીત ગ I I ગીવ
સિધિના નરીો નાની અ ર ગાથપતિ દુનિમા I નમ ન આગો
અને આજ્ઞાને મ I ન નગીના ના I I ચ દ ન અક્ષરી ગાથ ની પે
નગુના

શ્રી

પુષ્પચૂલા સૂત્ર

જેમા,

શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની શિષ્યા પુષ્પચુડાની

૧૦ મહધરી સાધ્વીઓના ઇતિહાસ

આપવામા આવ્યો છે

---

૧ શ્રીદેવી
૨ હ્રીદેવી
૩ ધૃતિદેવી
૪ કીર્તિદેવી
૫ બુદ્ધિદેવી
૬ લક્ષ્મીદેવી
૭ ઇલાદેવી
૮ સુરાદેવી
૯ રસદેવી
૧૦ ગંધદેવી

અધ્યયન ૧ લું

શ્રી દેવી

— —

તે કાળ તે સમયને વિષે, રાજગૃહી નગરીના ગુણ, શ્રેણિક ગુણશીલ બાગમાં પધાર્યા શ્રમણ ભગવાનની વા વા ણી તે વખતે સુધર્મ દેવતાના અવતંસક વિમાનની સિ સભામાં કુસમાસિ શ્રી નામ સિંહાસને બીરાજેલી શ્રી દેવી નામે દેવી ૪૦૦૦ સામાનિક દેવતા અને તેમની નોગી દેવીના પરિવાર સહિત, બહુપુત્રી દેવીની માફક ભગવાનની પાસે નાટકવિધિ દેખાડી પાછી ગઇ (એનું વિશેષ કંઈ પણ પુછી નથી)

ગૌતમ સ્વામીના પુછવાથી ભગવાન ઉત્તર કહેતા હતા શ્રેણીકરાજાની રાજગૃહી નગરીમાં સુદર્શન નામે ગાથાપતિ વસતો હતો તેની પ્રિયા નામે પત્ની ભાર્યા હતી અને ભૂતા નામે પુત્રી હતી તે મોટી ઉમ્મર થઈ તો પણ કુંવારી છે તેની વેના ભાગ તથા સ્તન નમી ગયા છે

એક વખત મોટી પ્રધાન એવા નવ હાથના શરીરે કે દેવ શ્રી પાર્શ્વનાથ અરિહંત ગુણશીલ બાગમાં વિચરતા પધાર્યા તેમને વાંદવા જવા માટે પોતાના માતપિતાની આજ્ઞા માગી પછી સ્નાન કરી, શરીરે અલંકાર પહેરી, દાસીના સમુદાય સહિત પરિવરી થકી, તે

એમ કહ્યાથી હર્ષ પામી. માટે પ્રધાન જેણમા ... ...
રૂપ કલની માળા વગરે મળીને દેવાનદા ... ... પુષ્પબુદ્ધ ...
સર્વદે (દેવા) તેમ શુભ ... ... તે ... ...
સિદ્ધ સંક્રમ ... ...
મર્ણ વારવાર નાથ ... ...
... ... આવતા ... ...
... કરવાનું સ્થાનક ... અથવા ... ...
... ... ઉપવાસ ...
એવી રીતે વનવા ... અકલ ... ...
આ રા પ્રખે બોલી 'હું દેવનુંનિય' તપની ... ...
આ ... ...
માટે તમે ... ...
મુવા) આવી ને ... ...
... લાગી અને ... ...
... ... ઉપવાસ કરીને ... ... લગી ...
... પાળીને તે સ્થાનક ... ...
... ... કરીને ... ...
... વિમાન, ...
... ...
... ...
... ... મહાવિદ સવે મુનિ ...

અધ્યયન ૨-૩-૪-૫-૬-૭-૮-૯ અને ૧૦ મું.

પહેલા અધ્યયનની પેઠે બાકીના નવ અધ્યયન જાણવા શ્રી નામા વિમાનને વિષે સુરમ નાટકને વિષે પૂર્વ ભવ પૂછ્યા નારદ મલય, પિતામાતાના નામ જેમ પોતાના નામ તેમ જાણવા જન્મ મહીપુરી તથા ભગવાને પાર્શ્વનાથની સમીપે નીકળી દિક્ષા લીધી અને પુષ્પચૂલા આર્યાની શિષ્યા થઇ શરીર શુશ્રુષા કીધી ભગવાન આલોયા નહિ ત્યાંથી મહાવિદેહ ક્ષેત્રે મુક્તિ જશે

શ્રી

વન્હીદશા સૂત્ર

જેમા,

અંધકવિષ્ણુ રાજાના ૧૨ કુમારોનો
ઇતિહાસ આપવામા આવ્યો છે

૧ નિ[illegible] કુમાર

૨ અનિવહ કુમાર

૩ વહ કુમાર

૪ અગની કુમાર

૫ જુત્તિ કુમાર

૬ દસરથ

૭ [illegible]

૮ મ[illegible]નુ[illegible]

૯ [illegible]મનનુ[illegible]

૧૦ દમ ધનુષ[illegible]

૧૧ નામ [illegible]માર

૧૨ શત ધનુષ[illegible]

અધ્યયન ૧ લું

નિષધકુમાર

તે કાળ તે સમયે દ્વારિકા નામે નગરી હ[illegible]
તે બાર યોજન લાંબી ૯ યોજન પહોળ[illegible]
પ્રત્યક્ષ દેવલોક જેવી અને મહામનોહર હતી
નગરીની બહાર ઇશાન ખુણામાં રૈવત નામે પ[illegible]
હતો તે આકાશને અડે એવો ઉંચો હતો અને તેના શિખરને [illegible]
નાના પ્રકારના ઝાડ, ગુચ્છ–નગણાદિ, ગુલ્મ–મોગરાદિ, લતા–ચંપ[illegible]
વલ્લી–તુંબિકાદિ, વગેરેથી ભર્યા હતા અને તેમાં હંસ, મૃગ મ[illegible]
[illegible], સારસ, ચક્રવાક, [illegible] મદન [illegible], વગેરે સુંદર પક્ષીઓ મ[illegible]
શબ્દ કરતા હતા અને [illegible] અપ્સરાના સમુદ, દેવતાના સમ[illegible]
વિદ્યાધરના જોડલા એમાં આવી હમેશ રમતા, ખેલ કરતા અને ઉ[illegible]
કરતા હતા એ રૈવત પર્વત અથવા ગીરનાર પર્વતથી અતિ દૂર [illegible]
તેમ અતિ નજીક નહિ એવું નંદનવન નામે ઉદ્યાન હતું,
છ ઋતુના ફળફુલ કરી સહિત અને જોવા લાયક હતું [illegible] સુર[illegible]
નામે એક વિશાળ બાગ હતો

ભગવાન શ્રીઆર્ય [illegible] ભગવાનના [illegible] ગજપુર નગર હતું તેના [illegible] ... મહાબળ નામે રાજા [illegible] પદ્માવતી નામે રાણી હતી [illegible]

[illegible]

ભારતમાં [illegible] થયા [illegible] સામાન્ય [illegible]

[illegible]

[illegible] સમય થયો.

[illegible] કુમાર [illegible]